

Posouzení vlivu stavby na životní prostředí dle zákona č. 100/2001 Sb. - Stupeň Přelouč II

B. Oznámení záměru – 2.8.5 Posouzení Záměru na krajinný ráz dle ustanovení § 12 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

Ev. č. Objednatele: SML-2025-041-VZ

Objednatel:

Česká republika – Ředitelství vodních cest ČR

Organizační složka státu zřízená Ministerstvem dopravy ČR

Sídlo:

Nábř. L. Svobody 1222/12, 110 15 Praha 1

IČ:

67981801

Zastoupený:

ve věcech obchodních a smluvních:

Ing. Lubomír Fojtů

ve věcech technických:

Ing. Martin Vavříčka

Zhotovitel:

EIA Přelouč

Sídlo:

Sudoměřská 1243/25, Praha 3, 130 00

IČ:

27566617

DIČ:

CZ27566617

Zastoupený:

ve věcech obchodních a smluvních:

Mgr. Jan Dušek

ve věcech technických a realizačních:

Ing. Pavel Obrdlík

Vedoucí týmu:

Ing. Pavel Obrdlík

Členové týmu:

Mgr. et Ing. Petr Švehlík, *držitel autorizace k provádění hodnocení ve smyslu § 67 podle § 45i zákona č. 114/1992 Sb. (č.j. MZP/2021/610/1696) a absolvent akreditovaného programu „Ochrana krajinného rázu dle § 12 zákona č. 114/1992 Sb.; Identifikace a klasifikace znaků krajinného rázu a užití výsledků případového a preventivního hodnocení v rozhodovacích a plánovacích procesech“, ČVUT Praha, 2017 a 2025*

Ing. Pavla Xaverová, Mgr. Romana Mravcová

únor 2026

Obsah

1.	Úvod	5
1.1.	Cíl posouzení.....	5
1.2.	Legislativní rámec.....	5
1.3.	Odborný a metodický rámec	7
1.3.1.	Znaky krajinného rázu	7
1.3.2.	Metodika	9
2.	Vymezení hodnoceného území.....	10
2.1.	Popis navrhovaného záměru, standardní otázky vlivu záměru v dané lokalitě	10
2.2.	Vymezení oblasti KR (ObKR)	22
2.3.	Vymezení potenciálně dotčeného krajinného prostoru (PDoKP)	31
3.	Hodnocení (identifikace znaků KR).....	33
3.1.	Přírodní charakteristika KR a její znaky.....	34
3.1.1.	Obecná přírodní charakteristika území	34
3.1.1.1.	Biogeografické členění	34
3.1.1.2.	Geomorfologické poměry	35
3.1.1.3.	Hydrogeologická rajonizace.....	35
3.1.1.4.	Klimatické členění	36
3.1.1.5.	Geologie	36
3.1.1.6.	Pedologie	37
3.1.1.7.	Fytogeografické členění.....	37
3.1.2.	Indikátory přítomnosti přírodních hodnot KR	37

3.1.2.1.	Přítomnost evropsky významné lokality (EVL) soustavy Natura 2000	38
3.1.2.2.	Přítomnost památného stromu.....	38
3.1.2.3.	Přítomnost skladebných prvků územního systému ekologické stability (ÚSES)	38
3.1.2.4.	Přítomnost významných krajinných prvků (VKP)	39
3.1.3.	Identifikované znaky přírodní charakteristiky KR.....	42
3.2.	Kulturní a historická charakteristika KR a její znaky	44
3.2.1.	Obecná kulturní a historická charakteristika území	44
3.2.2.	Indikátory přítomnosti kulturních a historických hodnot KR.....	49
3.2.2.1.	Přítomnost krajinné památkové zóny (KPZ)	49
3.2.2.2.	Přítomnost kulturní nemovité památky	49
3.2.3.	Identifikované znaky kulturní a historické charakteristiky KR	52
3.3.	Vizuální charakteristika – estetická atraktivnost, estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy, prostorová skladba a konfigurace prvků.....	54
3.3.1.	Obecná vizuální charakteristika.....	56
3.3.1.1.	Dynamika, kontrast a měřítko; osobitost a emblematické scénérie.....	56
3.3.1.2.	Referenční body a trasy vnímání krajiny	61
3.3.2.	Indikátory přítomných znaků nebo hodnot rysů prostorové skladby (analytická kritéria); indikátory přítomných rysů charakteru a identity (souhrnná kritéria)	62
3.3.3.	Identifikované znaky vizuální charakteristiky KR.....	63
4.	Posouzení míry vlivu záměru na identifikované znaky a hodnoty.....	75
4.1.	Vliv záměru na zákonná kritéria krajinného rázu.....	75

4.1.1.	Vliv na rysy a hodnoty přírodní charakteristiky, vliv na ZCHÚ, vliv na VKP	75
4.1.2.	Vliv na rysy a hodnoty kulturní a historické charakteristiky, vliv na kulturní dominanty.....	79
4.1.3.	Vliv na estetické hodnoty krajiny, na harmonické měřítko krajiny a vztahy v krajině.....	82
5.	Závěr	89
6.	Literatura a zdroje.....	91

1. Úvod

Předkládaná zpráva obsahuje bod plnění SoD 2.8.5 Posouzení Záměru na krajinný ráz dle ustanovení § 12 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon č. 114/1992 Sb.“ či jen „zákon“). Záměrem je stavba Stupeň Přelouč II (dále také „záměr“ či „stavba“).

1.1. Cíl posouzení

Cílem studie je posoudit, jakou měrou se záměr bude dotýkat znaků a hodnot KR (přírodní, kulturní a historické charakteristiky) a zákonem stanovených kritérií uvedených v § 12 zákona (přírodních a estetických hodnot, významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant, harmonického měřítka a vztahů v krajině). Studie slouží jako odborný podklad pro vyhodnocení záměru dle § 12 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb.

Cílem studie je rovněž formulace návrhů na realizaci případných zmírňujících opatření za ovlivnění KR území a stanovení míry jejich nutnosti vzhledem k významu identifikovaných zásahů znaků a hodnot KR a zákonných kritérií uvedených v § 12 zákona.

1.2. Legislativní rámec

Ochrana KR je zakotvena v § 12 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění:

§ 12

Ochrana krajinného rázu a přírodní park

(1) Krajinný ráz, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti, je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, zejména umísťování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonické měřítka a vztahy v krajině.

(2) K umísťování a povolování staveb, jakož i jiným činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz, je nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody. Podrobnosti ochrany krajinného rázu může stanovit Ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.

(3) K ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami, který není zvláště chráněn podle části třetí tohoto zákona, může orgán ochrany přírody zřídit obecně závazným právním předpisem přírodní park a stanovit omezení takového využití území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení stavu tohoto území.

(4) Krajinový ráz se neposuzuje v zastavěném území a v zastavitelných plochách, pro které je územním plánem nebo regulačním plánem stanoveno plošné a prostorové uspořádání a podmínky ochrany krajinového rázu dohodnuté s orgánem ochrany přírody. Krajinový ráz se dále neposuzuje v případech umístování a povolování staveb anténních stožárů včetně antén rádiových zařízení nebo rádiových směrových spojů veřejné komunikační sítě a souvisejících elektronických komunikačních zařízení, pokud dosahují výšky maximálně 50 metrů a slouží k plnění podmínek podle § 22 odst. 2 písm. c) zákona o elektronických komunikacích.

Každá krajina má svůj ráz ve smyslu § 12 zákona. Každou krajinu je možno popsat pomocí přírodních, kulturních a historických charakteristik. KR je však v různých oblastech a lokalitách (místech KR) různě výrazný, různě čitelný. V určitých situacích jsou znaky jednotlivých charakteristik KR dobře zřetelné a spoluvytvářejí jedinečnost a nezaměnitelnost krajinové scény – vizuálně vnímaného obrazu krajiny. V jiných typech krajiny jsou znaky KR nezřetelné, ty výraznější nejsou příliš četné a celkově vzniká krajina, která zdánlivě není ničím specifická ani zajímavá.

Ochrana KR bere v úvahu skutečnost, zdali jsou v krajině přítomny cenné znaky KR nebo ne. Pokud záměr zasahuje do méně významných a nepříliš cenných znaků a hodnot, může být brán jako únosný. Někdy nemůže zasahovat do cennějších znaků a hodnot, protože takové nejsou vůbec v krajině přítomny.

Z toho vyplývá, že v krajině s výraznými a jedinečnými znaky a hodnotami KR bude umístování staveb a záměrů využití území narážet na požadavky ochrany KR dle § 12 zákona mnohem více než v krajině, kde takové znaky a hodnoty nejsou. Stavba nebo záměr se bude muset v cenné krajině více přizpůsobovat zachování znaků a hodnot KR nebo ji v daném rozsahu, objemu a architektonickém řešení nebude možné realizovat vůbec. V ostatních typech krajiny budou omezení z hlediska ochrany KR slabší nebo vzhledem k absenci zákonných znaků a hodnot nebudou stanovena žádná omezení.

Není vyloučeno, že záměr, umístěný v partiích dosud převážně nezastavěné a zemědělsky využívané krajiny, jejíž osu vytváří řeka Labe se zbytky v území dříve hojných lužních ekosystémů, může změnit nebo snížit KR. Bude tedy potřeba vyhodnotit předpokládaný vliv záměru na KR ve smyslu § 12 zákona, přičemž se bude jednat zejména o zjištění, zdali a do jaké míry bude zasahovat do zákonem stanovených kritérií uvedených v § 12 zákona, tj. přírodních a estetických hodnot, významných krajinových prvků (VKP), zvláště chráněných území (ZCHÚ), kulturních dominant, harmonického měřítka a harmonických vztahů v krajině.

1.3. Odborný a metodický rámec

1.3.1. Znaky krajinného rázu

Charakter krajiny je fenoménem, který se vyznačuje dvěma důležitými vlastnostmi. Je to **proměnlivost a neopakovatelnost**. Neobyčejná rozmanitost přírodních a kulturních podmínek vytváří různorodé obrazy krajiny, přičemž pojmem „obraz“ vyjadřujeme vnější projev vnitřní struktury. Příkladem může být krajina členitých pahorkatin, rybníčních pánví, údolí velkých řek nebo krajina s převažujícím pokryvem lesů, s intenzivním zemědělstvím v nížinách nebo s rozsáhlými plochami sadů, krajina území více či méně urbanizovaných (dokonce urbánních či suburbánních) či industrializovaných (event. postindustriálních). Důvody proměnlivosti charakteru krajiny tkví v přítomnosti a nepřítomnosti určitých znaků, v jejich vizuálním projevu, výraznosti a jedinečnosti, v jejich kombinaci a prostorových vztazích.

Jsou to tedy tzv. **znaky krajinného rázu**, které odlišují od sebe různé oblasti a místa v krajině a které zároveň mohou být různým segmentům krajiny společné. Tyto znaky jsou převážně vizuálně vnímatelné v krajinné scéně. Jsou to rysy georeliéfu, přítomnost určitých specifických vodních prvků, které určují charakter dílčích scénérií a projevují se i v celkových panoramatech krajiny. Je to také charakter porostů odpovídající přírodním podmínkám toho či onoho místa nebo oblasti. Stejný význam jako přírodní prvky mají pro vizuální scénu též prvky kulturní (civilizační). Jedná se o způsoby hospodářského využívání krajiny, o formy osídlení (včetně polohy sídel v krajině), o strukturu sídel a architektonický výraz jednotlivých staveb (forma, hmota, půdorys, materiály, barvy, architektonické detaily). Kulturní prvky a jejich vazby spoluvytvářejí krajinnou scénu a podobně jako přírodní prvky dotvářejí prostorovou skladbu, výraznost a nezaměnitelnost scénérií. Navíc velmi výrazně spoluvytvářejí harmonii či disharmonii měřítka krajiny a také se výrazně projevují v harmonii či disharmonii vztahů v krajině.

Těmito vlastnostmi jsou spoluurčovány také další důležité vizuální aspekty krajinné scény – prostorové členění krajiny, morfologie jednotlivých prostorů a uspořádání (konfigurace) jednotlivých prvků. Tak vznikají důležité znaky KR, jakými je **uzavřenost či otevřenost scény, způsob vymezení prostoru, návaznost jednotlivých prostorů, uspořádání a tvar horizontů, uspořádání dominant** a podobně.

Některé znaky KR náleží jak mezi znaky přírodní charakteristiky, tak i mezi znaky kulturní a historické charakteristiky. Za znaky přírodní charakteristiky musíme brát přítomnost a vizuální projev (někdy se však přítomnost určitého přírodního prvku nemusí vizuálně projevovat) přírodních prvků. Může se přitom jednat nikoliv o přirozeně vzniklé a vyvíjející se ekosystémy, nýbrž o uměle vzniklé a udržované prvky. V tomto smyslu je znakem přírodní charakteristiky alej cenných dubů, starobylá lovecká obora nebo skladba orné půdy a ovocných sadů. Tyto prvky budou současně znaky kulturní a historické charakteristiky – alej jako součást

komponovaného areálu, obora a skladba zemědělské půdy a sadů jako významný doklad struktury feudálního hospodářského celku.

V krajinných scénách různých segmentů krajiny často nalézáme společné znaky. Hovoříme o krajínách podobného charakteru a máme na mysli především vizuální projev různých prvků, jevů a rysů krajiny – **vizuální scénu**. V přítomnosti společných základních znaků přírodní, kulturní nebo historické charakteristiky tkví podstata určitých typů KR. Rozmanitost krajiny je však neobyčejná. K tomu přispívá neopakovatelnost situací, diverzita, výraznost a jedinečnost jednotlivých znaků KR, prostorové uspořádání – **konfigurace hmotných prvků krajinné scény a proměnlivost měřítka**.

Ráz krajiny je výrazně ovlivněn charakterem přírodních složek a jejich vizuálním projevem v krajinné scéně. Přírodní hodnota KR je tvořena hodnotou přírodovědnou a hodnotou vizuální (správněji senzuální). Zatímco přírodovědná hodnota je dána součtem měr vzácnosti (ojedinělosti), dochovanosti a ohroženosti daného přírodního či kulturně-přírodního prvku, složky nebo celého ekosystému, vizuální či senzuální hodnota prvku nebo složky spočívá v podílu na utváření celkového působení krajiny na smysly člověka a velikosti ovlivněného území. Přírodovědná hodnota se nemusí výrazněji projevit v krajinné scéně a ovlivní KR pouze omezeně. Přesto je ve smyslu § 12 zákona míra zásahu do přírodních (tedy i přírodovědných) hodnot jedním z kritérií ochrany KR. Je to proto, že KR je sice především kategorií vizuální, ale význam místa a cennost jednotlivých znaků se na výraznosti a zvláštnosti KR podílí.

Často se při hodnocení KR objevuje otázka, zdali lze hodnoty, které jsou chráněny podle jiných částí zákona č. 114/1992 Sb., než je § 12, považovat za přírodní hodnoty ve smyslu tohoto paragrafu. Přírodní hodnoty krajiny, spočívající např. v přítomnosti cenných biotopů a přirozených ekosystémů, mohou být do určité míry viditelné a spoluvytvářejí krajinnou scénu a dílčí scénérie. Tyto přírodní hodnoty jsou již velmi často chráněny existující legislativou jako významné krajinné prvky, součásti ÚSES, zvláště chráněná území, památné stromy a plochy soustavy Natura 2000. Přítomnost lokalit chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. lze při identifikaci znaků KR považovat za indikátory přítomnosti přírodních hodnot. Samotnou skutečnost, že se např. jedná o maloplošné ZCHÚ nelze tedy považovat za hodnotu KR. Tou je cennost vlastní lokality a její vizuální projev, tvořící spolu znak přírodní charakteristiky. Zásah navrhované stavby do ZCHÚ je však tzv. kritériem ochrany KR dle § 12 zákona.

Krajina v sobě skrývá stopy kulturního a historického vývoje. Jsou to stopy hovořící o kulturním vývoji, o vývoji filosofie a umění, o hospodářském vývoji, o technických schopnostech a vyspělosti, o citovém vztahu ke krajině a k její kráse. Tyto stopy dokládají odlišnosti a specifické rysy vývoje krajiny v závislosti na přírodních podmínkách krajiny, na kulturních tradicích i na významných impulsích vývoje krajiny, jakými byly politické události nebo vliv významných osobností. Všechny tyto skutečnosti jsou významné pro ráz krajiny, neboť rázovitost a charakter krajiny, vyjádřené především působivostí vizuální scény, se skrývá též ve vlastnostech nehmotných, v kulturních a historických hodnotách a v symbolických významech.

Mnohé ze znaků kulturní a historické charakteristiky KR jsou takovými hodnotami, které jsou chráněny památkovou péčí. Skutečnost, že některý prvek krajiny je kulturní památkou, že určitý segment krajiny je krajinnou památkovou zónou nebo že sídlo je památkovou rezervací nebo zónou, představuje z hlediska KR indikátor přítomnosti kulturních a historických hodnot (tkvících v cennosti a významu nebo ve vizuálním projevu), které mohou významně spoluvytvářet rázovitost krajiny. Nelze proto a priori považovat pozornost věnovanou určitým významným stopám kulturního a historického vývoje ze strany státní památkové péče a státní ochrany přírody za konfliktní překryv. K tomu většinou dojde nikoliv v případě ochrany KR (tam jsou si zájmy ochrany přírody a památkové péče většinou blízké), ale pokud je ochranou přírody a krajiny chráněn např. určitý prvek historické krajinné úpravy (park, alej) jako VKP, památný strom, součást ÚSES nebo v rámci ZCHÚ.

Rysy krajiny jsou tvořeny skupinami znaků jednotlivých charakteristik a estetické atraktivnosti (estetických hodnot):

A. Přírodní charakteristika (reliéf terénu a síť vodotečí; aktuální stav vegetace);

B. Kulturní a historická charakteristika (struktura osídlení a cestní síť; vesnická sídla a lidová architektura; kulturní dominanty; dominantní rysy krajinné struktury);

C. Estetická atraktivnost (estetické hodnoty) krajinné scény (vymezení prostorů, konfigurace prvků, význam dominant; rozlišitelnost a nezaměnitelnost scenérií; harmonie prostorových vztahů, harmonie měřítka; přírodní charakter scenerií).

1.3.2. Metodika

Posouzení vychází z terénních průzkumů (území bylo navštíveno dne 27. 2. 2026 a byla pořízena fotodokumentace předložená v kapitole 3.3.3) a ze znalosti navrženého rozsahu záměru. Posouzení využívá postupu hodnocení dle metodického postupu **Posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz (VOREL, Ivan – BUKÁČEK, Roman – MATĚJKA, Petr – CULEK, Martin – SKLENIČKA, Petr; 2004)**, který vychází ze znění § 12 zákona. Výklad jednotlivých pojmů koresponduje s metodikou hodnocení krajinného rázu používanou SCHKO ČR (BUKÁČEK, Roman – MATĚJKA, Petr) a s návrhem metodického doporučení, vypracovaného AOPK ČR (MÍCHAL, Igor [ed.] 1998).

Dle výše citovaného metodického postupu probíhá posouzení vlivů záměru na KR v následujících fázích:

1. Vymezení hodnoceného území

1.1. Popis navrhovaného záměru

Popis z hlediska možného ovlivnění krajinného rázu navrhovanou stavbou nebo navrhovaným využitím území, konfliktů, definování cíle a klíčových otázek hodnocení na základě obecné charakteristiky území a očekávaného vlivu navrhované stavby nebo využití území.

1.2. Vymezení potenciálně dotčeného krajinného prostoru (PDoKP)

Vymezení dotčeného krajinného prostoru (místa krajinného rázu) pomocí okruhu potenciální viditelnosti a pomocí vizuálních barier jakožto území skutečně nebo potenciálně zasaženého vlivem navrhované stavby nebo využití území. Vymezuje se pomocí barier očekávané viditelnosti stavby (terénní horizonty, okraje lesních porostů, hmoty nelesní zeleně, horizonty a okraje zástavby).

2. Hodnocení

2.1. Vymezení oblastí a míst krajinného rázu

Vymezení jednotlivých míst KR v PDoKP – obecná charakteristika širšího území (oblasti krajinného rázu) a jeho zařazení do krajinných souvislostí (biogeografie, geomorfologie, vegetační kryt, osídlení, kultura, historie).

2.2. Identifikace znaků a hodnot přírodní, kulturní a historické charakteristiky

Identifikace znaků a hodnot krajinného rázu v oblastech a místech krajinného rázu a klasifikace identifikovaných znaků z hlediska významu jednotlivých znaků v souboru typických znaků krajinného rázu dané oblasti nebo místa a z hlediska jejich cennosti.

3. Posouzení zásahu

3.1. Posouzení míry vlivu záměru na identifikované znaky a hodnoty

Odstupňování významu a cennosti jednotlivých rysů a hodnot na hodnoty běžné, významné pro ráz krajiny, určující ráz krajiny, jedinečné v rámci oblasti krajinného rázu nebo v rámci státu.

Shrnutí výsledků předchozího hodnocení, zvážení míry zásahů do jednotlivých hodnot, zvážení významu a cennosti jednotlivých rysů a hodnot (významné, určující, jedinečné), eventuálně vyslovení podmínek pro minimalizaci zásahu do krajinného rázu.

2. Vymezení hodnoceného území

2.1. Popis navrhovaného záměru, standardní otázky vlivu záměru v dané lokalitě

Kraj:	Pardubický kraj
Obec:	Přelouč [575500], Břehy [574805]
Katastrální území:	Přelouč [734560], Břehy [613771]

STUPEŇ PŘELOUČ – STÁVAJÍCÍ JEZ, MVE A PLAVEBNÍ KOMORA

Jez

Stávající pohyblivý jez o dvou polích šíře 21 m je hrazený zdvižnými stavidly s nasazenými dutými klapkami. Celková hrazená výška je 3,80 m, z čehož stavidlo hradí 2,40 m a klapka hradí 1,40 m. Dosedací práh spodní stavby je na úrovni kóty 205,79 m n. m. Jez vzdouvá hladinu ve zdrži na úroveň kóty 209,19 m n. m. Povolená tolerance kolísání hladiny při všech průtocích je ± 20 cm.

Hradící tabule jsou po obou stranách zavěšeny na Gallových řetězech, které umožňují jejich pohyb. Pohyb nasazených klapek je zajištěn článkovými řetězy. Pohon těchto jezových těles tvoří elektromotory, které lze v nouzových případech nahradit ručním pohonem. Jezové pilíře jsou široké v rozmezí 2,80 – 3,40 m, přičemž jejich horní zhlaví je zaoblené do hydraulicky vhodného tvaru. V případě potřeby je možné jednotlivá jezová pole zahradit z horní i dolní vody pomocí slupic s lávkami a ocelovými hradly.

Plavební komora

Plavební komora je umístěna při pravém břehu řeky Labe, přičemž se jedná o jednolodní komoru o rozměrech 85,0 x 12,0 m a hloubce vody min. 3 m nad záporníkem. V horním a dolním ohlavi se nacházejí vzpěrná vrata ovládaná ručně pomocí cévových tyčí. V roce 2007 byla na horním ohlavi instalována troubová klapka k převodu zvýšených průtoků vodním dílem.

K běžnému plnění a prázdnění komory sloužily boční obtoky zaklenutého tvaru o rozměrech 1,60 x 2,00 m hrazené segmentovými uzávěry na ruční pohon. Dolní rejdu od řečiště odděluje 45,0 m dlouhá zeď.

Štěrková propust

Současná štěrková propust o světlé šířce 6,00 m je umístěna mezi levým jezovým polem a elektrárnou. Hrazena je dvojítm ocelovým stavidlem s hradící výškou 4,80 m, přičemž každá stavidlová tabule je zavěšena na Gallových řetězech, které umožňují jeho pohyb. Štěrkovou propust je možné i provizorně zahradit pouze z horní vody pomocí traverz a ocelových hradel.

Písková propust

Písková propust je umístěna vedle štěrkové propusti směrem k MVE. Její kapacita byla 3,5 – 4,0 m³/s, avšak v dnešní době se již nepoužívá, neboť byl změněn její účel. V místě pískové propusti byly nainstalovány dvě soustrojí s Kaplanovými turbínami viz kapitola o stávající MVE.

MVE

Malá vodní elektrárna neboli MVE je situována na levém břehu Labe. Vtokový objekt je proveden krátkým náhonem o šířce 34,0 m a hloubce 5,50 m. Před vtokovým objektem se nalézá železobetonová lávka s dřevěnou nornou stěnou, jež brání hrubým splaveninám v přístupu k turbínám.

Před vtokem do turbínových kašen se nachází manipulační lávka s jemnými česlemi na sklonu 60°, jejichž celková délka je 34 m. Lávka slouží pro pojezd hrabacího stroje na čištění česlí. Veškeré soustrojí je elektrické. Vtoky do jednotlivých kašen o světlé šířce 5,50 – 8,00 m jsou děleny pilíři o tloušťce 1,50 m. Za jemnými česlemi ve směru toku vody se nachází dvojice drážek pro provizorní hrazení a vtoková kovová stavidla. Pohon všech stavidel je elektromotorem nebo ručně, přičemž ovládací mechanismy jsou umístěny ve strojovně MVE.

Ve strojovně jsou osazeny dvě soustrojí s Francisovými turbínami o hltlosti každé 24 m³/s. Spád se pohybuje v rozmezí 1,80 – 3,10 m. Ovládání turbín je hydraulickým regulátorem. V roce 2005 byly nainstalovány dvě Kaplanovy turbíny o hltlosti každé v rozmezí 4,0 – 18,0 m³/s. Celková hltlost vodní elektrárny je 84,0 m³/s.

Provoz MVE je bezobslužný, pouze s občasným dohledem, neboť je soustrojí automatické řízené řídicím systémem.

STUPEŇ PŘELOUČ II – NAVRHOVANÝ

Jez

Nový pohyblivý jez v ř.km 949,43 o třech polích šíře 14,0 m bude hrazený dutými klapkami. Celková hrazená výška je 3,01 m. Pevný práh s náběhem ve tvaru Jamborova prahu je na úrovni kóty 201,39 m n. m. Jez zajistí vzdutí na úroveň kóty 204,40 m n. m. Povolená tolerance kolísání hladiny se pohybuje v rozmezí -0 cm až +20 cm. Výška vzdutí společně s rozmezím povolené tolerance kolísání hladiny zajistí vzdutí až po nově budovanou plavební komoru v horní části záměru Stupně Přelouč II. V úseku od ř. km 950,10 po stávající jez zůstává původní koryto toku Labe.

Klapkové uzávěry budou po obou stranách podpírány hydraulickými válci, které umožní jejich pohyb. Pohon těchto hydraulických válců budou zajišťovat elektromotory, které lze v případě sklápění klapky nahradit ručně, tj. snížením tlaku ve válcích. Jezové pilíře budou široké 2,0 m. Horní zhlaví pilířů bude tvarováno do hydraulicky vhodného tvaru. V případě nutnosti bude možné jednotlivá jezová pole zahranit z horní i dolní vody.

MVE

Malá vodní elektrárna bude situována na levém břehu Labe u nového jezu. V budově elektrárny budou osazeny dvě Kaplanovy turbíny, jejichž detailní návrhové parametry budou součástí další fáze projektové dokumentace. Hltlost MVE se předpokládá 78 m³/s. Před turbínami budou osazeny hrubé česle a jemné česle s hydraulickým čistícím strojem. Veškeré soustrojí je elektrické. Horní pracovní rovina bude na úrovni kóty 204,60 m n. m. Vtoky jednotlivých kašen o světlé šířce 6,5 m budou děleny pilířem o přibližné tloušťce 0,8 m. Na vtoku a výtoku do MVE budou provedeny drážky pro provizorní hrazení. Současně budou na vtoku osazena vtoková kovová stavidla, která budou ovládána elektromotorem nebo ručně. Ovládací mechanismy

budou umístěny ve strojovně MVE. Provoz MVE bude bezobslužný, pouze s občasným dohledem. Soustrojí bude řízené automatickým řídicím systémem.

Plavební komora (horní část záměru)

Plavební komora v horní části záměru bude vybudována na pravém břehu řeky Labe vedle stávajícího Stupně Přelouč. Nová jednolodní plavební komora o užitných rozměrech 115 x 12,5 x 4,0 m překonává spád 4,8 m. Dolní hladina 204,40 m n. m. je dána vzduším nového jezu. Horní minimální plavební hladina 208,99 m n. m. je dána vzduším stávajícího jezu Stupeň Přelouč.

Plavební komora je vybavena systémem pevných a plovoucích úvazných prvků. Z důvodu umožnění vystoupení posádky plavidel na plato plavební komory i pro umožnění sestupu na dno plavební komory v případě provozní poruchy jsou ve výklencích umístěny ocelové žebříky. Ochranu konstrukce zdí plavební komory zajišťují oděrné trámce. Součástí plavební komory je velín pro obsluhu.

Dno plavební komory se nachází na kótě 200,60 m n. m. Plato plavební komory je na kótě 210,74 m n. m. a umožňuje vypatkování jeřábu o nosnosti 200 t. Konstrukci komory tvoří železobetonový polorám.

Dolním uzávěrem jsou vzpěrná vrata osazená ve vrátnových výklencích a jsou opatřena lanovou dynamickou ochranou sloužící k ochraně vrat před případným nárazem neřiditelného plavidla. Vrata jsou vybavena krátkými obtoky na obou stranách. Obtoky jsou uzavíratelné stavidly jako provozními uzávěry, s oboustrannými provizorními hrazeními.

Horním uzávěrem jsou poklopová vrata Čábelkova typu. Poklopová vrata s přímým podzáporníkovým plněním umožňují naplnit plavební komoru bez obtoků a jejich uzávěrů. Plnění probíhá při částečném naklopení vrat (14°) spodem. V závěrečné fázi plnění je dalším poklopením vrátně umožněn přepad přes přelivnou hranu a zkrácení doby plnění komory.

Z důvodu efektivnějšího hospodaření s vodou při proplavování sportovních a rekreačních plavidel bude plavební komora osazena středními vraty. Poloha středních vrat je navržena tak, aby bylo umožněno proplavení sportovních a rekreačních plavidel do 30,0 m. Detailní návrh technologického zařízení a jeho umístění bude předmětem dalších stupňů projektové dokumentace.

V horním ohlavi a dolním ohlavi jsou umístěna provizorní hrazení, vždy před a za hlavním uzávěrem, aby bylo umožněno provádět jeho opravy. Provizorní hrazení plavební komory tvoří trubky Ø530x7 a je navrženo jako plovoucí.

V souvislosti s výstavbou nové plavební komory v bezprostřední blízkosti stávající plavební komory, bude provedena oprava pravé zdi stávající plavební komory.

Dolní rejda je tvořena svahem ve sklonu 1:2,5 opevněným kamennou dlažbou, konstrukcí dolní rejdy a dělicí úhlovou stěnou. Konstrukce dolní rejdy je půdorysně ve sklonu 1:4 k ose plavební komory.

Na pravém břehu pod plavební komorou je v dolní rejdě situováno čekací stání pro malá plavidla a stání pro návrhové plavidlo. Čekací stání pro návrhové plavidlo (115 m) je tvořeno třemi dalbami, které jsou od sebe vzdáleny 40 m. Prostřední dalba je se břehem spojena lávkou. Čekací stání pro malá plavidla je tvořeno ocelovými sloupy tvořené dvěma svařenými štětovnicemi. Horní část této konstrukce je osazena pochozím roštem, vodorovnými prvky a vázacími prvky.

Horní rejda je tvořena nábrežní zdí a konstrukcí horní rejdy. Konstrukce horní rejdy je půdorysně ve sklonu 1:4 k ose plavební komory.

Na pravém břehu nad plavební komorou je cca 300 m od horního ohlaví situováno, při svahu, čekací stání pro malá plavidla a stání pro návrhové plavidlo. Čekací stání pro návrhové plavidlo (115,0 m) je tvořeno třemi dalbami, které jsou od sebe vzdáleny 40 m. Prostřední dalba je se břehem spojena lávkou. Čekací stání pro malá plavidla je tvořeno ocelovými sloupy tvořené dvěma svařenými štětovnicemi. Horní část této konstrukce je osazena pochozím roštem, vodorovnými prvky a vázacími prvky.

U plavební komory bude vybudován objekt pro obsluhu. U dolního ohlaví bude zřízena zpevněná plocha umožňující uskladnění provizorního hrazení a vypatkování jeřábu.

Plavební komora (dolní část záměru)

Plavební komora v dolní části záměru Stupně Přelouč II bude vybudována na pravém břehu řeky Labe vedle nově vybudovaného jezu. Nová jednolodní plavební komora o užitných rozměrech 115,0 x 12,5 x 4,0 m překoná spád 3,6 m. Dolní hladina 200,80 m n. m. je dána vzdutím jezu Týnec nad Labem. Horní hladina 204,40 m n. m. je dána vzdutím nově vybudovaného jezu Stupně Přelouč II.

Plavební komora je vybavena systémem pevných a plovoucích úvazných prvků. Z důvodu umožnění vystoupení posádky plavidel na plato plavební komory i pro umožnění sestupu na dno plavební komory v případě provozní poruchy jsou ve výklencích umístěny ocelové žebříky. Ochranu konstrukce zdí plavební komory zajišťují oděrné trámce. Součástí plavební komory je velín pro obsluhu.

Dno plavební komory se nachází na kótě 196,80 m n. m. Plato plavební komory je na kótě 206,20 m n. m. a umožňuje vypatkování jeřábu o nosnosti 200 t. Konstrukci komory tvoří železobetonový polorám.

Dolním uzávěrem jsou vzpěrná vrata osazená ve vrátňových výklencích a jsou opatřena lanovou dynamickou ochranou sloužící k ochraně vrat před případným nárazem neřiditelného plavidla.

Vrata jsou vybavena krátkými obtoky na obou stranách. Obtoky jsou uzavíratelné stavidly jako provozními uzávěry s oboustrannými provizorními hrazeními.

Horním uzávěrem jsou poklopová vrata Čábelkova typu. Poklopová vrata s přímým podzáporníkovým plněním umožňují naplnit plavební komoru bez obtoků a jejich uzávěrů. Plnění probíhá při částečném naklopení vrat (14°) spodem. V závěrečné fázi plnění je dalším poklopením vrátně umožněn přepad přes přelivnou hranu a zkrácení doby plnění komory.

Z důvodu efektivnějšího hospodaření s vodou při proplavování sportovních a rekreačních plavidel bude plavební komora osazena středními vraty. Poloha středních vrat je navržena tak, aby bylo umožněno proplavení sportovních a rekreačních plavidel do 30,0 m. Detailní návrh technologického zařízení a jeho umístění bude předmětem dalších stupňů projektové dokumentace.

V horním ohlavi a dolním ohlavi jsou vždy před a za hlavním uzávěrem umístěna provizorní hrazení, aby bylo umožněno provádět jeho opravy. Provizorní hrazení plavební komory tvoří trubky Ø530x7 a je navrženo jako plovoucí.

Dolní rejda je tvořena svahem ve sklonu 1:2,5 opevněným kamennou dlažbou, konstrukcí dolní rejdy a dělicí úhlovou stěnou. Konstrukce dolní rejdy je půdorysně ve sklonu 1:4 k ose plavební komory.

Na pravém břehu pod plavební komorou je v dolní rejdě situováno čekací stání pro malá plavidla a stání pro návrhové plavidlo. Čekací stání pro návrhové plavidlo (115,0 m) při nábrežní zdi je tvořeno třemi vysokovodními dalbami umístěnými na nábrežní zdi, které jsou od sebe vzdáleny 40,0 m. Jedná se o chráněné stání. Čekací stání pro malá plavidla při svahu je tvořeno ocelovými sloupy tvořené dvěma svařenými štetovnicemi. Horní část této konstrukce je osazena pochozím roštem, vodorovnými prvky a vázacími prvky.

Horní rejda je tvořena svahem ve sklonu 1:2,5 opevněným kamennou dlažbou, konstrukcí horní rejdy a dělicí úhlovou stěnou. Konstrukce horní rejdy je půdorysně ve sklonu 1:4 k ose plavební komory.

Na pravém břehu nad plavební komorou je v horní rejdě situováno stání pro plavidla, tj. čekací stání pro malá plavidla a stání pro návrhové plavidlo. Čekací stání pro návrhové plavidlo (115,0 m) je tvořeno třemi dalbami, které jsou od sebe vzdáleny 40,0 m. Prostřední dalba je se břehem spojena lávkou. Čekací stání pro malá plavidla je tvořeno ocelovými sloupy tvořené dvěma svařenými štetovnicemi. Horní část této konstrukce je osazena pochozím roštem, vodorovnými prvky a vázacími prvky.

Plavební kanál

V rámci realizace záměru Stupeň Přelouč II bude vytvořena nová plavební dráha vedle stávající vodoteče Labe. V ř. km 949,55 navazuje na horní rejdu dolní plavební komory nová trasa plavební dráhy. Šířka plavební dráhy je 50,0 m, svahy jsou provedeny ve sklonu 1:2,5 a

opevněny kamenným záhozem. Kóta dna je na úrovni 201,90 m n. m. V místech nově vzniklého ostrova, konkrétně na ř. km 951,1, bude horní část ostrova s pevnou hranou snížena v délce přibližně 100,0 m na kótu 208,00 m n. m., což zajistí zlepšení při povodňových stavech, tj. snížení hladiny v podjezí stávajícího jezu, díky kapacitnějšímu přepadu vody do plavebního kanálu.

Balvanitý skluz

Zatopený skluz bude umístěn v ř. km 950,10 a navazuje na novou trasu plavební dráhy. Balvanitý skluz, který bude tvořen štetově vyskládanými kameny o velikosti 1,5 m, bude v podélném směru ve sklonu cca 1:10. Balvanitý skluz umožňuje plynulé napojení stávajícího koryta a plavebního kanálu.

Krátkodobá deponie, překladiště, vývaziště

V prostoru nad novou MVE u jezu Stupně Přelouč II je vyhrazena plocha č. 2, zpevněná šterkem, pro krátkodobé uskladnění vytěženého materiálu z koryta vodního toku (deponie) před jeho finálním zpracováním. Plocha je doplněna sjezdem do vody a vývazištěm pro potřeby správce vodního toku. Dále od řeky lze uvažovat s menším skladem a garážemi. Přístup k ploše bude umožněn přes přemostění biokoridoru.

Rybí přechod u PK (horní část záměru)

Jeden z rybích přechodů bude umístěn v horní části záměru v prostoru mezi stávající plavební komorou a nově budovanou plavební komorou při pravém břehu řeky Labe. Tento balvanitý přírodě blízký rybí přechod bude tvořen betonovým žlabem šířky 3,5 m. Jednotlivé tůně budou mít světlou délku 3 m a rozdíl hladin mezi jednotlivými tůněmi bude cca 8 cm. Hloubka vody na přehrázkách bude cca 0,6 m a hloubka v tůních bude 0,8 m, a to díky miskovitému zahloubení. Kameny použité pro rybí přechod nesmí mít ostré hrany a budou vyskládány do oblouku. Šterbiny mezi jednotlivými kameny budou o šířce min. 0,2 m, přičemž jedna ze šterbin musí být šířky 0,6 m. Rybí přechod bude osvětlen světlíky či případně vhodnými světly pro ryby. Vtok do trati bude půdorysně kolmý na směr proudění opatřený plovoucí nornou stěnou. Na vtok do rybího přechodu budou umístěna 2 stavidla ručním ovládáním a lávka. Koryto v místě rybího přechodu bude v místě stavidel rozděleno středním pilířem šířky 1,0 m na 2 pole s šířkou 1,25 m. Na výtoku z rybího přechodu bude provizorní hrazení a v levé části vyústěné potrubí s vábícím proudem. Vtok i výtok bude plynule navázán na dno. Podélný sklon rybího přechodu bude přibližně 1:30, případně pozvolnější. Odhadovaný průtok rybím přechodem bude okolo 1 m³/s.

Rybí přechod u MVE (horní část záměru)

Dalším rybím přechodem umístěným v horní části záměru bude rybí přechod umístěný u MVE při levém břehu řeky Labe v místě šterkové propusti. Tento šterbinový rybí přechod bude vést skrze šterkovou propust a bude vyústěn do odpadu MVE společně s vyústěním do sběrné galerie. Rybí přechod bude tvořen betonovým žlabem šířky cca 2,2 m, přičemž se

jedná o jednošterbinový rybí přechod se šterbinou šířky cca 0,6 m. Jednotlivé tůně budou mít světlou délku 2,5 m a rozdíl hladin mezi jednotlivými tůněmi bude cca 10 cm. Hloubka v trati bude min. 1 m. Rybí přechod bude osvětlen světlíky či případně vhodnými světly pro ryby. Vábění ryb bude umístěné na vstupu do rybího přechodu, a to v místě sběrné galerie. Na vtoku a výtoku bude umístěno provizorní hrazení. V celé délce rybího přechodu bude dno zdrsněno kameny a šterkem dle Standardu AOPK. Vtok i výtok bude plynule navázán na dno. V lomech rybího přechodu nebude dno ve sklonu. Podélný sklon rybího přechodu bude přibližně 1:20. Odhadovaný průtok rybím přechodem bude okolo 1 m³/s.

Biokoridor (dolní část záměru)

V úseku ř. km 943,0 – 950,0 na toku Labe bude vybudován přírodě blízký velkokapacitní biokoridor na levém břehu za nově budovanými objekty MVE. Tento rybí přechod bude mít min. šířku 6 m a bude veden v mírném sklonu z důvodu eliminace přehrážek. V korytě biokoridoru bude vytvořena kyneta s větší hloubkou, tj. více než 1 m, při pravém břehu. K levému břehu se bude hloubka postupně snižovat, kde bude větší než 0,5 m. Uvnitř koryta budou současně vloženy mozaikovitě kamenné struktury, šterkové prostory, říční dřevní hmota, které vytvoří proudné stíny. V místě mostu u MVE a průběžně v celém koridoru budou vytvořeny tůně s vhodným kamenným a šterkovým substrátem. Výstup do biokoridoru bude rozdělen středním pilířem šířky 1 m na 2 pole s šířkami cca přes 2,5 m. V místě vtoku budou osazeny stavidla s elektropohonem či případným ručním ovládáním. Výtok z biokoridoru bude proveden vějířovitým tvarem zpět do toku Labe. Odhadovaný průtok rybím přechodem bude okolo 5-6 m³/s.

Podél biokoridoru bude zřízena potahová stezka, která umožní přístup techniky údržby.

Rybí přechod u MVE (dolní část záměru)

V dolní části záměru Stupně Přelouč II bude vybudován rybí přechod umístěný při levém břehu řeky Labe v místě mezi nově budovaným jezem a MVE. Tento šterbinový přechod bude vyústěn do sběrné galerie u MVE. Rybí přechod bude tvořen betonovým žlabem šířky min. 2,2 m, přičemž se jedná o jednošterbinový rybí přechod s šterbinou šířky cca 0,6 m. Jednotlivé tůně budou mít světlou délku 2,5 a rozdíl hladin mezi jednotlivými tůněmi bude cca 10 cm. Hloubka v trati bude min. 1 m. Rybí přechod bude osvětlen světlíky či případně vhodnými světly pro ryby. Vábění ryb bude umístěné na vstupu do rybího přechodu, a to v místě sběrné galerie. Na vtoku a výtoku bude umístěno provizorní hrazení. Podélný sklon rybího přechodu bude přibližně 1:15. Odhadovaný průtok rybím přechodem bude okolo 1,0 m³/s.

Prvky ochrany ryb

V nátokových objektech stávající a plánované MVE budou instalovány prvky poproudové ochrany ryb, např. elektronické zábrany. Tyto budou mít taktéž naváděcí funkci pro zajištění poproudové migrace ryb skrze šterbinové rybí přechody.

Úprava zaústění odpadu ze Slavíkových ostrovů

Při výstavbě dolní plavební komory Stupně Přelouč II dojde k přetnutí slepého ramene Labe kolem Slavíkových ostrovů a k odstranění dnešního zaústění odpadu z tohoto ramene do Labe. Rameno v tomto místě bude zaslepeno zemní hrázkou. Z tohoto důvodu vznikne nový objekt umožňující převádění povodňového průtoku a zároveň odvádění běžných průtoků z drobné vodoteče zaústěné do slepého ramene. Toto bude zajištěno vypouštěcím zařízením z betonové trouby a sníženou přelivnou hranou, která slouží jako bezpečnostní přepad. Za vypouštěcím zařízením bude koryto nepravidelně rozvolněno. Zaústění odpadu ze Slavíkových ostrovů je umístěno v ř. km. 949,11 do dolní rejdy za čekacím stáním pro malá plavidla.

Úprava zaústění Živanické svodnice

Podél pravého břehu nové trasy plavební dráhy je navržena přeložka Živanické svodnice. Živanická svodnice je v současné době zaústěna do koryta Labe v ř. km 950,98 a výstavbou nové trasy bude zaústění do Labe přerušeno. Na přeložce Živanické svodnice bude zřízen rozdělovací objekt, který zajistí převedení vyšších průtoků do prostoru nové trasy Labe v ř. km 950,90. Koryto přeloženého potoka bude převádět pouze nižší průtoky a bude nepravidelně rozvolněno a v trase potoka budou umístěny laguny ledvinovitého tvaru, které podpoří vyšší biodiverzitu území. Koryto bude do Labe zaústěno v ř. km 950,10.

Přírodě blízká opatření

Mezi ř. km 950,05 – 951,00 na pravém břehu a mezi ř. km 949,60 – 949,95 na levém břehu jsou po obou březích nové trasy plavební dráhy navrženy prostory pro aplikaci zmírňujících opatření dle metodiky Ministerstva životního prostředí. Jedná se například o přírodě blízké rozvolnění koryta s ochranou před vlnobitím, vegetační opevnění, založení lučních porostů, trvale zatopené pláže nebo poříční tůň. Současně bude možné na pravém břehu stávajícího koryta toku Labe v úseku ř. km 950,10 – 950,95 (oblast nově vzniklého ostrova) vytvořit zvýšením heterogenity břehů pestřejší prostředí zejména pro ryby.

Prostor v okolí odpadu ze Slavíkových ostrovů lze využít pro realizaci přírodě blízkých opatření, která podpoří lokální biodiverzitu.

Zázemí pro obsluhu vodního díla

V blízkosti nových plavebních komor se nachází vyhrazená plocha pro vybudování zázemí obsluhy vodního díla – plochy 1 a 3.

Plocha č. 1, tj. hlavní areál, u nové plavební komory v horní části záměru, bude využita pro administrativní zázemí s provozní budovou, se sklady a garážemi pro mechanizaci obsluhy vodního díla. Tato plocha bude výškově upravena zvýšením terénu nad hladinu Q_{20} . Na zpevněných plochách bude umístěno hrazení jezu a plavební komory spolu s dalším vybavením potřebným pro provoz vodní cesty. V rámci provozní budovy se předpokládá s její novou

výstavbou z důvodu odstranění stávajícího provozního objektu. Tento objekt bude sloužit pro provoz stávajícího i nově vybudovaného vodního díla.

Plocha č. 3 se nachází u nové plavební komory v dolní části záměru. Její povrch bude v prostoru mezi zdí a účelovou komunikací betonový. Navazující plocha za účelovou komunikací bude z větší části zpevněna šterkem. Z části bude plocha zpevněna betonem z důvodu umístění hrazení jezu a plavební komory. Dále od řeky lze uvažovat s menším skladem a garážemi.

Komunikace

V rámci stavby bude přeložena komunikace II/333 novým mostem přes Labe, neboť současné přemostění ev. č. 333-033 nebude nadále sloužit pro automobilovou silniční dopravu. Poslední pole stávajícího přemostění na pravém břehu bude nahrazeno lávkou umožňující pohyb pěších a cyklistů. Podjezdová výška lávky bude 7,0 m a vizuálně bude zábradlí lávky navázáno na původní přemostění.

Z nově vybudované komunikace bude u obce Břehy umožněno odbočení zpět směrem k současnému jezu Přelouč a dále po komunikaci na Lohenice. Jedná se o silnici II. třídy kategorie S 9,5/60. Podjezdová výška nového mostu bude 7,0 m nad maximální plavební hladinou. Na komunikaci budou zřízeny dva inundační mosty, které budou mimo jiné umožňovat migraci všem v území se vyskytujícím terestrickým živočichům.

Přístup k plavebním komorám a čekacím stáním bude po nové komunikaci vedené podél pravého břehu Labe. Jedná se o účelovou komunikaci s šířkou jízdního pruhu 3,0 m a krajnicí šířky 0,75 m umožňující pojezd po obou stranách. Podél komunikace budou vybudovány výhybny pro míjení protijedoucích vozidel. Příčný sklon je jednostranný 2,5 %. Podélně sleduje příjezdovou komunikaci stávající terén. V místě zaústění přeložky Živanické svodnice bude na komunikaci umístěn most. U dolní rejdy dolní plavební komory a horní rejdy horní plavební komory je navržena točna. Celková délka příjezdové komunikace je cca 2 500 m.

Přístup k nové MVE v rámci Stupně Přelouč II bude po nové účelové komunikaci z levého břehu, která se připojuje na ulici Na Krétě. Jedná se o účelovou komunikaci s šířkou jízdního pruhu 3,0 m a 0,75 m širokou krajnicí po obou stranách a umožňující pojezd s příčným sklonem 2,5 %. Celková délka příjezdové komunikace je cca 320 m. Obdobně bude provedena účelová komunikace podél biokoridoru, která však z materiálového hlediska bude tvořena mlatem a umožní pojezd techniky údržby. V místě přemostění biokoridoru je navržen most o světlé šířce 5,0 m.

Podjezdová výška na všech přístupových komunikacích bude min. 4 m a umožní příjezd těžké techniky (min. 30 t).

V prostoru Slavíkových ostrovů překonává tok Labe pěší lávka. Z důvodu dodržení minimální podjezdové výšky 7,0 m, bude tato lávka upravena. Současně dojde v této lokalitě k vybudování

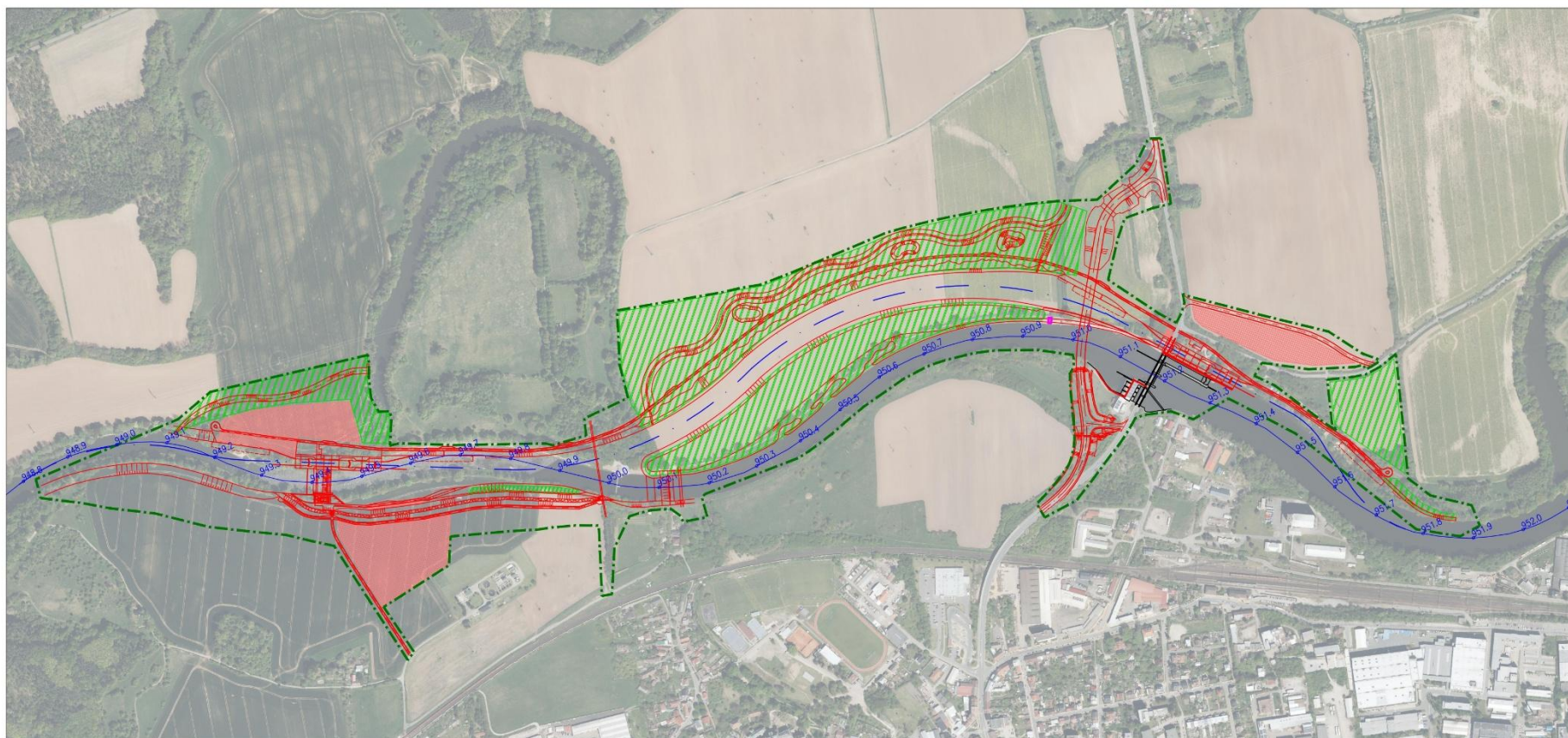
mostu pro přístup techniky údržby na nově vzniklý ostrov mezi stávajícím korytem a plavební dráhou.

Limnigraf

Na pravém břehu v ř. km 950,95 se nachází měrný profil č. 43, který provozuje ČHMÚ. Vzhledem k realizaci záměru Stupeň Přelouč II bude tento limnigraf dotčen výstavbou. Z tohoto důvodu doporučujeme vytipování nového měrného profilu a výstavbu nového limnigrafu. Měrný profil musí být stanoven na základě jednání s provozovatelem limnigrafu, tj. ČHMÚ. Zřízení limnigrafu spočívá ve zřízení schodiště ve svahu a vodoměrná lať na betonovém základu vedené podél schodiště. Kabele od čidel, tj. tlakových sond musí být uloženy v rozebíratelné chráničce. Nad úrovní $Q_{kat.}$ bude umístěn pilíř pro odečítání dat z měření. Svah v okolí bude upraven vysvahováním nebo gabionovou opěrnou zídou.

Pro celkové posouzení záměru je potřeba odpovědět na standardní otázky:

- **Vyznačuje se ráz krajiny v prostoru dotčeném vlivem záměru znaky přírodní, kulturní a historické charakteristiky KR a hodnotami estetickými, mají přítomné znaky a hodnoty jedinečný význam?**
- **Pokud jsou přítomny znaky jedinečného a neopakovatelného významu, bude do nich záměr nepříznivě zasahovat a jakou měrou?**
- **Ovlivní navrhovaná změna podstatným způsobem krajinná panoramata, bude zasahovat do cenných dílčích scenerií?**

Obrázek 1: Zájmové území

2.2. Vymezení oblasti KR (ObKR)

Za účelem zařazení řešeného území do určitého širšího krajinného rámce, do krajinných souvislostí (biogeografie, geomorfologie, vegetační kryt, osídlení, kultura, historie), lze v rámci posouzení vymezit tzv. oblast krajinného rázu (dále také „ObKR“), která reprezentuje určitý charakter utváření krajiny z hlediska geomorfologie a vegetačního krytu, z hlediska charakteru a forem osídlení a hospodářského využití. Dle použitého metodického postupu je oblast krajinného rázu definována jako krajinný celek s podobnou přírodní, kulturní a historickou charakteristikou odrážející se v souboru jejích typických znaků, který se výrazně liší od jiného celku ve všech charakteristikách či v některé z nich a který zahrnuje více míst krajinného rázu. Je vymezena hranicí, kterou mohou být přírodní nebo umělé prvky nebo jiné rozhraní měnících se charakteristik.

Pro území Pardubického kraje byla v roce 2007 zpracována Studie potenciálního vlivu výškových staveb a větrných elektráren na krajinný ráz území Pardubického kraje; Preventivní hodnocení dopadu výškových vertikálních staveb technicistní povahy a větrných elektráren (BUKÁČEK, Roman – RUSŇÁK, Josef – BUKÁČKOVÁ, Pavlína, 2007). Tato studie vymezuje pro území Pardubického kraje celkem 15 ObKR (*lze vnímat jako regionální úroveň oblastí krajinného rázu*). Záměr se nachází v **ObKR 01 Pardubicko** (viz Obrázek 3). Členění území z pohledu přítomnosti hodnot krajinného rázu, zonace estetické a přírodní kvality – model vnímání krajiny – uvádí pro území Pardubického kraje 3 kategorie území: kategorie A (území zvýšené estetické a přírodní hodnoty krajinného rázu), kategorie B (území běžné hodnoty krajinného rázu) a kategorie C (území s výrazně sníženou hodnotou krajinného rázu, kde se často a silně uplatňují znaky definující globální vrstvu). Záměr se nachází v území **kategorie B** (rovněž viz Obrázek 3).

Tato kategorie představuje území s vyšším podílem krajinářsky méně cenných prvků a složek, avšak bez výrazného uplatnění znaků globalizační (moderní) vrstvy. Vyznačuje se:

- sníženým podílem dochovaných prvků dokládajících historický vývoj krajiny (jsou násilně potlačeny);
- mírným uplatněním znaků globalizační vrstvy, které však nezasahují silně do vztahů a měřítka krajiny (prvky technicistní povahy, silnice vedené mimo původní trasy, scelené bloky orné apod.);
- mírným narušením měřítka krajiny;
- existencí scelených prostorů orné a pastvin vytvářejících pravidelné půdní bloky;
- přítomností částečné geometrizace krajiny;
- převažujícím hospodářským charakterem většiny částí krajiny;

- existenci a uplatnění pozitivních kulturních dominant.

V charakteru krajiny se projevují vztahy, kdy:

- převažují sídla městského a městysového typu s nezačlenitelnými okraji porušujícími vztah sídla a krajinného rámce;
- venkovská sídla trpí četnými přestavbami a proporčně i objemově předimenzovanými stavbami;
- zorněné scelené plochy mění měřítko krajiny;
- jsou přítomny četné frekventované komunikace s měřítkově naddimenzovaným tělesem vedené místy bez historického kontextu, avšak jejich uplatnění je potlačeno ostatními prvky krajiny;
- sídla se často vyznačují narušenou typickou siluetou;
- jsou přítomny četné drobné prostory dochovaných míst odpovídající typu A.

ObKR 01 Pardubicko

Vymezené území tvoří centrální část východních Čech. Jedná se o oblast protaženou podél řek Loučné a Labe. Reliéf má charakter roviny s malou výškovou členitostí. Pouze na okrajích přechází oblast do mírně zvlněné krajiny s mírně ukloněnými svahy. Oblast je utvářena SZ až Z směrem. Oblast je na jihu ohraničena Chrudimskou tabulí, na severu Choceňskou tabulí a na východě kuestou Vraclavského hřbetu. Povrch je místy tvořen terasami vodních toků.

Interiér

Území představuje intenzivní zemědělskou krajinu jen sporadicky doplněnou drobnými hospodářskými lesy. Luční porosty jsou pouze drobně zastoupeny v blízkosti obcí. Krajina je doplněna četnými prvky kulturní povahy (stožáry VVN, VN, GSM, vodárenské věže, chladicí věže, nevysoké dominanty kostelních věží). Místy je dochována pestřejší mozaika upozorňující na předchozí bohatou strukturu krajiny před intenzifikací zemědělské výroby (západní část oblasti – Kladrubsko a Bohdanečsko).

Horizont na S tvoří lesní komplexy hřbetu Choceňské plošiny, na J – JZ straně je horizont vrstevnatý, tvořen mozaikou polí a lesů s vymezujícím vzdáleným horizontem lesnatého masivu Železných hor, na z. straně je horizont nezřetelný, V stranu pak uzavírá výrazný Vraclavský hřbet. Vymezující i vrstevné horizonty jsou místy narušeny technicistními výškovými stavbami.

Jak navazující lesní komplexy z okolních oblastí na S a J, tak i drobné lesy uvnitř oblasti jsou monokulturní a vyznačující se hospodářským charakterem. Lesy ostře hraničí s navazujícími plochami (často ornou) a jsou převážně bez porostních plášťů. Díky lesnímu hospodářství se silně uplatňuje geometrizace.

Pastviny a louky se téměř nevyskytují. Květnaté louky lze spatřit jen ve fragmentech podél vodních toků, které jsou místy technicky upraveny (zejména v obcích), ve volné krajině jsou převážně ve svém původním korytě s doprovodnou přirozenou vegetací. V krajině se často vyskytují přímé odvodňovací kanály doprovázené sporadickou spíše keřovou vegetací. Zajímavým specifickým, které velmi obohacuje krajinu oblasti, jsou četné písčivé lomy, z nichž převážná část je v současné době zatopena vodou a doprovázena přirozenou vegetací a v jejichž okolí se vytváří velmi malebné drobné prostory. Měřítko krajiny je převážně velké, místy střední, utvářené především velkými plochami orné půdy. Celé oblasti dominuje aglomerace Pardubic a další větší města Holic a Lázně Bohdaneč. Jinak v oblasti převládají sídla venkovského typu s větším podílem zeleně. Sídla v blízkosti větších měst jsou silně narušena vícepodlažní zástavbou a nevhodným typem urbanismu („kobercová výstavba“) bez doprovodné zeleně, čímž je silně narušeno začlenění sídel do krajinného rámce. Sídla jsou většinou semknutého okrouhlicového typu s centrální křižovatkou a návsí často s drobnou sakrální stavbou. Pouze v sv. části jsou zastoupeny rozsáhlé obce ulicového typu, vystavěné podél komunikace, která často sleduje drobnou vodoteč ve dvouřadé i víceřadé uliční formaci s orientací na větší sídlo (Komárov, Horní a Dolní Roveň, Horní a Dolní Ředice). Obecně lze říci, že se sídla v celém prostoru vyznačují větším podílem vrostlé zeleně, díky níž velmi citlivě navazují na svůj mnohdy méně pestrý krajinný rámec velkých ploch orné. Bohužel stejně časté je narušení některých okrajů obcí novou nevhodnou výstavbou a velkými areály a stavbami, které přesahují typickou velikost staveb. Architektonická podoba objektů vychází z tradičního venkovského stavení. V některých sídlech jsou vícepodlažní budovy inspirované měšťanskými domy. Venkovská sídla často trpí výraznými přestavbami a necitlivými novostavbami.

Komunikační síť je velice bohatá převážně v historické stopě s asfaltovým povrchem a strukturní orientací na větší sídla. Pouze v blízkosti Pardubic jsou patrné nové komunikace mimo historickou stopu, obcházející menší sídla s naddimenzovaným tělesem komunikace (Silnice Hradec Králové – Pardubice – Chrudim).

Vnější pohledy

Z výše položených míst se krajina jeví jako plochá, s převahou velkých ploch polí místy přerušovaných s drobnými lesy, stromovou vegetací doprovázející říční síť a zastavěnými prostory sídel.

Dominanty s působením uvnitř prostoru

- nejvýraznější pozitivní kulturní dominantou této oblasti je Kunětická hora;
- prostor jinak neoplývá výraznými pozitivními kulturními dominantami, vyjma kostelních věží uplatňujících se však velmi spoře a hlavně pouze v bezprostředním okolí, velmi často je navíc dominantu kostelní věže potřena nevhodnou výstavbou;

- výraznými negativními dominantami, mnohdy potlačujícími uplatnění Kunětické hory, jsou chladící věže a komíny v Opatovicích a Chvaleticích a vysílací a telekomunikační věže v Pardubicích a u Býště;
- v krajinné scéně se velmi často uplatňují komíny v okolí větších měst (Pardubice, Holice, Dašice, Rybitví) a vodárenské věže a doplňují až spoluurčují celkový ráz krajiny;
- v otevřené krajinné scéně Pardubicka se taktéž silně uplatňují liniové stavby VVN s příhradníkovou konstrukcí mající doplňující až spoluurčující charakter. Lokálně (v okolí elektráren – Opatovice, Chvalatice) má VVN však zásadní vliv na krajinný ráz a krajinu silně technizuje;
- tyto silně působící dominanty jsou doplněny stavbami sil.

Dominanty s působením z jiných prostorů

- v několika průhledech ve východní části oblasti se za dobré viditelnosti uplatňují dominanty kostelů Chlumeck v Luži a Tři Bubny u Chrudimi. Silně se uplatňují větrné elektrárny;
- silně se uplatňuje negativní dominantu cukrovaru v Hrochově Týnci.

Významná sídla a jejich siluety a zapojení do krajinného rámce

- Pardubice – silně narušená silueta města a krajinný rámec panelovou výstavbou, průmyslovými zónami, telekomunikační věží apod.
- Holice – silně narušená silueta města a krajinný rámec panelovou výstavbou, průmyslovými zónami.
- Lázně Bohdaneč – dochovaná silueta pouze ze s. pohledů, tvořena kostelní věží a historickou zástavbou. Jinak je město pohlceno vzrostlou zelení. Pohled na siluetu města se otvírá jen v přímé blízkosti města.
- Němčice – menší sídlo u Kunětické hory s výraznou dominantou kostela. Silueta dochována pouze ze s. pohledů.
- Bukovka – vesnice s dochovanou siluetou sídla s výraznější dominantou kostelní věže.

Narušení specifických hodnot krajinného rázu na úrovni oblasti

Výrazné negativně se uplatňující znaky (v rámci dotčeného prostoru, z pohledu oblasti)

- scelené plochy orné v ostrém kontrastu s měřítkem krajiny a ostatními prvky krajiny;
- objemově a proporčně odlišné stavby zemědělských areálů často v pohledově exponovaných místech (sila);
- pardubická aglomerace s průmyslovou výstavbou a výškovými obytnými objekty (panelová sídliště, výškové domy);

- komunikace nadregionálního významu – železniční koridor, rychlostní komunikace, frekventované komunikace I. třídy;
- uhelné elektrárny (Chvaletice, Opatovice).

Přítomnost globální vrstvy

- výrazné komunikace a železniční koridory;
- v okolí Pardubické aglomerace, Opatovic a Chvaletic jsou průmyslové zóny, které neodpovídají objemově ani proporčně měřítku daného prostoru a vytvářejí významné předimenzované stavby v krajině;
- VVN místy vytváří až zásadní charakteristiku krajinného rámce. Velice silně se uplatňují komíny, vodojemy a vysílače.

Krajinné celky

Krajinný celek představuje území převážně vymezené pohledovými bariérami a základními vymezeními znaky v krajině, je uvnitř převážně spojitý a vytváří stejnorodý prostor z pohledu uplatnění a konfigurace znaků jednotlivých charakteristik a též jejich vztahů a společného měřítka. V ObKR 01 Pardubicko jsou vymezeny 3 krajinné celky, přičemž zájmové území náleží do krajinného celku **03 KC Kladrubsko** (viz Obrázek 2):

Charakteristika oblasti

Vymezené území tvořeno částí Kunětické kotliny v nivě řeky Labe v okolí Kladrub a s. navazující lesy. Jedná se o oblast protaženou podél řeky Labe. Reliéf má charakter roviny s malou výškovou členitostí. Oblast je utvářena z. směrem. Oblast je ohraničena intenzivní agrární a průmyslovou krajinou s absencí přírodě blízkých společenstev.

Interiér

Vymezující horizonty jsou tvořeny především lesními porosty a stromořadími, jen výjimečně na okrajích se setkáváme s delšími pohledy do otevřené krajiny Pardubické oblasti. Měřítka krajiny je převážně malé až střední utvářené plochami polí, luk, pastvin a sídel ohraničených lesy a stromovou vegetací doprovázející vodní toky a kanály. Centrální část oblasti v přímém okolí Kladrub je krajinou, která byla od středověku využívána k chovu koní a v 19. století upravena do podoby anglického parku. Krajinnou scénu tak tvoří mozaika luk a pastvin často ohraničených bílými dřevěnými oplůtky, stromová liniová výsadba oddělující jednotlivé pastviny a louky, solitérní duby, komunikace doprovázené ovocnými stromořadími se starými krajovými odrůdami (především jabloní), řeka Labe se slepými rameny doprovázená přirozenou vegetací. Louky a pastviny jsou často rozděleny odvodňovacími a zavlažovacími kanály, opět doprovázené liniovou stromovou vegetací. Komunikace jsou v této části přímé spojující jednotlivé objekty stájí a dalších hospodářských objektů se zámkem v Kladrubech (Františkov, Josefov, Cihelna). Severně navazující komplex hospodářského lesa stále vykazuje prvky jeho

původního využití jako obory. V současnosti se jedná o hospodářský les s převahou smrčin a borů místy s nepravidelnými enklávami přírodě blízkých porostů. Lesy ostře hraničí s navazujícími plochami místy s vyvinutými porostními pláští. Silně se uplatňuje geometrizace způsobené hospodařením v těchto lesních porostech. Výrazné jsou severně od Kladrub pole a louky pravidelných obdélníkových tvarů oddělených širšími pásy dřevin. Na východ a západ přechází krajina v zemědělsky více užívanou krajinu. Ubývá luk a přibývá velkých scelených polí, které mění měřítko krajiny. Stále jsou však přítomny častá slepá ramena a dělicí pruhy stromové vegetace.

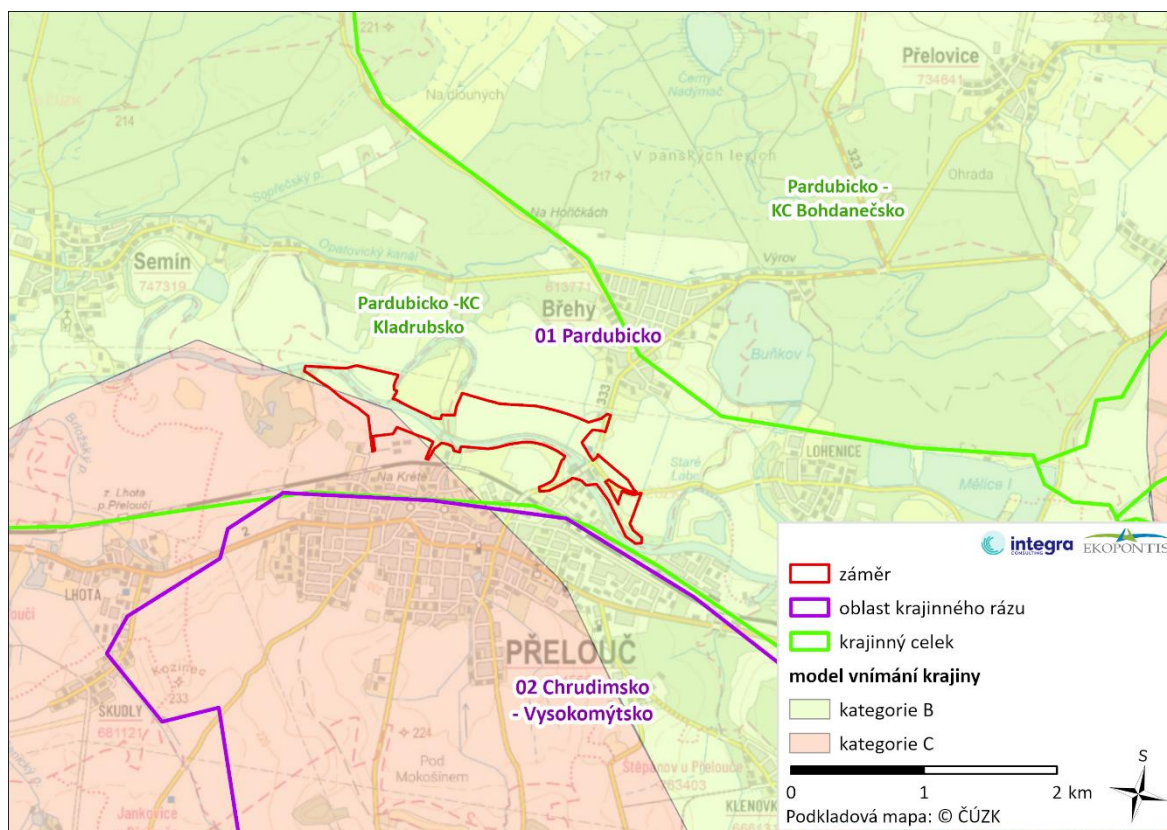
Krajina je doplněna místy prvky kulturní povahy (stožary VVN, VN, GSM, kostelní věže). Výraznou kulturní památkou vypovídající o historickém využití této oblasti je Opatovický kanál, který doprovází přirozená vegetace. Celému krajinnému celku dominují Kladruby nad Labem se zámek, kostelem a hřebčínem. Jinak v oblasti převládají sídla venkovského typu s velkým podílem zeleně, díky které jsou vhodně začleněna do krajinného rámce. Místy jsou přítomny vícepatrové budovy (severní okraj Kladrub), avšak jinak převládají jednopodlažní budovy. Některé okraje sídel jsou narušeny objekty, které svou hmotou neodpovídají typické zástavbě. Jedná se především o objekty zemědělských družstev (Kladruby). Negativní působení těchto objektů je však většinou potlačeno stromovou výsadbou. Sídla jsou většinou semknutého okrouhlicového typu s centrální křižovatkou a návší, často s drobnou sakrální stavbou. Komunikační síť je velice bohatá, v historické stopě a s asfaltovým povrchem. Architektonická podoba objektů vychází z tradičního venkovského stavení. V některých sídlech jsou vícepodlažní budovy inspirované měšťanskými domy.

Zásady územního rozvoje Pardubického kraje (2010, v aktuálním znění) na území kraje vymezují celkem 6 oblastí se shodným krajinným typem, pro které stanovují zásady pro plánování změn v území a rozhodování o nich. Záměr se nachází na území **krajiny lesozemědělské** (viz Obrázek 3), kterou charakterizuje:

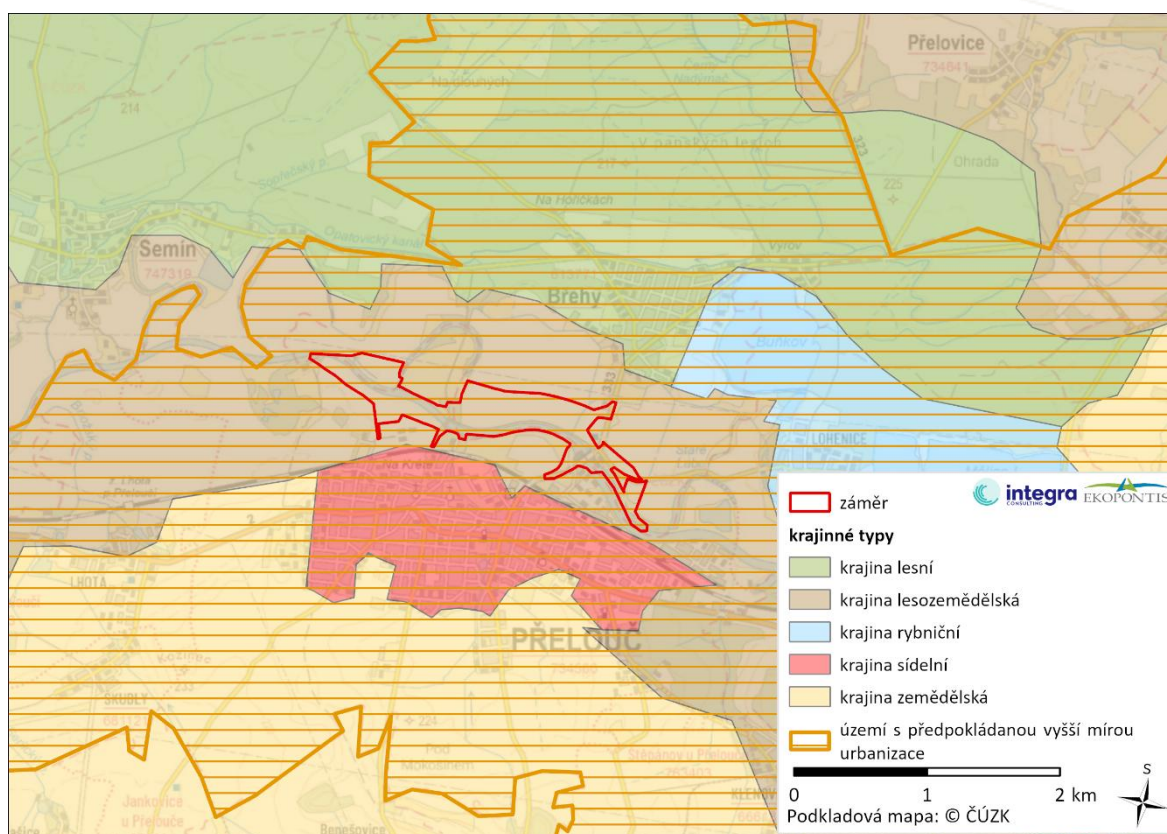
- přechodový typ mezi krajinou lesní a zemědělskou;
- krajinná matrice tvořena mozaikou lesních a zemědělských ploch, jejichž vzájemný poměr je lokálně velmi proměnný, celkově však vyvážený;
- naprostá většina lesů intenzivně hospodářsky využívána s převahou stanovištně nepůvodních druhů jehličnanů;
- charakter převážně polootevřený;
- převažují středně až méně úrodné krajiny, v krajinách úrodných signalizuje výjimečné typy dramatických reliéfů nebo polohy ovlivněné vodou.

Krajiny lesozemědělské se týkají následující zásady pro plánování změn v území a rozhodování o nich:

- lesní hospodaření směřovat k diferencovanější a přirozenější skladbě lesů a eliminovat tak rizika poškození krajiny nesprávným lesním hospodařením;
- zastavitelné plochy mimo zastavěná území obcí navrhovat pouze v nezbytné míře při zohlednění hodnot území s tím, že zastavitelné plochy budou vymezovány na úkor ploch lesa pouze ve výjimečných a zvláště odůvodněných případech;
- zábor PUPFL připouštět pouze ve výjimečných, nezbytných a zvláště odůvodněných případech;
- chránit a rozvíjet harmonický vztah sídel a zemědělské krajiny, zejména udržovat vyvážený podíl zahrad a trvalých travních porostů a zastavěných a intenzivně využívaných ploch;
- rekreační ubytovací zařízení s vyšší kapacitou lůžek připouštět pouze na základě vyhodnocení únosnosti krajiny.

Obrázek 2: Oblasti krajinného rázu a krajinné celky v širším okolí záměru dle Studie potenciálního vlivu výškových staveb a větrných elektráren na krajinný ráz území Pardubického kraje (Bukáček – Rusňák – Bukáčková, 2007) a členění území z pohledu přítomnosti hodnot krajinného rázu, zonace estetické a přírodní kvality

Obrázek 3: Oblasti se shodným krajinným typem dle ZÚR Pardubického kraje (2010, v aktuálním znění)

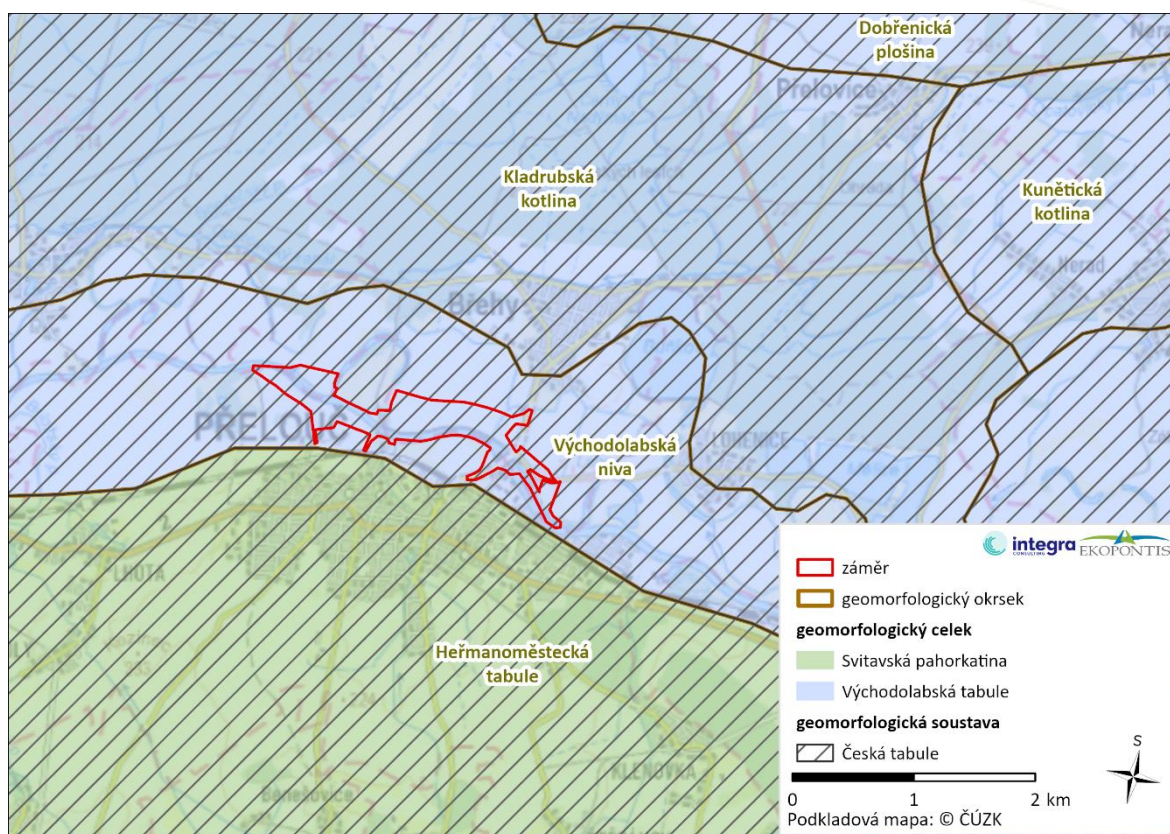
Zájmové území náleží do geomorfologické soustavy Česká tabule, geomorfologické podsoustavy Východočeská tabule, geomorfologického celku Východolabská tabule, geomorfologického podcelku Pardubická kotlina a geomorfologického okrsku Východolabská niva (Demek a kol. 2006, Obrázek 4).

Tabulka 1: Geomorfologická charakteristika zájmového území záměru (Demek a kol. 2006)

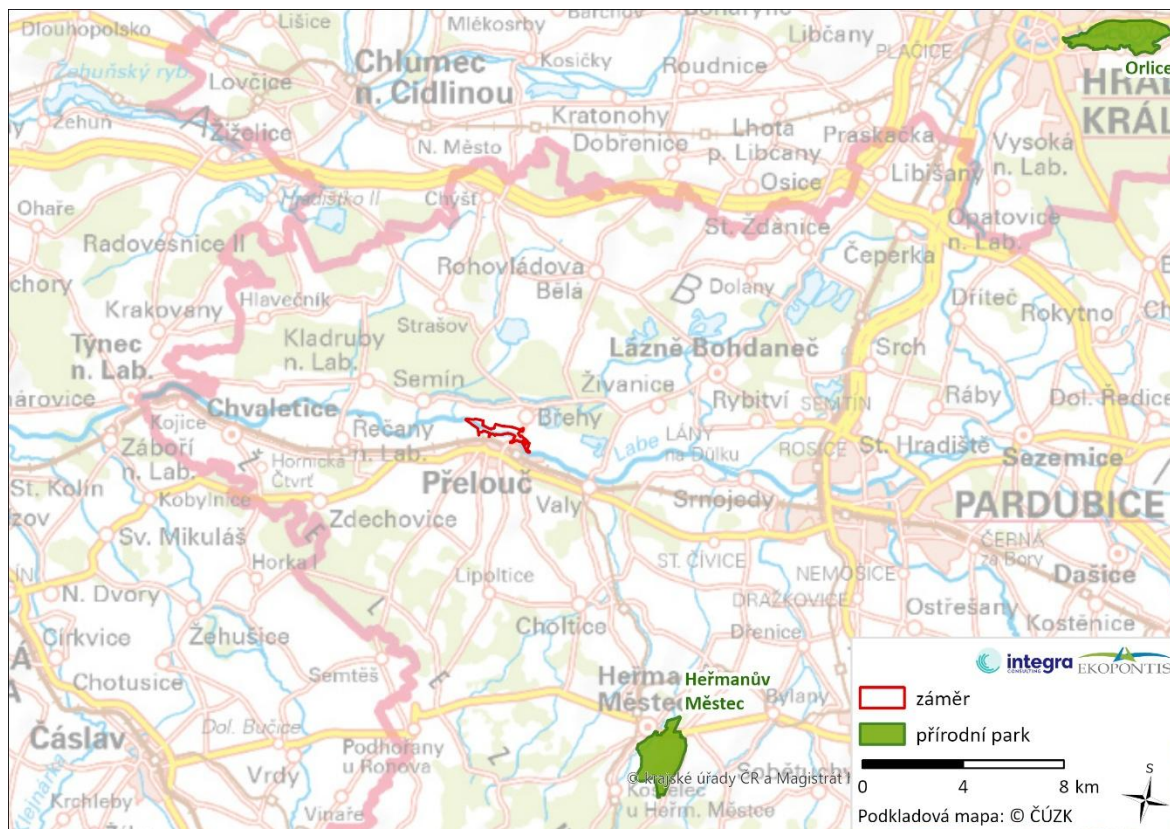
soustava	Česká tabule
podsoustava	Východočeská tabule
celek	Východolabská tabule
podcelek	Pardubická kotlina
okrsek	Východolabská niva

- **Východolabská niva** je akumulární říční rovina kolem řeky Labe, široká 1-3 km, s ostrůvky nejnížší terasy a vátých písků, s četnými opuštěnými koryty (místa s výplní hníkalů). Převládá bezlesí, obzvláště pole a louky.

Záměr územně nezasahuje do přírodního parku (PřP). Nejbližším přírodním parkem je PřP Heřmanův Městec, který se nachází cca 12 km jihovýchodně od záměru (Obrázek 5).

Obrázek 4: Geomorfologické členění v oblasti zájmového území (© AOPK ČR)

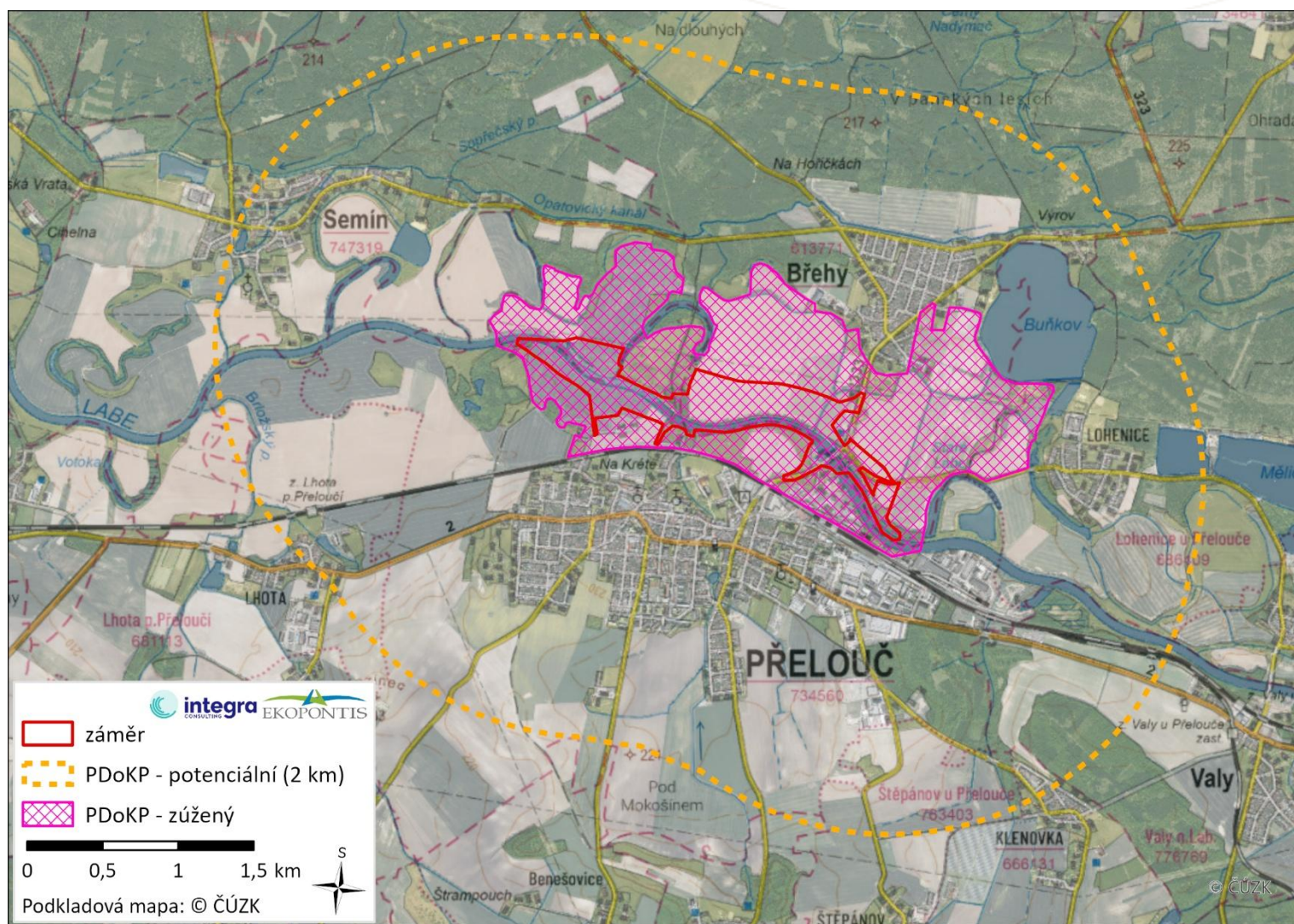
Obrázek 5: Přírodní parky v širším zájmovém území záměru (© AOPK ČR)

2.3. Vymezení potenciálně dotčeného krajinného prostoru (PDoKP)

Obecně je pro každý záměr možno předvídat, že může svými vlivy až do určité vzdálenosti bezprostředně ovlivňovat charakteristiky krajinného rázu. Může fyzicky zasahovat do některých přírodních hodnot nebo do hodnot kulturní a historické charakteristiky – do určitých rysů kulturní krajiny. Záměr může v bezprostředním okolí výrazně snížit příznivý vizuální projev některých znaků přírodní, kulturní a historické charakteristiky a může tak změnit ráz krajiny – snížit rázovitost krajiny a změnit její individuální tvářnost. Aby nebylo nutné hodnotit zbytečně rozsáhlé území, je třeba vymezit v krajině prostor, který může být fyzicky, vizuálně nebo dojmově dotčen záměrem. Takový prostor se označuje jako „**potenciálně dotčený krajinný prostor**“ (PDoKP). Potenciálně dotčený krajinný prostor je ve smyslu § 12 tvořený jedním či několika místy krajinného rázu nebo částmi míst krajinného rázu.

Záměrem PDoKP je prostor, jehož centrální část tvoří území záměru Stupně Přelouč II. Empiricky byla stanovena vzdálenost, za kterou je viditelnost záměru slabá a navrhované změny v krajinné scéně nemohou zásadním způsobem snížit pozitivní hodnoty krajiny nebo změnit existující ráz krajiny (§ 12 zákona č. 114/1992 Sb.) Za takovou vzdálenost byla v tomto materiálu akceptována vzdálenost cca 2 km od navržených územních zásahů; nad rámec této vzdálenosti byla prověřována rovněž potřeba pozornosti širšímu území s vazbou na případné významné vyhlídkové body, pohledově exponované svahy či výrazné krajinné horizonty, které, jsou-li přítomny, není možné ve vztahu k potenciálním vlivům záměru opomenout; v případě zdejší převážně rovinaté krajiny však v širším území nebyly žádné tyto body, svahy či krajinné horizonty identifikovány. V rámci takto vymezeného území byla provedena terénní rekognoskace pro ověření reálné viditelnosti záměru; během těchto analýz a terénní rekognoskace byla zároveň ověřena správnost volby maximálního rozsahu PDoKP. Na základě analýz území se ukázalo, že reálná viditelnost záměru bude poměrně významně omezena vzhledem k nevýrazné morfologii území a působení četných vertikálních bariér viditelnosti (jak v podobě dřevinné vegetace, tak v podobě zástavby a jiných stávajících antropogenních prvků vertikální povahy). Na základě uvedeného je tak PDoKP dále zúžen.

V souladu s výše uvedeným vymezuje tato studie s ohledem na charakter záměru a prostorovou a charakterovou diferenciaci krajiny, v níž je záměr zasazen, PDoKP dle obrázku níže (Obrázek 6) – pro tento bude provedena identifikace a klasifikace znaků přírodní, kulturní a historické a vizuální charakteristiky KR a bude provedeno hodnocení a posouzení míry vlivu záměru na KR území. Vzhledem k charakteru a specifikům území však ani tento zúžený rozsah není možné vnímat jako souvislý prostor, z jehož každého místa bude některá část záměru patrná. Jedná se spíše o znázornění rozsahu části prostorů a směrů, ze který lze v případě vybraných míst očekávat možnosti relativně největšího vizuálního uplatnění záměru, tedy je žádoucí v rámci tohoto rozsahu věnovat zvýšenou pozornost jednotlivým charakteristikám krajinného rázu a dle potřeby rovněž prezentovat prostorové fotografické analýzy.

Obrázek 6: Schéma potenciálně dotčeného krajinného prostoru (PDoKP)

3. Hodnocení (identifikace znaků KR)

Ve smyslu díkce § 12 zákona a v kapitole 1.3 uvedených zásad metodického postupu posouzení bude provedena identifikace znaků KR. V rámci identifikace budou zjišťovány znaky a definován vliv záměru na tyto znaky. Bude se jednat zejména o:

- přírodní charakteristiku
- zvláště chráněná území (ZCHÚ)
- významné krajinné prvky (VKP)
- kulturní a historickou charakteristiku
- kulturní dominanty
- estetické hodnoty, harmonické měřítko a harmonické vztahy

Znaky a hodnoty krajinného rázu identifikované v hodnoceném území nemají stejnou váhu, stejný význam v krajinném rázu ani stejnou cennost. Z toho důvodu je nutné jejich cennost a význam v krajinném rázu hodnoceného území specifikovat (klasifikovat):

- Klasifikace dle projevů znaků
 - Každá charakteristika, krom toho, že má určitý podíl na výrazu dané krajiny, se vyznačuje projevem. Projev může být **pozitivní (+)**, to znamená, že daná charakteristika působí v celkové krajinné scéně kladně, nebo **negativní (-)**, příp. **neutrální (O)**. Pro hodnocení pozitivnosti krajinného rázu podle zákona o ochraně přírody je rozhodující aspekt trvalé udržitelnosti dané charakteristiky, kterou znak prezentuje. Určení projevu je velmi důležité pro následné vyhodnocení charakteristik.
- Klasifikace dle významu znaků
 - Významem rozumíme určitý podíl znaku nebo hodnoty v celkovém výrazu krajiny. Význam stanovujeme ve třech stupních podle následující stupnice: Znak **zásadní (XXX)** je jev určité charakteristiky krajinného rázu, který v určité oblasti nebo místě krajinného rázu rozhodujícím způsobem determinuje charakter krajiny. Znak **spoluurčující (XX)** je jev určité charakteristiky krajinného rázu, který v určité oblasti nebo místě krajinného rázu významně spoluurčuje charakter krajiny. Znak **doplňující (X)** je jev určité charakteristiky krajinného rázu, který v určité oblasti nebo místě krajinného rázu doplňuje charakter krajiny.
- Klasifikace dle cennosti znaků
 - Znaky a hodnoty krajinného rázu, které byly identifikovány, nemají z hlediska obdoby stejnou cennost. Některé z nich můžeme proto označit jako jedinečné,

jiné jako význačné nebo běžné. Znak **jedinečný (XXX)** je jev určité charakteristiky krajinného rázu, který je ojedinělý v rámci oblasti krajinného rázu, v rámci regionu nebo v rámci státu. Znak **význačný (XX)** je jev určité charakteristiky krajinného rázu, který je význačný v rámci oblasti krajinného rázu, v rámci regionu nebo v rámci státu. Znak **běžný (X)** je jev určité charakteristiky krajinného rázu, který není významný ani ojedinělý v rámci oblasti krajinného rázu, v rámci regionu nebo v rámci státu.

3.1. Přírodní charakteristika KR a její znaky

Charakteristiky KR utváří jejich znaky, které můžeme v krajině nalézt a popsat. Přírodní charakteristika KR je utvářena přírodními složkami a prvky krajiny (reliéf, vegetace, geomorfologie, vodstvo apod.). Přírodní hodnoty KR jsou pak tvořeny souborem znaků přírodní povahy, které společně vytváří přírodní charakteristiku KR oblasti či místa, jejich mírou přítomnosti, kvalitou a vnímatelným projevem. Kvalitativní výše přírodní hodnoty závisí nejen na míře přítomnosti znaků přírodní charakteristiky v krajině, ale především na jejich poměru vůči ostatním. Znaky přírodní povahy neovlivněné nebo jen málo ovlivněné člověkem jsou vnímány vesměs kladně. Přírodní hodnota může být u některých prvků krajiny vnímána jako součást kulturní a historické hodnoty KR (např. aleje, parky). Někteří odborníci však přírodní hodnotu spojují pouze s přírodními a přírodě blízkými dochovanými segmenty krajiny.

3.1.1. Obecná přírodní charakteristika území

3.1.1.1. Biogeografické členění

Zájmové území leží v **Pardubickém bioregionu (1.8)**. Bioregion leží uprostřed východních Čech, zabírá jejich centrální, nejnižší část, Pardubickou kotlinu. Typickým znakem bioregionu jsou nivy s luhy a slatinnými olšinami a na ně navazující nízké a střední terasy s borovými doubravami a slatinami. Biota náleží do 2. bukovo-dubového až 3. dubovo-bukového stupně. Flóru bioregionu tvoří ochuzená druhová skladba vegetace aluvia Labe, je doplněná o některé druhy subatlantské. V současné krajině jsou charakteristické kulturní bory na terasách a olšiny v podmáčených sníženinách. Typické je zastoupení slatin a rybníků s odpovídající flórou i faunou. Převažuje orná půda, značnou plochu zabírají větší sídla (Culek 2013).

Z typologického hlediska lze zájmový koridor zařadit do území biochory **2Lh Široké hlinité nivy 2. v.s.**

2Lh Široké hlinité nivy 2. v.s.

Základním typem potenciální přirozené vegetace jsou jilmové doubravy (*Quercus-Ulmetum*), které na Labi mezi Mělníkem a Litoměřicemi a na dolní Ohři doplňují v depresích i topolové doubravy (*Quercus-Populetum*). Občas se objevují i vrbiny s vrbou bílou (*Salicetum albae*). Louky

na místě tvrdého luhu odpovídají vegetaci svazu *Alopecurion*. Typické jsou rovněž komplexy vodní a mokřadní vegetace (např. svazy *Phalaridion arundinaceae*, *Phragmition*, *Caricion gracilis* aj.).

3.1.1.2. Geomorfologické poměry

Zájmové území náleží do geomorfologické soustavy Česká tabule, geomorfologické podsoustavy Východočeská tabule, geomorfologického celku Východolabská tabule, geomorfologického podcelku Pardubická kotlina a geomorfologického okrsku Východolabská niva. Podrobná geomorfologická situace viz kapitola 2.2.

3.1.1.3. Hydrogeologická rajonizace

Území, které bude dotčeno realizací navrhovaného záměru leží v povodí Labe, kde spadá do povodí 3. řádu Labe od Chrudimky po Doubravu (č. hydrologického pořadí 1-03-04).

Zájmové území je součástí plošně rozsáhlé křídové pánve s pokryvem čtvrtohorních sedimentů. V křídových sedimentech jsou vymezeny hydrogeologické rajony základní vrstvy, zvodnělé fluvialní kvartérní sedimenty tvoří svrchní kolektory.

V základní vrstvě jsou v zájmovém území vymezeny následující hydrogeologické rajony:

Hydrogeologický rajon č. 4360 Labská křída se nachází na pravém břehu Labe. Dominuje teplické a březenské souvrství, v jílovitém vývoji sedimentární výplně, s minimální plochou infiltračního území. Je charakteristický hluboko uloženým, málo mocným kolektorem v klastických sedimentech perucko-korycanského souvrství cenomanu. Průlinovo-puklinový kolektor je uložen v mírném sklonu od J k S, směrem do hradecké synklinály. Směr proudění podzemní vody je však na opačnou stranu, tj. od S k J k toku řeky Labe. Drenážní účinek Labe vytváří rozhraní mezi mineralizovanými vodami Labské křída a prostými vodami Chrudimské křída. Hydrochemické složení podzemních vod je typu Na-Ca-HCO₃-Cl s mineralizací 300-500 mg/l. V labsko-cidlinské oblasti se vyskytují kyselky a bývají proplyněné.

Hydrogeologický rajon č. 4310 Chrudimská křída je dvoukolektorový zvodnělý systém s větším vodohospodářským významem. Svrchní zvodnělý kolektor je vázán na bělohorské vrstvy (jizerské souvrství) - většinou slínovce. Jedná se o puklinový systém, který má infiltrační oblast mezi Přeloučí a Heřmanovým Městcem a podzemní voda odtéká ve směru sklonu vrstev, tj. k severu k toku řeky Labe. V zájmovém území se v důsledku hydraulického přetlaku a netěsností nadloží dostává do kvartérních sedimentů (štěrkopísků) údolní nivy nebo přímo do koryta řeky Labe. Druhá hlubší zvodně je vázaná na pískovce perucko-korycanského souvrství. Infiltrační oblast se nachází na jižním okraji rajonu, proud podzemní vody sestupuje k SZ k hlavní erozivní bázi, tj. toku řeky Labe. V labském údolí se netěsností artézského stropu odvodňuje do nadložních zvodní, tj. do kvartérní zvodně, vázané na štěrkopískové sedimenty řeky Labe, a svrchní zvodně, vázané na puklinový systém bělohorského resp. jizerského souvrství.

Hydrochemické složení podzemních vod je typu Ca-HCO_3 s mineralizací 300-500 mg/l, s vyšším obsahem železa a amonných iontů.

Ve svrchní vrstvě kvartérních sedimentů je vymezen následující rajon:

Hydrogeologický rajon č. 1140 Kvartérní sedimenty Labe po Týnec tvoří zužující se pruh sedimentů podél řeky Labe ve směru Z-V (od Týnce nad Labem po Sezemice). Kolektor je vázán na středně až drobně zrnité, štěrkopískové fluvialní sedimenty, má průlinovou propustnost. Hladina podzemní vody je volná a většinou komunikuje s hladinou vody v řece Labi. Místem infiltrace je celá plocha HG rajonu. Do kvartérního štěrkopískového kolektoru se v místech chybějícího izolátoru odvodňují i podložní napjaté zvodně perucko-korycanského souvrství a bělohorského souvrství. Hydrochemické složení podzemních vod je typu Ca-HCO_3 s mineralizací cca 500 mg/l, s velkou tvrdostí, vysoké obsahy Mn, Fe a NO_3 nevyhovují hygienickým předpisům.

Zájmového území záměru nezasahuje do plochy **chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV)**.

3.1.1.4. Klimatické členění

Území záměru leží ve **velmi teplé klimatické oblasti VT12** (dle Mapy klimatických oblastí, vytvořené z dat Ústavu geoniky AV ČR), kterou charakterizuje dlouhé léto s více než 50 letními dny a průměrnou teplotou vyšší než 16 °C, přiměřeně vlhké se srážkovým úhrnem kolem 400 mm za rok. Zima je velmi krátká s méně než 40 ledovými dny, s průměrnou teplotou vyšší než 0 °C, srážkovým úhrnem 200-400 mm a krátkým trváním sněhové pokrývky (méně než 50 dnů). Přechodná období jsou velmi krátká, teplé jaro s průměrnou teplotou vyšší než 8 °C a teplým podzimem s průměrnou teplotou vyšší než 9 °C. Klimatická oblast VT12 má nejvyšší průměrné teploty v Čechách. V důsledku depresní polohy údolí mohou vznikat v přízemí teplotní inverze, díky zvýšené vlhkosti půd s četnými mlhami.

3.1.1.5. Geologie

Zájmová oblast se nachází v Českém masivu, na pomezí labské a orlicko-žďárské faciální oblasti české křídové pánve. Jde o oblast s pelitickým a peliticko-písčítým vývojem svrchnokřídových sedimentů (slínovce, pískovce). Zastoupeny jsou sedimenty souvrství perucko-korycanského (cenoman) až jizerského (střední turon), směrem k severu na sedimenty jizerského souvrství nasedají mladší uloženiny teplického souvrství (svrchní turon).

V předmětném území je podloží tvořeno sedimentárními horninami – slínovci, ojediněle slinitými pískovci, které mohou tvořit nevýrazné centimetrové proplásky. Na nich jsou vrstvy kvartéru tvořené holocenními písčítými štěrky, písčítými hlínami až hlinitými písky (Říha, 2016).

Významná je tektonika území (Říha, 2016). Dominantní strukturou z širší zájmové oblasti je železnohorský zlom, který probíhá ve směru SZ – JV a je porušen řadou drobnějších příčných poruch ve směru SV – JZ, z nichž:

- příčná zlomová linie (PZ1) probíhá ve směru Jankovice – Přelouč,
- drobnější příčná porucha (PZ2) probíhá ve směru SV – JZ v místě Slavíkových ostrovů (zaústění starého říčního ramene do Labe) patrně podminila existenci Hrčáků a tvar starého ramene Labe v prostoru Slavíkových ostrovů,
- zlom železnohorské orientace (Z) SZ – JV orientace probíhá jižně pod Přeloučí mezi Štěpánovem a Mokošínem směrem na Lhotu pod Přeloučí.

3.1.1.6. Pedologie

V zájmovém území je převažujícím půdním typem fluvizemě modální, jde o nivní bezkarbonátový sediment (Česká geologická služba).

3.1.1.7. Fytogeografické členění

Ve fytogeografickém členění náleží území do fytogeografického okresu **Pardubické Polabí (15c)** v rámci obvodu České termofytikum (*Thermobohemicum*). Z hlediska fytogeografického začlenění leží zájmový koridor ve fytogeografické oblasti termofytikum.

Pardubické Polabí charakterizuje rozmanitá květena, termofyty převládají nad mezofyty. Vegetační stupeň je planární. Území je relativně srážkově nedostatkové. Plochý reliéf převažuje nad reliéfem svažitým. Podkladem jsou především půdy slínné, živné. Krajina je kulturní, antropogenní, lesnatá a rybniční (Skalický 1988).

3.1.2. Indikátory přítomnosti přírodních hodnot KR

V § 12 zákona se hovoří o **zvláště chráněných územích a významných krajinných prvcích**. V posuzování krajinného rázu je tedy nutné se vyjádřit zejména k přítomnosti ZCHÚ a VKP. Třetí odstavec § 12 zákona je pak věnován **přírodnímu parku** jako institutu chránícímu krajinný ráz s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami. O evropsky významných lokalitách a ptačích oblastech sítě Natura 2000 se výslovně nehovoří, zřejmě proto, že byl tento typ ochrany zařazen do zákona později, ale je vhodné se v posuzování krajinného rázu k přítomnosti těchto lokalit vyjádřit, zvláště s ohledem na to, že bývají často chráněny formou ZCHÚ. O ÚSES se zde nehovoří, ale můžeme předpokládat, že biocentra a biokoridory bývají nositeli hodnot přírodní charakteristiky.

Přítomnost znaků přírodní charakteristiky krajinného rázu je tedy mimo jiné indikována **přítomností či nepřítomností standardizovaných indikátorů** vyplývajících ze zákona č. 114/1992 Sb. (viz Tabulka 2 a Obrázek 8 až Obrázek 11).

Tabulka 2: Standardizovaná tabulka přítomnosti indikátorů hodnot přírodní charakteristiky

A.1	Indikátory přítomnosti hodnot přírodní charakteristiky	přítomnost indikátoru v území	
		ANO	NE
A.1.1	Přítomnost národního parku (NP) vč. ochranného pásma		x
A.1.2	Přítomnost chráněné krajinné oblasti (CHKO)		x
A.1.3	Přítomnost národní přírodní rezervace (NPR) vč. ochranného pásma		x
A.1.4	Přítomnost národní přírodní památky (NPP) vč. ochranného pásma		x
A.1.5	Přítomnost přírodní rezervace (PR) vč. ochranného pásma		x
A.1.6	Přítomnost přírodní památky (PP) vč. ochranného pásma		x
A.1.7	Přítomnost evropsky významné lokality (EVL) sítě Natura 2000	x	
A.1.8	Přítomnost ptačí oblasti (PO) sítě Natura 2000		x
A.1.9	Přítomnost památného stromu vč. ochranného pásma	x	
A.1.10	Přítomnost přírodního parku (dle §12 zákona 114/1992 Sb.)		x
A.1.11	Přítomnost skladebných prvků ÚSES	x	
A.1.12	Přítomnost významných krajinných prvků (VKP)	x	

V rámci vymezeného potenciálně dotčeného krajinného prostoru se nacházejí následující indikátory přítomnosti hodnot přírodní charakteristiky:

3.1.2.1. Přítomnost evropsky významné lokality (EVL) soustavy Natura 2000

EVL Louky u Přelouče

Předmět ochrany: modrásek bahenní (*Maculinea nausithous*); modrásek očkovaný (*Maculinea teleius*)

3.1.2.2. Přítomnost památného stromu

Dub v Přelouči

Poznámka: Dub letní (*Quercus robur*) v oploceném areálu kynologického cvičiště.

Dub letní

Poznámka: Dub letní (*Quercus robur*) v blízkosti cesty od bývalého koupaliště směrem k silnici Břehy – Semín.

3.1.2.3. Přítomnost skladebných prvků územního systému ekologické stability (ÚSES)

V rámci řešeného prostoru lze zmínit přítomnost zejména následujících prvků ÚSES:

- ÚSES nadregionálního významu

- funkční a nefunkční části trasy biokoridoru K 72 Polabský luh – Bohdaneč (osa nivní, osa vodní)
- ÚSES regionálního významu
 - částečně funkční biocentrum 1750 Slavíkovy ostrovy a funkční biocentrum 921 Labišťata

Nadregionální biokoridor K72 Polabský luh – Bohdaneč

Nadregionální biokoridor K72 Polabský luh – Bohdaneč tvoří tok řeky Labe s břehovými porosty. Záměr se celý nachází v ochranném pásmu nadregionálního biokoridoru široké 2 km od jeho osy (vodní, nivní osa). V ZÚR Pardubického kraje je uvedeno, že pro osy nadregionálních biokoridorů jsou v souladu s metodikou MMR ČR a ÚÚR vymezeny ochranné zóny v šíři 2 km od osy nadregionálního biokoridoru na obě strany (maximální šíře dle metodiky). Cílem vymezení ochranných zón je podpora koridorového efektu.

ZÚR Pardubického kraje rozlišuje tři typy NRBK K72: typ borový má délku 12 km (osa v šířce minimálně 40 m), typ nivní má délku 13 km (osa v šířce minimálně 50 m), typ vodní má délku 15 km (v šířce minimálně 40 m). Záměr prochází funkční a nefunkční částí NRBK K72 Polabský luh – Bohdaneč, jeho vodní a nivní osou.

Regionální biocentrum 1750 Slavíkovy ostrovy

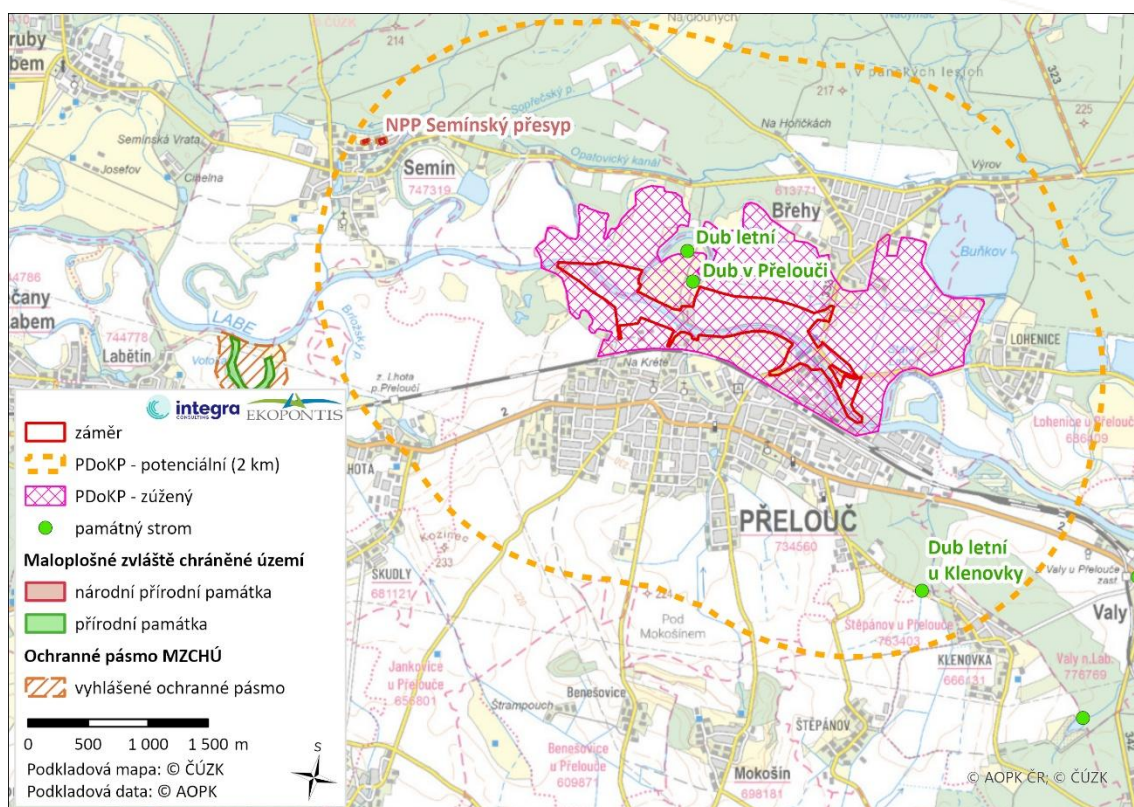
RBC 1750 tvoří staré slepé rameno Labe. RBC leží na území dvou obcí Přelouč a Břehy, dle ÚP Břehy název biocentra je Břehy. Při zpracování ÚP Přelouč bylo počítáno s výstavbou plavebního kanálu, proto bylo navrženo zkrácení jižní části území RBC 1750. Biocentrum má rozlohu 35 ha.

Regionální biocentrum 921 Labišťata

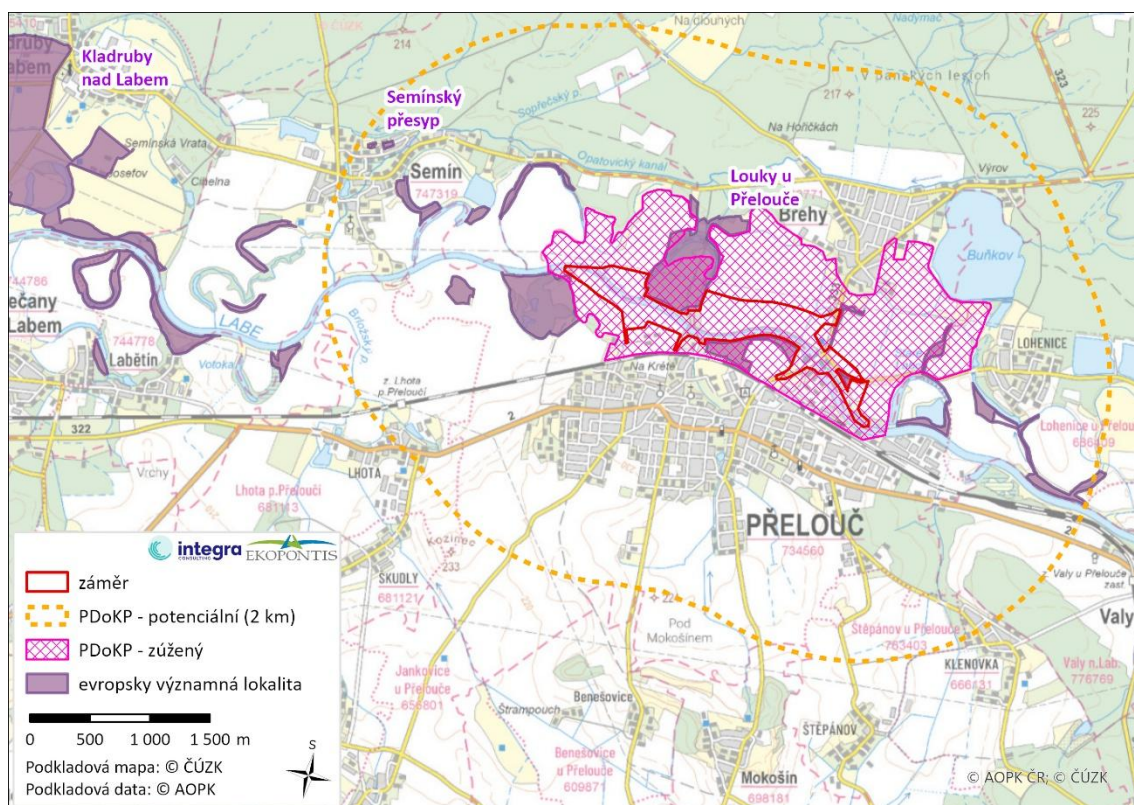
RBC 921 má charakter lesních a travních porostů, v menší míře vodních ploch a mokřadů. Biocentrum má rozlohu 32 ha.

3.1.2.4. Přítomnost významných krajinných prvků (VKP)

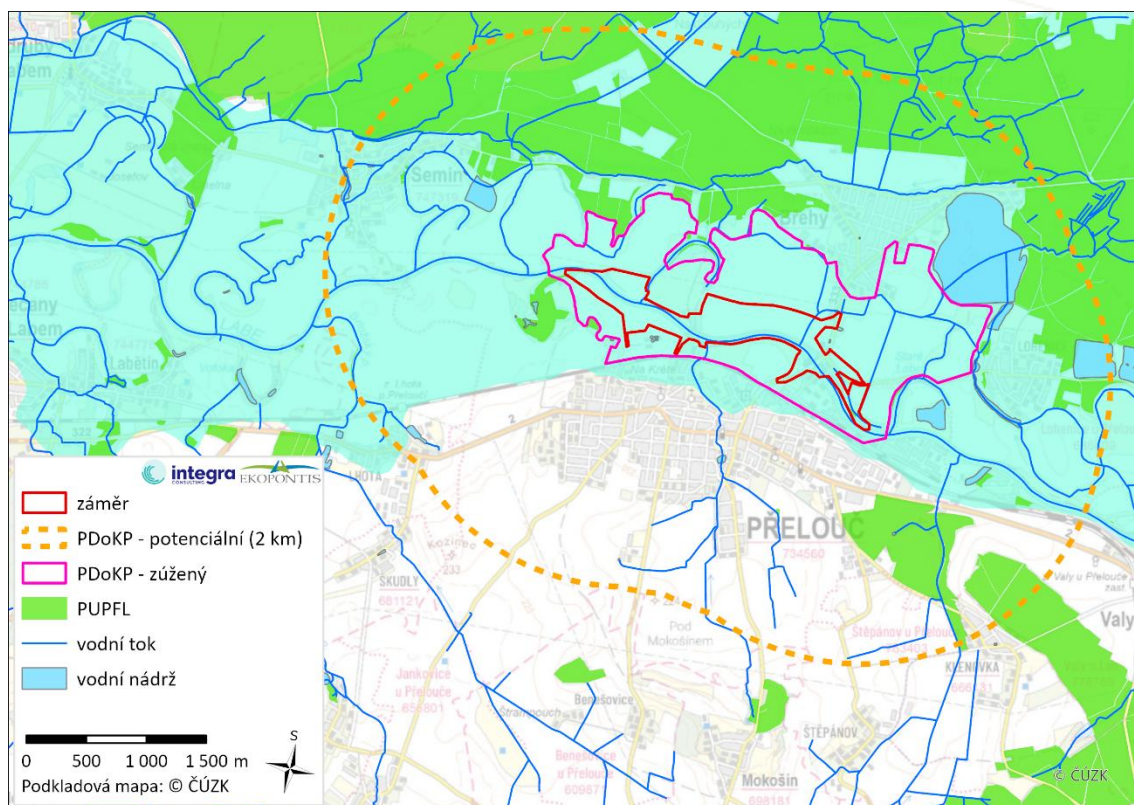
V PDoKP se nacházejí významné krajinné prvky definované v § 3 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb.; významné krajinné prvky registrované dle § 6 se v území dotčeném záměrem nenacházejí. Jedná se o VKP kategorie vodní toky, údolní nivy a okrajově, resp. spíše již za hranicemi PDoKP i lesy a rybníky. Páteřním tokem zájmového území je řeka Labe. Zájmovým územím dále protéká Švarcava (levostranný přítok Labe), Živanická svodnice (pravostranný přítok Labe) a několik dalších drobných bezejmenných vodotečí. Široká niva Labe je vyplněna převážně pozemky orné půdy, a tedy ekologicky velmi labilní biotopy, ale také ji utváří slepá ramena (Lohenické rameno, Staré Labe, Slavíkovy ostrovy a Labišťata), doprovodné břehové porosty, plochy rákosin a nivních luk. Lesní porosty se v údolní nivě nachází pouze ojediněle, stejně jako rybníky (již za hranicemi PDoKP Zajícův rybník či Buňkov).

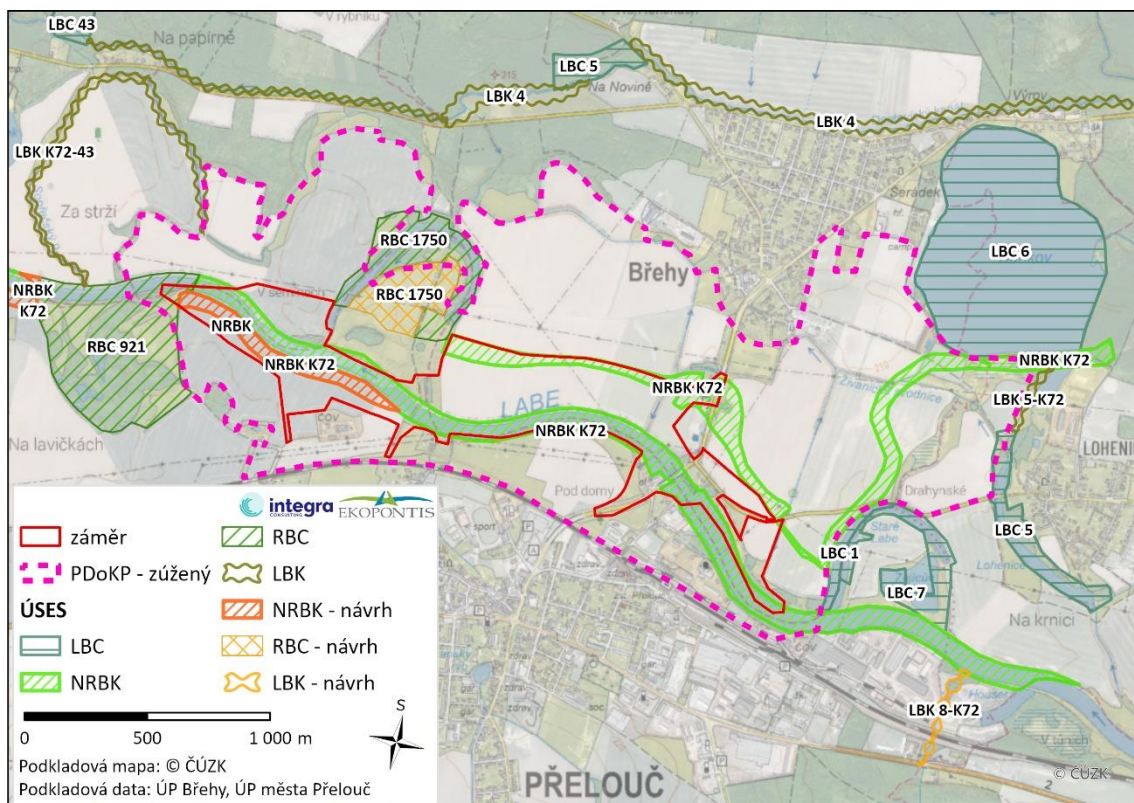
Obrázek 7: Přítomnost indikátorů hodnot přírodní charakteristiky v PDoKP a širším zájmovém území – zvláště chráněná území, památné stromy (©AOPK ČR)

Obrázek 8: Přítomnost indikátorů hodnot přírodní charakteristiky v PDoKP a širším zájmovém území – území soustavy Natura 2000 (©AOPK ČR)

Obrázek 9: Přítomnost indikátorů hodnot přírodní charakteristiky v PDoKP a širším zájmovém území – významné krajinné prvky (zdroje: ISVS – VODA (vodní toky) - upraveno, DIBAVOD (vodní nádrž) – upraveno, katastr nemovitostí (lesy), AOPK ČR (rámcové vymezení niv)

Obrázek 10: Přítomnost indikátorů hodnot přírodní charakteristiky v PDoKP a širším zájmovém území – prvky územního systému ekologické stability (Územní plán Břehy, Územní plán města Přelouče)

3.1.3. Identifikované znaky přírodní charakteristiky KR

Území tvoří plochá údolní niva (Východolabská niva) táhnoucí se ve východo-západním směru, na jihu vymezená zástavbou města Přelouče, které se nachází na mírné terénní vyvýšenině (Heřmanoměstecká tabule), a železniční tratí; na severu zástavbou menších obcí (zejména Břehy) a rozsáhlejším lesním komplexem (Kladrubska kotlina). Výšková členitost prostoru je minimální, přičemž tato skutečnost se, společně se skutečností regulace a opevnění Labe a jeho svázání do více méně napřímeného vodního toku, odráží v charakteru zdejších krajinných struktur. Někdejšími úpravami došlo v rámci údolní nivy k podstatnému odchýlení se od přírodního charakteru struktur – v území převládají pozemky orné půdy; na původní charakter zdejších krajinných struktur je upomínáno zejména v několika úsecích v podobě slepých ramen (Lohenické rameno, Staré Labe a Slavíkovy ostrovy) či pozůstatky lužních porostů s tůněmi (Labišťata). I tyto krajinné struktury jsou však v mnoha ohledech intenzivně ovlivňovány antropogenní činností, jak je možné dokumentovat na příkladu interiéru Slavíkových ostrovů – liniový charakter aleje, management lučních porostů apod.; či v případě interiéru Starého Labe – orná půda a Zajícův rybník. V souladu s výše uvedenými krajinnými strukturami se v území ve větší míře vyskytuje rovněž krajinná zeleň v podobě dřevin různé struktury a stáří; jedná se často o prvky plošného charakteru nepravidelných tvarů. Kromě toho se dřevinná zeleň hojně vyskytuje jako doprovod liniových prvků, přičemž zejména v případě doprovodné dřevinné zeleně podél toku Labe se často jedná o vzrostlé dřeviny tvořící formace stromořadí (toto umocňuje i skutečnost vedení cest či pěšin podél břhů Labe). I přes zmíněnou regulaci a napřímení toku Labe si koryto řeky zachovalo alespoň částečně zvlněný charakter; dřevinná vegetace tedy tento charakter kopíruje. Formace stromořadí (tj. jedna řada vzrostlých stromů táhnoucí se v úzkém pásu podél břhů/cest) jsou západně od Starého Labe doplněny na pravém břehu místy i relativně širším porostem luhu (šířky cca 50 m), východně od Slavíkových ostrovů poté břhovou vegetací místy vytvářející relativně kompaktní porosty (často dvě řady stromů doplněné hustým keřovým podrostem). Dřevinná vegetace se kromě doprovodu toku Labe relativně v hojné míře uplatňuje jako doprovod zdejších komunikací, přičemž zejména v případě silnice III. třídy č. 32220 mezi Stupněm Přelouč I a Lohenicemi je patrný alejový charakter. V menší míře se dřeviny vyskytují rovněž podél drobných vodních toků a kanálů, příp. polních cest. Luční porosty se v území vyskytují spíše v omezené míře, a to opět převážně v souladu se strukturami upomínajícími na původní charakter labské nivy – zejména v rámci Slavíkových ostrovů, v menší míře poté v prostoru Labišťat a Starého Labe. Kromě toho se relativně rozsáhlejší luční porosty vyskytují západně od silnice II/333 na levém břehu Labe, kde jejich management stejně jako v případě Slavíkových ostrovů probíhá ve prospěch vzácných druhů modrásků rodu *Phengaris*, kteří jsou svým složitým životním cyklem vázání právě na tyto biotopy. V oblasti viaduktu na silnici II/333 na severním okraji Přelouče směrem ke Stupni Přelouč I se vyskytuje ruderalní vegetace s místy hojným zastoupením dřevin, často však s nepůvodními druhy (javor jasanolistý či trnovník akát). V místě

ústí toku Švarcavy do Labe se nachází plošně nevelký porost vzrostlých dřevin, do značné míry parkového charakteru, což souvisí s blízkostí severního okraje zástavby Přelouč.

Vlastní tok Labe je z hlediska celkových poměrů velmi rozmanitý – nadržená voda nad Stupněm Přelouč I, pod Stupněm Přelouč I má tok naopak charakter parmového pásma s četnými proudy, tišinami a balvanitými kaskádami – tzv. labské hrčáky. Labské hrčáky jsou výsledkem těžby štěrkopísku, jež byla ukončena pod Přeloučí, kde do dna Labe vystupují slínovce skalního podloží; v jistém ohledu se tedy jedná o uměle/antropogenně vytvořený prvek. I přes tuto skutečnost se jeví jako oprávněné považovat labské hrčáky za charakteristiku přírodní, k čemuž mj. opravňuje zvýšený výskyt vodního ptactva v zimním období, příp. vizuálně nezaznamenanatelnou cennost z hlediska zdejší ichtyofauny¹. Na trase koryta jsou patrné již zmiňované směrové úpravy, na toto upomíná i příčný řez břehu přibližně tvaru lichoběžníku (původně zpevněné svahy jsou však v současné době již zpravidla zarostlé dřevinou a bylinnou vegetací).

Tabulka 3: Standardizovaná tabulka identifikace a klasifikace hlavních znaků přírodní charakteristiky krajinného rázu

A.2	Identifikované hlavní znaky přírodní charakteristiky	klasifikace znaků		
		dle projevu	dle významu	dle cennosti
		+ pozitivní O neutrální - negativní	xxx zásadní xx spoleurčující x doplňující	xxx jedinečný xx význačný x běžný
A.2.1	řeka Labe s historicky upravenou trasou i profilem koryta, částečně si zachovávající zvlněný charakter	+	xxx	x
A.2.2	rozmanitý charakter hladiny Labe – zejména tzv. labské hrčáky (četné proudy, tišiny a balvanité kaskády)	+	xx	xx
A.2.3	plochá údolní niva vyplněná převážně pozemky orné půdy	O	xxx	x
A.2.4	Staré Labe doprovázené vzrostlými porosty dřevin	+	xx	xx
A.2.5	Zajícův rybník, luční porosty a pole v oblasti Starého Labe	+	x	x
A.2.6	slepé rameno v oblasti Slavíkových ostrovů doprovázené bohatou dřevinnou vegetací	+	xx	xx
A.2.7	dřevinné porosty (vč. charakteru stromořadí) a luční porosty v oblasti Slavíkových ostrovů	+	xx	xx
A.2.8	strukturou značně rozmanitá Labišťata (dřevinná vegetace, louky či úhory, tůně apod.)	+	x	xx

¹ Problematice zařazení labských hrčáků v rámci přípravy záměru byla věnována velká pozornost – přírodní charakteristika vs. kulturní a historická charakteristika; bezpochyby se jedná o charakteristiku vizuální, resp. multisenzuální. Nakonec bylo přistoupeno k zařazení labských hrčáků do charakteristik přírodních. Toto se opírá o vědomí, že většina prvků naší kulturní krajiny je více či méně formována působením člověka (bez působení člověka by např. neexistovali cenné louky, vč. těch na Slavíkových ostrovech), přesto se však může jednat o cenné prvky z přírodovědného hlediska (nemusí nutně znamenat výskyt cenných druhů).

A.2	Identifikované hlavní znaky přírodní charakteristiky	klasifikace znaků		
		dle projevu	dle významu	dle cennosti
		+ pozitivní O neutrální - negativní	xxx zásadní xx spouštějící x doplňující	xxx jedinečný xx význačný x běžný
A.2.9	formace stromořadí doprovázející levý i pravý břeh Labe, resp. zde vedené cesty či pěšiny	+	xx	x
A.2.10	širší porost luhu západně od Starého Labe	+	x	x
A.2.11	břehová vegetace místy vytvářející relativně kompaktní porosty západně od Slavíkových ostrovů	+	x	x
A.2.12	dřevinná vegetace (často charakteru stromořadí) doprovázející silnice II. a III. třídy	+	x	x
A.2.13	dřevinná vegetace podél drobných vodních toků a kanálů, příp. polních cest	+	x	x
A.2.14	luční porosty vyskytující se mimo struktury upomínající na dřívější charakter labské nivy (tj. mimo Slavíkových ostrovů, Labišťat a Starého Labe)	+	x	x
A.2.15	ruderalní vegetace v oblasti viaduktu na silnici II/333 s místy hojným zastoupením dřevin (často však s nepůvodními druhy)	O	x	x
A.2.16	Živanická svodnice ve formě upraveného koryta nejvýše pouze úzce liniově doprovázená dřevinnou vegetací	+	x	x
A.2.17	ústí toku Švarcavy s plošně nevelkým porostem vzrostlých dřevin spíše parkového charakteru	+	x	x

3.2. Kulturní a historická charakteristika KR a její znaky

Kulturní a historická charakteristika KR je dána způsoby využívání krajiny. Projevuje se vnímatelnými znaky, stopami kultivace a osidlování krajiny a způsobem využívání přírodních zdrojů. Kulturní charakteristika s sebou přináší historické souvislosti, a proto nelze jednu od druhé oddělit.

3.2.1. Obecná kulturní a historická charakteristika území

HISTORIE VYUŽÍVÁNÍ ÚZEMÍ

Tok **Labe** se v průběhu let měnil; Labe měnilo postupně své koryto i směr svého toku; na řece bylo závislé osídlení, které se podél řeky postupně vytvářelo. V souvislosti s tokem Labe od 14. a 15. století provoz mlýnů, později pily a továrny. V 15. a 16. století byla v území budována rybníční soustava; dále ochranné stavby na Labi a soustava kanálů – v širším zájmovém území Opatovický kanál. Po Labi se od nejstarších dob přepravovalo i další zboží (nejvýznamnější byla sůl). Toto znamená zdokonalování vodní cesty (nejen na Labi, ale i na Vltavě). Labe bylo ve své historii rovněž významnou tepnou pro dopravu dřeva (volně po špalcích či svázané v podobě vorů); končí až na přelomu 19. a 20. století. V druhé polovině

19. století začíná rozmach polního hospodářství – lužní lesy doprovázející tok řeky byly postupně mýceny, později se začínají rozorávat přilehlé louky (znamená zvýšený splach půdy do řeky, četné povodně).

Nová vodní cesta na středním Labi byla postupně systematicky budována od počátku 20. století (zpomalení toku řeky), přičemž však snahy o splavnění Labe se datují již od 17. století, resp. k provádění místních úprav dochází již v 14. století; plavba větších lodí však až cca v polovině 19. století (v roce 1840 byl dokončen projekt na splavnění Labe z Hradce Králové do Mělníka; teprve plány ze samotného konce 19. století však počítají s vybudováním pohyblivých jezů místo původních jezů pevných a s vybudováním vodohospodářských opatření na labských přítocích).

Vlastní budování labské vodní cesty je možno rozdělit na 5. etap. Generální projekt výstavby labské vodní cesty zpracovala expozitura Ředitelství pro stavbu vodních cest; návrh však byl poznamenán jistou nekomplexností, neuvažoval dostatečně s využitím vodní energie či využitím vody pro zemědělství (Trejnar 1978, Sklenička & Jebavý 2005).

I. etapa 1901–1918

- začátek stavebních prací, zpomalení však válečnou situací
- provedeno nebo rozestavěno cca 60 km úprav po celém úseku středního Labe – v zájmovém území úseky Přelouč – Lohenice a Živanice – Přelouč²

II. etapa 1919–1930

- původní záměry korigovány technickým pokrokem znamenajícím mj. sdružování jezových stupňů na středním Labi (menší počet stupňů o vyšším vzdutí s dlouhým plavebním kanálem, vodní elektrárnou a plavební komorou při jeho vyústění do toku)
- postupně byly budovány úpravy řeky, méně další zdymadla
- zdymadlo v Přelouči spadá to této etapy
- Labe v zájmovém úseku bylo regulováno při výstavbě zdymadla v Přelouči v letech 1921 až 1928. Původně Labe meandrovalo v ploché až 2 km široké nivě (viz Obrázek 11). Zdymadlo Přelouč sestává z plavební komory (na pravém břehu), dvou jezových polí, šterkové propusti a vodní elektrárny (na levém břehu; 4 turbíny – dvě Francisovy, dvě Kaplanovy); na pilířích je vedena komunikace II/333.

² Město Přelouč nebylo ohrožováno povodněmi (nachází se na terénní vyvýšenině), docházelo však k podemílání trati Praha – Česká Třebová, pravidelně byly zaplavovány obce nad Přeloučí; z toho důvodu se jako jedna z prvních na středním Labi realizovala právě úprava řeky u Přelouče (už v roce 1910).

III. etapa 1931–1944

- rozhodující období pro budování labské vodní cesty; práce byly zintenzivněny, vnesení potřebné soustavnosti a řádu do výstavby; složité válečné období, přesto v roce 1943 zahájena lodní doprava mezi Mělníkem a Kolínem

IV. etapa 1945–1962

- stagnace rozvoje labské vodní cesty; byla však zahájena doprava mezi Kolínem a Pardubicemi
- potřeba prvních významnějších rekonstrukcí

V. etapa 1963–90. léta 20. století

- renesance v budování labské vodní cesty; rozšiřování plavební dráhy a její prohlubování
- labská vodní cesta měla být do roku 1970 prodloužena až do Pardubic, plán však nebyl plněn, obrat znamenala výstavba tepelné elektrárny ve Chvalaticích – lodní doprava uhlí po Labi

Nadále zůstává cca 2 km dlouhý nesplavný úsek pod zdymadlem Přelouč, neboť zde panují složité geologické podmínky – skalní podloží místy vystupuje až do úrovně dna koryta a k jeho odtěžení nebylo s ohledem na ekonomické a technické možnosti v průběhu budování zdejší vodní cesty v první polovině 20. století přistoupeno. Tento stav přetrvává až do současnosti.

HISTORIE SÍDEL

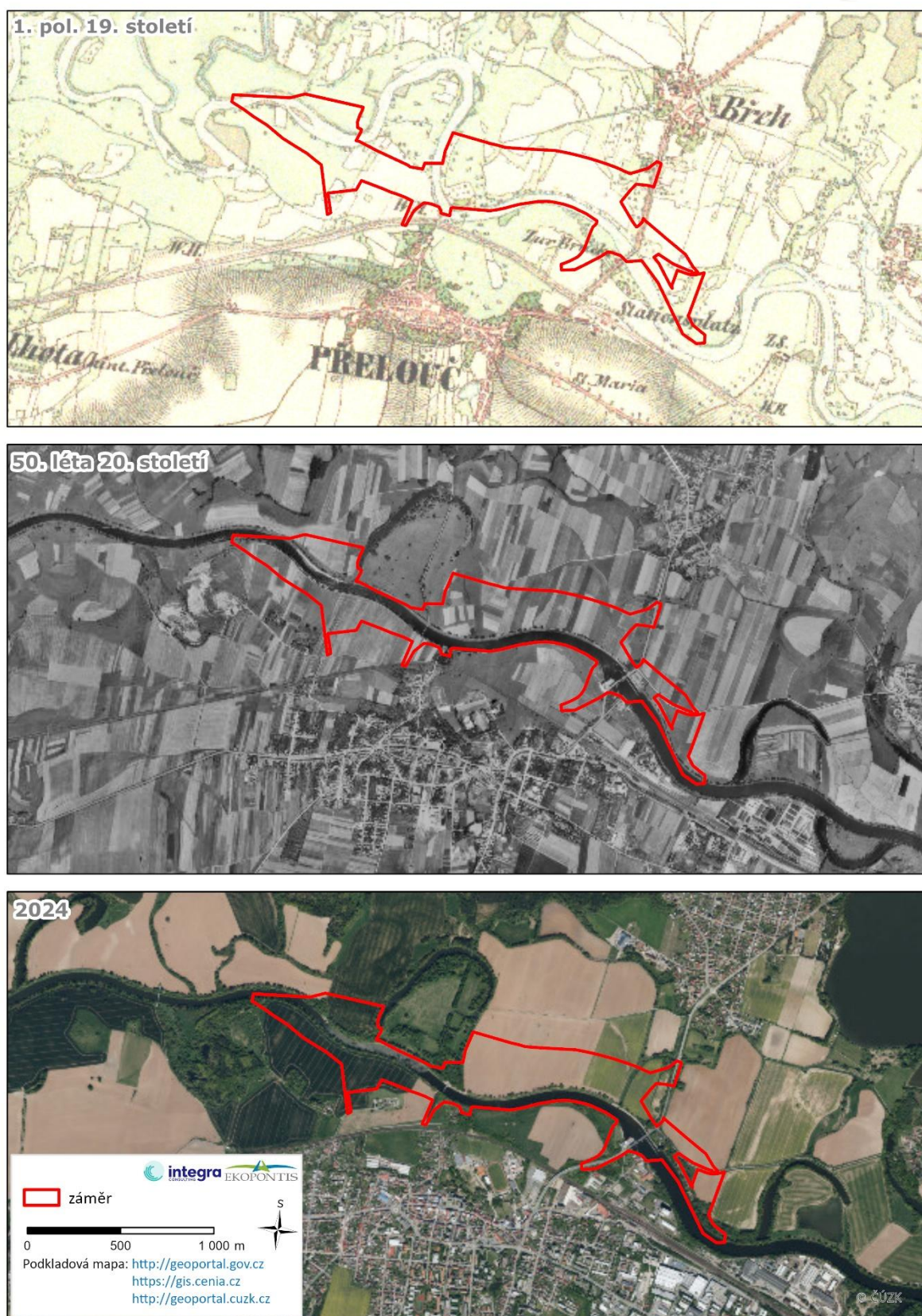
Území se nachází přibližně 15 km západně od krajského města Pardubice. Území je situováno v blízkosti obcí Přelouč a Břehy, šířeji např. i Semín.

Město **Přelouč** patří k nejstarším historicky doloženým místům regionu. První písemná zmínka pochází z roku 1073. V roce 1083 král Vratislav I. věnoval Přelouč benediktinskému klášteru v Opatovicích nad Labem, s jehož osudem pak obec byla spjata až do husitských válek. Král Přemysl Otakar II. v roce 1261 povyšuje Přelouč na město. Po objevení stříbrných ložisek a rozmachu těžební činnosti v Kutné Hoře od konce 13. století vzrostl i význam Přelouče jako strategického tranzitního místa při labském brodu na spojnici Kutné Hory s Hradcem Králové. Koncem 14. století zřídil opatovický klášter při přeloučském konventu i samostatné probošství. Z roku 1421 pochází kronikářský záznam o dobytí a zničení Přelouče, stojící na táborské straně, vojskem Jana Městeckého z Opočna. Význam Přelouče poté na řadu desetiletí poklesl. Stalo se z ní malé zemědělské městečko, patřící od roku 1518 k pardubickému panství. Období nového hospodářského a kulturního rozkvětu čekalo Přelouč až ve druhé polovině 16. století. Přelouč tehdy získala renesanční podobu a v roce 1580 potvrdil Rudolf II. privilegia královského komorního města. Za třicetileté války a později v době tereziánských válek v 18. století však Přelouč znovu utrpěla značné škody a na další dvě století se stala jen provinčním zemědělským městečkem. Změnu ve vývoji Přelouče přinesla až první polovina 19. století – stavba nové

císařské silnice, a zvláště pak železnice. Díky napojení na železniční obchodní tepnu se záhy stala Přelouč po Pardubicích druhým hospodářsky nejvýznamnějším městem pardubického regionu. Od roku 1850 do roku 1960 měla Přelouč status okresního města. Nejvýznamnější architektonickou památkou města je původně románský farní kostel sv. Jakuba, později barokně upravený. Spolu s budovami fary a staré lékárny, vystavěnými v dnešní dispozici po velkém požáru města v roce 1809, vytváří svérázné zákoutí při severní straně náměstí. Zde je také v dlažbě vyznačeno místo, kde dal v roce 1738 jezuita Koniáš pálit „kacířské“ knihy. Zajímavou barokní stavbou, tvořící dominantu městského hřbitova je kostel Navštívení Panny Marie z roku 1684 na kopci na východ od města. Na západní straně náměstí byl v roce 1704 vystaven vysoký morový sloup se sochou sv. Jana Nepomuckého. Ze starších budov se jinak v centru města v důsledku rozsáhlé stavební činnosti ve druhé polovině 19. století mnoho nezachovalo. Pouze domy na jižní straně náměstí a v některých ulicích mají ve svých jádrech zbytky původního středověkého a renesančního zdiva. Dominantou Přelouče se na přelomu 19. – 20. století staly novorenesanční budovy na náměstí, projektované významným českým architektem Rudolfem Kříženeckým, jde o základní školu a budovu záložny. Týž autor projektoval i novorenesanční Evangelický kostel postavený na místě starší modlitebny (zdroj: oficiální stránky města Přelouč). Součástí Přelouče je severovýchodně ležící místní část Lohenice. V bezprostřední blízkosti obce vznikla uprostřed borových lesů po těžbě písku dvě jezera hojně využívána k rekreačním účelům.

První zmínky o obci **Břehy** je z roku 1086, a to v souvislosti se založením Opatovického kláštera, v jehož majetku zůstala až do roku 1436. **Semín** je doložen k roku 1339, kdy zde stávala tvrz a jejímž prvním majitelem byl Heřman ze Semína. Koncem 15. století se obce Břehy i Semín dostávají do majetku Pernštejnů, ti navázali na předchozí budování rybniční sítě a vybudováním umělého koryta Opatovického kanálu a soustavy rybníků zásadně změnili zdejší ráz krajiny. Roku 1560 přechází Pardubické panství včetně obcí Břehy a Semín do majetku Ferdinanda I. Následně se Břehy stávají majetkem české královské komory a jako součást Zlatého pruhu Polabí je v jejich majetku až do vzniku samostatného Československa v roce 1918, kdy se stává samosprávnou jednotkou. Semín byl v držení císaře až do konce 19. století, čas od času byl pronajímán a v roce 1866 panství koupil nový majitel Richard, baron Drasche z Wartinbergu. Po vzniku Československa se také Semín stal samostatnou obcí. Nad obcí se vypíná románský kostelík s dřevěnou zvonicí ze 16. století.

Celé zájmové území a jeho nejbližší okolí je **významnou archeologickou lokalitou**. Niva řeky Labe je dlouhodobě osídlena (nepřetržitě od neolitu – území spadá do starosídlní krajiny Hercynica), archeologické nálezy tak pocházejí z nejrůznějších historických období.

Obrázek 11: Zájmové území na mapě II. vojenského mapování z 1. pol. 19. století, na leteckém snímku z 50. let 20. století a na současně ortofotomapě (detaily historických mapových podkladů viz <http://oldmaps.geolab.cz>, resp. <https://geoportal.gov.cz/web/guest/map>)

3.2.2. Indikátory přítomnosti kulturních a historických hodnot KR

Přítomnost hodnot kulturní a historické charakteristiky KR je indikována **přítomností či nepřítomností standardizovaných indikátorů** vyplývajících ze zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění (viz Tabulka 4 a Obrázek 12).

Tabulka 4: Standardizovaná tabulka přítomnosti indikátorů hodnot kulturní a historické charakteristiky

B.1	Indikátory přítomnosti hodnot kulturní a historické charakteristiky	přítomnost indikátoru v území	
		ANO	NE
B.1.1	Přítomnost národní kulturní památky (vč. památkového ochranného pásma (OP))		x
B.1.2	Přítomnost archeologické památkové rezervace (vč. OP)		x
B.1.3	Přítomnost městské památkové rezervace (MPR) (vč. OP)		x
B.1.4	Přítomnost vesnické památkové rezervace (VPR) (vč. OP)		x
B.1.5	Přítomnost městské památkové zóny (MPZ) (vč. OP)		x
B.1.6	Přítomnost vesnické památkové zóny (VPZ) (vč. OP)		x
B.1.7	Přítomnost krajinné památkové zóny (KPZ)	x	
B.1.8	Přítomnost kulturní nemovité památky (vč. OP)	x	

V rámci vymezeného potenciálně dotčeného krajinného prostoru se nacházejí následující indikátory přítomnosti hodnot kulturní a historické charakteristiky:

3.2.2.1. Přítomnost krajinné památkové zóny (KPZ)

Kladrubské Polabí

Území je unikátním příkladem formování a využívání krajiny pro chov a výcvik starokladrubských koní. Jeho centrem je areál bývalého císařského hřebčína v Kladrubech nad Labem; zahrnuje komponované partie i historické systémy vodního hospodářství.

3.2.2.2. Přítomnost kulturní nemovité památky

Vodní elektrárna s mostem

Významná památka moderní architektury a komplex technických památek z 20. let 20. století, vystavěn podle projektu Františka Roitha. Soubor tvoří silniční železobetonový most s jezem, ovládacími věžemi a zdymadlem a hydroelektrárna v rozsahu bez novodobé přístavby na levé břehu Labe.

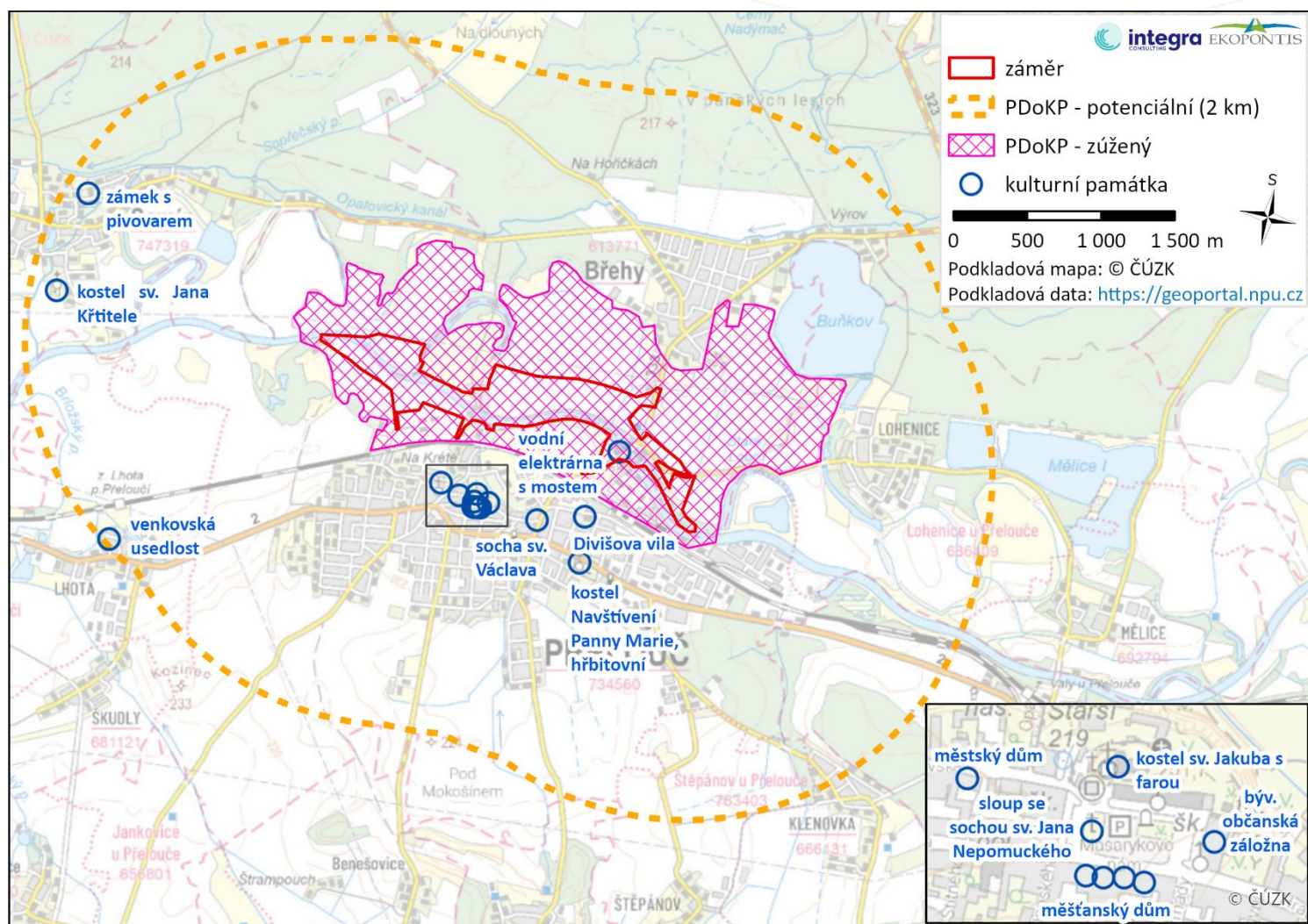
Ve vztahu k řešenému záměru pak lze vnímat rovněž přítomnost některých dalších kulturních nemovitých památek přítomných v interiéru zástavby Přelouče (mimo zúžený rozsah PDoKP), s širším krajinným působením, resp. vizuálním přesahem i ve vztahu k PDoKP, zejména:

Bývalá občanská záložna

Příklad architektonicky bohaté neorenesanční stavby, zachované včetně detailů výzdoby a vnitřního vybavení, s monumentálním sálem a schodišťovou halou, dokládá i dobové technické řešení větracího systému a vodovodních rozvodů. Spolu s nedalekým komplexem radnice a měštanských škol ze stejného slohového období se stala novodobou dominantou města.

Kostel sv. Jakuba s farou

Kostelní areál románského založení na sever od náměstí. Je tvořen kostelem, kolem něhož ohradní zeď vymezuje prostor zrušeného hřbitova, márnicí; a severně od kostela níž po svahu farou.

Obrázek 12: Přítomnost indikátorů hodnot kulturní a historické charakteristiky v PDoKP a širším zájmovém území (zdroj: Památkový katalog (portál Národního památkového ústavu))

3.2.3. Identifikované znaky kulturní a historické charakteristiky KR

Činnost člověka se v území projevila zejména v podobě různého způsobu zemědělského využívání krajiny, která je v průběhu let determinována zejména hydrologickou situací území. Jedním z nejvýznamnějších pramenů pro identifikaci znaků a hodnot kulturní a historické charakteristiky krajinného rázu jsou archivní mapy. Zejména druhé vojenské mapování (probíhalo v letech 1806 až 1869) je pro svou kompletnost a přehlednost dobře využitelné při identifikaci znaků kulturní a historické charakteristiky krajinného rázu. Cenné informace poskytuje i letecké snímkování, které v ucelenější podobě pro naše území probíhá od 50. let 20. století (viz Obrázek 11). Při porovnání těchto mapových podkladů se současným stavem jsou vidět značné změny ve využívání krajiny. Na historické mapě z 19. století je patrné, že v prostoru údolní nivy je tok Labe bohatě meandrováný, zatímco aktuálně je na dřívější meandrující charakter upomínáno pouze v podobě slepých ramen a obdobných prvků dřívější nivní krajiny. Toto je možné dokumentovat srovnáním stávající délky Labe s délkou v 19. století (míněna délka v ose toku, dnešní slepá ramena byla v minulosti průtočnými meandry) – cca 8 km vs. 12 km. Meandrujícímu charakteru toku v minulosti odpovídal nivní charakter okolních pozemků – převažují tedy louky a pastviny, poptávka po orné půdě znamenala rovněž zornění některých pozemků v rámci nivy. Zastoupení lesů bylo v rámci údolní nivě pouze sporadické (zejména v bezprostřední blízkosti toku). V okolí sídel navazovaly na zástavbu sady a zahrady, které přecházely v zemědělsky obhospodařované pozemky.

Pro hospodářský a kulturní rozvoj Přelouče byla v minulosti zásadní výstavba komunikační sítě v první polovině 19. století – stavba nové císařské silnice a zvláště pak železnice. V této souvislosti je nutné neopomenout, že i vlastní plavba je pro dané území podstatným znakem kulturní a historické charakteristiky, jak je ostatně patrné z kapitoly 3.2.1 – snahy o splavnění Labe již od 17. století.

Území nivy toku Labe s výjimkou vodní elektrárny s mostem přes Labe (k této viz níže) postrádá kulturní dominanty; ty jsou přítomny až za hranicemi PDoKP (viz kapitola 3.2.2).

Území labské nivy bylo dlouhodobě ovlivňováno hned několika antropogenními tlaky vedoucími k zásadním změnám v charakteru krajiny. Byla to např. potřeba palivového dřeva, resp. dřeva jakožto jednoho ze základních stavebních materiálů. Ruku v ruce s těmito zájmy však rovněž docházelo k odlesňování nivní krajiny z důvodu získávání půdy pro zemědělské účely (uspokojující potravinové potřeby neustále se zvyšujícího počtu obyvatel) – v daném území převážně pro tvorbu luk a pastvin, později i pole. Nastíněný vývoj byl v průběhu 19. a 20. století umocněn regulačními úpravami toku Labe, které kromě potřeby získání zemědělské půdy sledovaly i zájem na splavnění středního Labe. Výsledkem těchto činností je změna charakteru labské nivy, ve které aktuálně jednoznačně převažují pozemky orné půdy. Krajina si však v mnoha ohledech, resp. v některých úsecích zachovala strukturální pestrost upomínající na dřívější charakter – zejména v oblasti slepých ramen (ramena jsou tedy cenná nejen z ekologického hlediska, ale uchovávají reminiscence na původní tvary Labe); obdobně i výskyt

lučních porostů v rámci labské nivy znamená upomínku na tradiční způsoby hospodaření; za jistou upomínku dřívějších forem hospodaření může být považováno i několik z dnešního pohledu relativně malých polí. Uvedené prvky jsou tak upomínkou historické charakteristiky území, která doznala dramatických změn. Tyto změny probíhaly do značné míry ruku v ruce s technickým pokrokem, kterým byly překonávány limity dané charakterem území. Tyto limity s postupem času (zejména od 19. století) hrály pro využívání naší krajiny stále menší roli; člověk tak byl schopný přetvářet území, která mu byla v minulosti v mnoha ohledech nedostupná. Obdobné platí i pro vývoj prací související se splavněním Labe; v jistém ohledu také výstavbu cest a železnice v první polovině 19. století, přičemž jejich stopa zůstala v zásadě zachována až do současnosti. Podél cest byly v minulosti vždy vysazovány dřeviny vytvářející formace typu stromořadí. Tyto jsou v území dnes přítomny např. podél silnice mezi Stupněm Přelouč I a Lohenicemi (převážně ovocné dřeviny). Formace typu stromořadí se nacházejí i podél obou břehů Labe, často rovněž ve spojitosti s komunikacemi, resp. spíše polními cestami či pěšinami. V mnoha případech se přitom jedná o vzrostlé mohutné jedince relativně velkého stáří.

Ve vztahu k historii plavby je v území nejvíce patrná výstavba jezu v Přelouči (Stupeň Přelouč I), resp. vodní elektrárna s mostem z 20. let 20. století – chráněna jako nemovitá kulturní památka. Plavba byla s daným územím neodmyslitelně spjata po mnoho století, byť se samozřejmě s technickým pokrokem měnila její podoba, resp. obdobné platí i pro nároky na charakter území pro zajištění potřebných parametrů pro splavnění.

Tabulka 5: Standardizovaná tabulka identifikace a klasifikace hlavních znaků kulturní a historické charakteristiky KR

B.2	Identifikované hlavní znaky kulturní a historické charakteristiky	klasifikace znaků		
		dle projevu	dle významu	dle cennosti
		+ pozitivní O neutrální - negativní	xxx zásadní xx spoluurčující x doplňující	xxx jedinečný xx význačný x běžný
B.2.1	krajinná struktura jako výsledek dlouholetého procesu uplatňování potřeb člověka v krajině v různých historických dobách	O	xxx	x
B.2.2	místně zachovalá strukturální pestrost upomínající na dřívější charakter krajiny – oblast slepých ramen, luční porosty, příp. relativně malé plochy polí (malá míra kultivace krajiny vzhledem k limitům území)	+	xx	xx
B.2.3	silnice a železnice vedené v původní historické stopě	O	x	x
B.2.4	památkově chráněný objekt vodní elektrárny s mostem přes Labe v Přelouči (nemovitá kulturní památka, resp. kulturní dominanta)	+	xx	xxx
B.2.5	plavba jako odvětví neodmyslitelně spjaté s územím po mnoho století	O	x	xx

3.3. Vizuální charakteristika – estetická atraktivnost, estetické hodnoty, harmonické měřítko a vztahy, prostorová skladba a konfigurace prvků

Stejně jako se v krajině vizuálně projevují jednotlivé prvky, projevuje se navenek i celková struktura krajinných složek – přírodních a civilizačních. Ať definujeme krajinu jakkoliv, vnějším projevem její vnitřní struktury je **krajinný obraz**. I když má krajinný obraz význam především vizuální, je ve skutečnosti vnímán senzuálně, resp. multisenzuálně (vícesmyslově). Estetická hodnota krajiny pak vzniká z pozitivně přijímaných vlastností vnímané krajiny (prostorové vztahy, krajinná scéna) a z pozitivních postojů vnímajícího subjektu (emocionálně i racionálně podmíněných). Je vnímatelným specifickým projevem přírodních, kulturních a estetických hodnot, harmonického měřítka a harmonických vztahů v krajině.

Pro úvahy o krajinném rázu je vnější výraz krajiny – krajinný obraz – základní kategorií a to proto, že krajinný ráz je ve smyslu zákona z velké části kategorií vizuální. **Znak krajinného rázu má stránku obsahovou a stránku vizuální.** Přítomnost přírodních, kulturních a historických hodnot je sice důležitá z hlediska významu, cennosti a vzácnosti, avšak pro charakter krajiny se stává důležitou zejména tehdy, pokud se projevuje vizuálně.

Obraz krajiny je pojmem obecným, vyjadřujícím senzuální projev vnitřní struktury krajiny. Různé části – místa a prostory v krajině – se navenek odlišují rozdílně, rozdílná je jejich **krajinná scéna**. Oproti obecnému pojmu „obraz krajiny“ se pojmu „krajinná scéna“ používá při vyjádření obrazu určité krajiny – místa nebo prostoru v určitém čase. Dílčí části krajinné scény, u kterých je záběr vnímání nějakým způsobem usměrněn, ohraničen nebo rámován, jsou označovány jako **krajinné scenérie**. Scenérie mohou být důležité pro vyjádření a popsání výjimečných estetických hodnot krajiny.

Klíčovým pojmem hodnocení kvalit krajiny a identifikace znaků a hodnot KR je pojem **estetické hodnoty krajiny**. Ve volné krajině s převládajícím přírodním charakterem, v záměrně kultivované krajině i v parku můžeme najít místa, prostory, pohledy, výhledy a scenérie, kde většina návštěvníků pocítí příjemný pocit zájmu, potěšení, okouzlení či překvapení. Emocionální zážitek může být provázen vybavením si různých souvislostí, obdobných zážitků i racionálním zhodnocením vnímaných jevů. V průběhu prožitku vzniká vědomí estetické hodnoty pozorované (vícesmyslově vnímané) krajiny. Závisí samozřejmě na návštěvníkovi samém, jak silný je to pocit, jakými dalšími pocity, myšlenkami a asociacemi je provázen.

Estetická hodnota krajiny se projevuje ve smyslových vjemech pozorovatele, který krajinu vnímá jako prostor (prostorovou scénu) všemi smysly. Tyto vjemy odrážejí tzv. emocionální hodnoty krajiny a vyvolávají určité duševní pocity, jako je uklidnění, vyrovnaní nebo naopak neklid, překvapení, úžas. Estetické hodnoty krajiny jsou však tvořeny nejenom hodnotami emocionálními, ale také hodnotami obsahovými. Právě obsahové hodnoty jsou pro vnímání a hodnocení krajiny velmi specifické. Běžný názor na estetiku krajiny tkívá v kráse přírodních

prvků a scénérií je třeba doplnit o vnímání a racionální hodnocení užitečnosti a potřebnosti určitých prvků či struktur v krajině. U staveb a technických zařízení může tímto vnímáním spolu s estetikou funkčních technických tvarů vznikat vědomí estetické hodnoty. V přírodě si však vnímavý pozorovatel může uvědomovat a prožívat pocit sepjetí s přírodou a závislosti na přírodě. Samota, vjemy působící na všechny smysly, vliv počasí nebo ročního období vytváří působivý rámec, ve kterém člověk oceňuje bohatství forem, tvarů a barev přírody, její proměnlivost a zákonitost jejího života. Tomu odpovídají některé rysy krajinné scény, které jsou zpravidla pokaždé považovány za znaky estetické hodnoty. Jsou to např. neobvyklost, cennost a zachovalost přírodní nebo přírodě blízké scenerie, pocit zdravé harmonické a obyvatelné krajiny, výraznost, „převaha“ přírodních složek, krása a účelnost hospodářských úprav krajiny.

Dějiny kultivace krajiny ukazují, že pohled na estetické hodnoty přírody se vyvíjel a měnil s vývojem poznání, filosofie, idejí a kultury. Estetická hodnota krajiny byla vždy chápána v závislosti na estetické normě. Estetická norma je určitým filtrem, který v určité době, v určité zeměpisné šířce a délce, v určitém kulturním prostředí ovlivňuje způsob estetického vnímání, cítění a prožívání. Estetická norma je závislá na celé škále společenských vlivů. Estetickou normu pohledu na krajinu v naší době, v našich geografických a kulturních podmínkách ovlivňuje vědomí nutnosti zachování přírody a jejích přirozených hodnot. Estetickým se stává to, co je pro přírodu a její procesy přirozené a to, co k její přirozenosti patří.

Z hlediska hodnocení rázu krajiny chápeme estetickou hodnotu ve dvou rovinách – jakožto výsledek emocionálního a hodnotícího prožitku a jako projev přítomnosti určitých specifických jevů, znaků a hodnot krajiny. Vznik estetických hodnot krajiny je přitom závislý na subjektivních vlastnostech uživatele nebo pozorovatele (subjektu) – např. pozorovatel jako hospodář nebo návštěvník v krajině – a dále pak na objektivních okolnostech pozorování a vnímání. Těmito objektivními okolnostmi rozumíme:

1. fyzický vztah subjektu a objektu – vnímání v pohybu, vnímání z určitého místa, význam denní doby, význam roční doby;
2. objektivní vlastnosti krajiny (objektu).

Těmito objektivními, identifikovatelnými a popsitelnými vlastnostmi jsou **konfigurace a charakter prvků krajinné scény, prostorová skladba a rozlišitelnost a jedinečnost krajinné scény**.

Krajinná scéna je tvořena množstvím hmotných a vizuálně se projevujících prvků. Tyto prvky mohou mít přírodní či antropogenní povahu. Přítomností prvků a jejich struktur – **tzv. prvky a struktury krajinné scény** – vznikají určité vizuální jevy, které mohou představovat podstatné znaky krajinného rázu. Analýza krajinné scény pracuje se zobecněním prvků a struktur do několika skupin, tak jak je to obdobné v architektonické, urbanistické a krajinářské kompozici. Krajinnou scénu charakterizuje přítomnost takových prvků a jejich struktur, jakými jsou body a

bodové struktury, linie a liniové struktury, plochy a plošné struktury, texturní a barevné struktury a prostory a prostorové struktury.

3.3.1. Obecná vizuální charakteristika

3.3.1.1. Dynamika, kontrast a měřítko; osobitost a emblematické scénérie

Dynamika, kontrast a měřítko

Území labské nivy je plochou krajinou. Území si však tento charakter v zásadě zachovává i mimo vlastní prostor labské nivy; i v širším okolí je tedy typická téměř úplná absence krajinných dominant či terénních horizontů. Uvedené je možno velmi dobře dokumentovat na obrázku níže (Obrázek 13). Krajina tedy nemá v zásadě jasné vymezení, resp. obraz krajiny je v prvním plánu tvořen okraji krajinných struktur ohraničujících vlastní prostor (železnice, zástavba obcí, dřevinná vegetace/lesy apod.) V obrazu krajiny se však často uplatňují rovněž prvky v dalším sledu, jakkoliv je jejich uplatnění právě vzhledem k minimální výškové členitosti terénu omezené, resp. v obrazu krajiny se uplatňují pouze ty prvky, které jsou vyšší než prvky v prvním krajinném plánu. Město Přelouč se nachází na mírné terénní vyvýšenině, z hlediska celkového uplatnění v krajinném obrazu však toto není příliš podstatné. Zástavba Přelouče je na severním okraji arondována technicistními, resp. průmyslovými prvky (průmyslová zóna s mnohdy vysokými objekty hal či komínů, železnice s protihlukovou stěnou, sklady apod.), které značně degradují obraz města. Nad těmito se poté v krajinném obraze až v dalším sledu v omezené míře uplatňuje vlastní zástavba Přelouče (obytné objekty či některé kulturní dominanty – viz níže).

Minimální výšková členitost území (míněno nejen území vlastního údolí Labe, které tvoří PDoKP, ale i území v širším okolí) má za následek i velké uplatnění vizuálních bariér (lesní porosty, dřeviny rostoucí mimo les seskupené do shluků či linií apod.; viz Obrázek 14) v krajinném obrazu, kdy i úzký pás vzrostlé a relativně husté vegetace může způsobit téměř úplnou uzavřenost prostoru; vzdálenost okolních horizontů je tak nezřídka poměrně malá, daná nikoliv terénními poměry, ale pouze přítomnými vegetačními prvky apod. Měřítko krajiny je spíše střední; velmi však přitom záleží právě na vlivu a uplatnění vizuálních bariér. Větší otevřenost je typická zejména pro rozsáhlé pozemky orné půdy (zejména území jižně od obce Břehy).

Krajina postrádá výraznějších kontrastů, resp. tyto jsou opět vytvářeny výhradně prvky využití území (pole vs. lesy/dřevinná vegetace vs. zástavba apod.), nikoliv terénními poměry. Pro krajinu je typická poměrně hojná přítomnost nepravidelných tvarů a linií, které zvyšují krajinářskou atraktivitu území; v ploché krajině však nepravidelné tvary občas splývají do jednodolných linií. Obdobného efektu je dosaženo i v případě strukturálně poměrně heterogenních, a tedy krajinářsky atraktivních prvků vyskytujících se v rámci slepých ramen. Typickým příkladem jsou např. Slavíkovy ostrovy, které, ač vynikají velkou heterogenitou v podobě výskytu rozsáhlejších ploch dřevin, lučních porostů, liniových prvků

dřevin/stromořadí či solitérních mohutných stromů, působí v mnoha pohledech „pouze“ jako rozsáhlejší lesní porost.

Nepravidelné tvary a linie se v hojné míře vyskytují především v rámci krajinných struktur upomínajících na dřívější charakter údolní nivy (v minulosti bohatě meandrující koryto); rovněž regulovaný a napřímený tok Labe, vytvářející osu území, doprovázený liniovou vegetací vzrostlých dřevin často vytvářejících formace stromořadí, si zachovává částečně zvlněný charakter.

Osobitost a emblematické scenérie

Osobitost zdejší krajiny spočívá v charakteru plochého údolí typického pro střední tok Labe. Tento charakter utváří základní prostorovou skladbu krajiny a vytváří tak charakteristický obraz krajiny. Krajinný obraz má své specifické rysy, které jsou bezesporu cenné (zejména vlastní tok Labe, z hlediska celkových poměrů velmi rozmanitý; rovněž také struktury upomínající na dřívější charakter labské nivy; z kulturních prvků také stávající jez v Přelouči, resp. vodní elektrárna s mostem³), o unikátnosti či jedinečnosti však hovořit až na výjimky nelze. Pro území zdejšího plochého údolí obecně platí, že obdobného charakteru dosahuje okolí Labe v rámci mnoha úseků středního Labe; toto však neplatí pro vlastní tok Labe vzhledem k výskytu tzv. labských hrčáků, které jsou pro úsek středního toku řeky do značné míry jevem jedinečným⁴. Labské hrčáky mohou být v území vnímány nejen pouze vizuálně, ale mnohdy i zvukově (v závislosti na aktuální vodní stav). V obou případech však platí, že jejich uplatnění je prostorově poměrně omezené – je možno je vnímat pouze v pohledech z vlastních břehů Labe, nikoliv ze vzdálenějších míst. Ve vizuálním uplatnění se tedy opět projevuje minimální výšková členitost území – řeka Labe je ze vzdálenějších míst vnímána výhradně pouze v podobě hran koryta doprovázeného dřevinnou vegetací; hladina zaklesnutá v napřímeném, resp. upraveném/opevněném korytě patrná není.

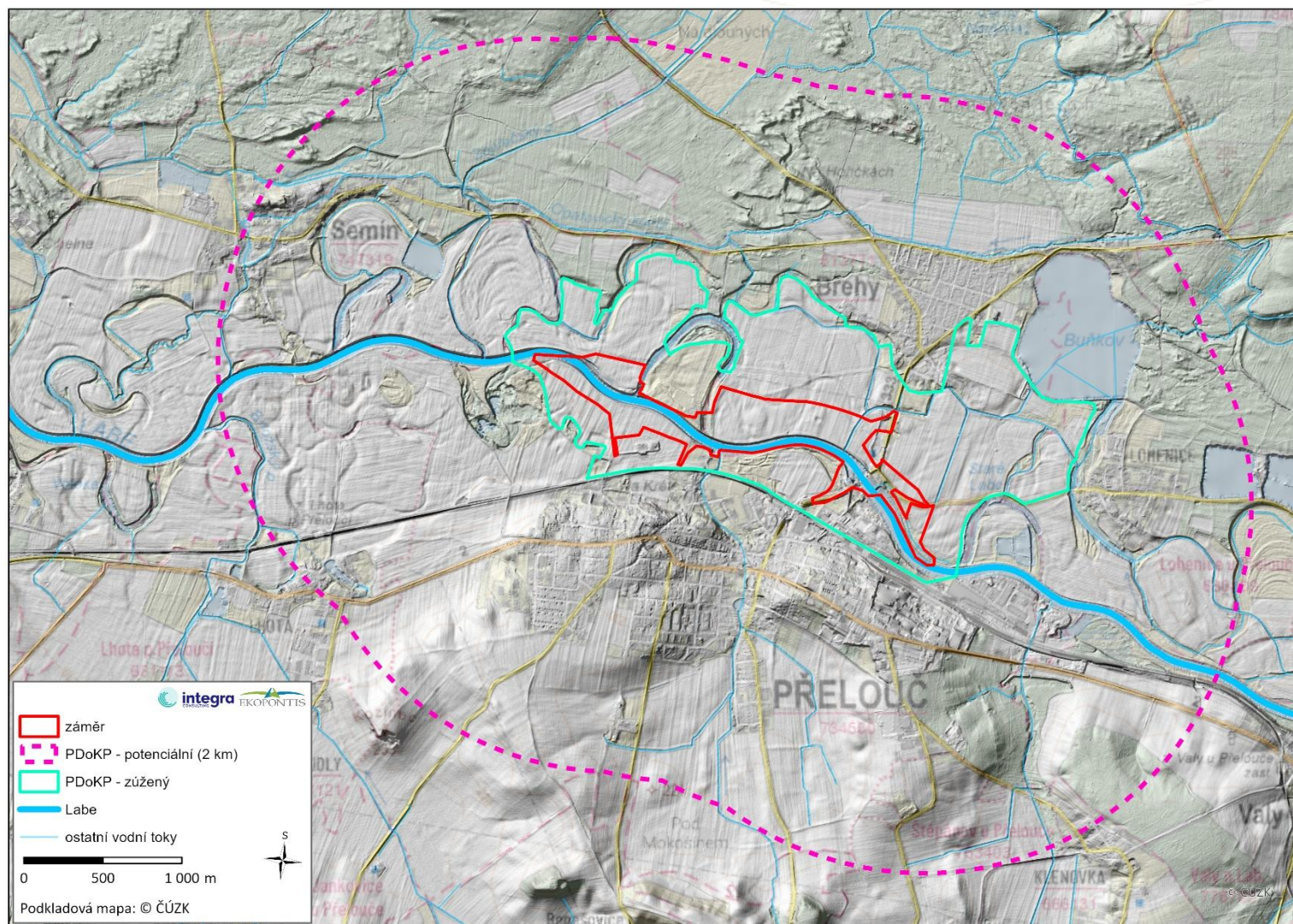
V území je možné shledat jistý nesoulad přírodních charakteristik a lidského využívání území, zvláště při znalosti potenciálního charakteru území v případě, kdy by antropogenní síly v území v minulosti nepůsobily takovou silou a intenzitou. Harmonie přírodních a kulturních hodnot v území je dosaženo pouze v omezené míře.

Znaky obrazu krajiny, tvořící emblematické scenérie, zahrnují vlastní tok Labe (vč. labských hrčáků) doprovázený vzrostlými dřevinami, pozůstatky vegetace lužního charakteru s přiléhající kulturní krajinou členěnou komunikacemi/cestami a drobnými vodotečemi, často doprovázené

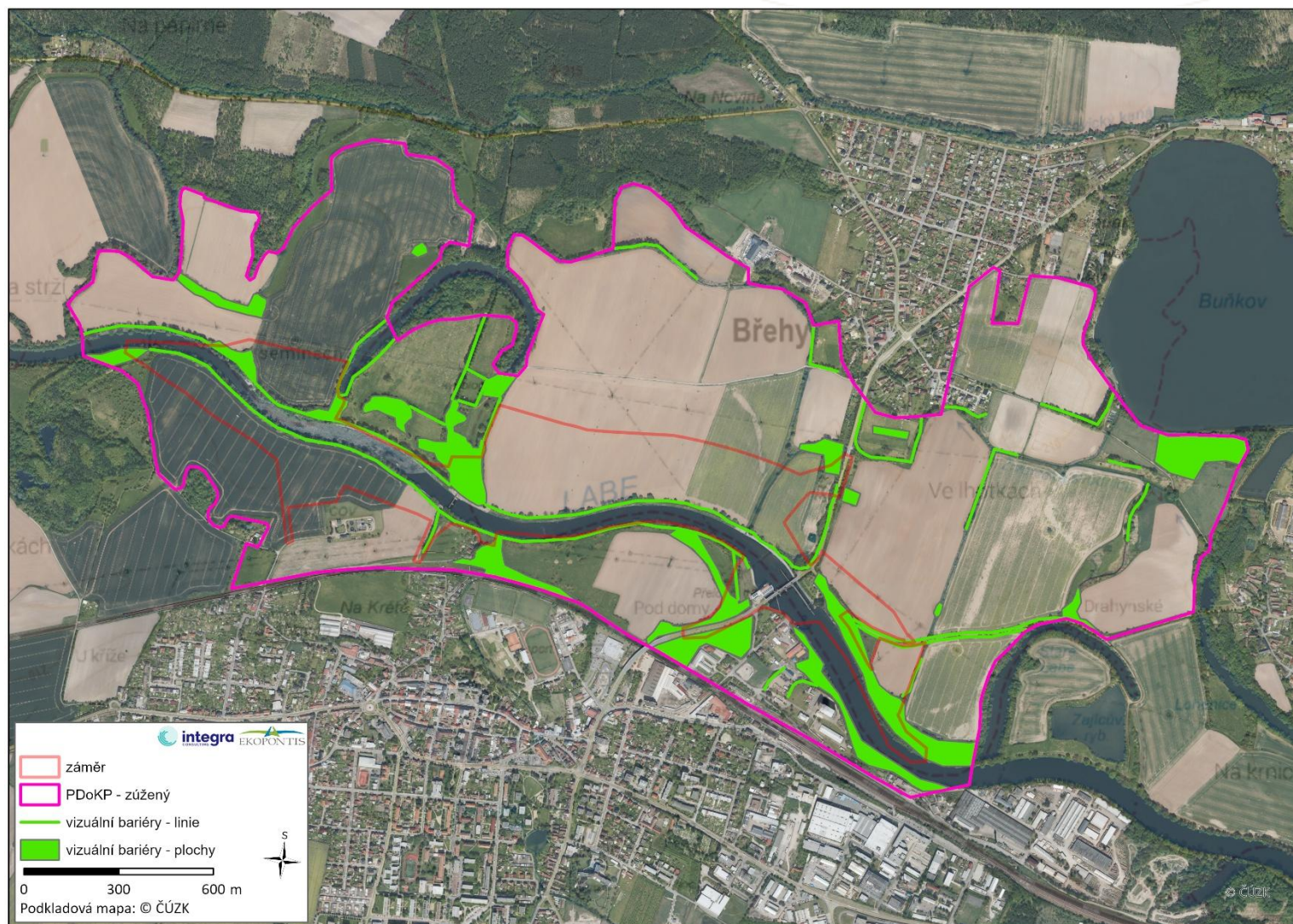
³ Je vhodné doplnit, že z hlediska krajinného rázu může být tato stavba, jakkoliv je jedním z indikátorů přítomnosti kulturních a historických hodnot krajinného rázu, vnímána do značné míry rozporuplně, resp. její vnímání je velmi závislé na subjektivitě pozorovatele, neboť znamenala jeden z podstatných kroků v řadě úprav, které byly v minulosti učiněny v rámci zásahů do přírodních hodnot labské nivy.

⁴ Při daném hodnocení je do značné míry upozaděna skutečnost nepůvodnosti hrčáků, resp. příčinou zdejšího výskytu hrčáků je původní geologické podloží, k vizuálnímu projevu však dochází na základě v minulosti proběhnuvší těžby štěrkopísku, jež byla ukončena pod Přeloučí.

dřevinnou vegetací. Tento obraz je poté dotvořen kulturní dominantou přeloučského jezu, resp. vodní elektrárny s mostem.

Obrázek 13: Morfologie terénu znázorněná stínovým reliéfem DMR 4G (dle Geoportálu ČÚŽK)

Obrázek 14: Schéma vizuálních bariér v podobě různých forem vegetačních formací v rámci nitra PDoKP

3.3.1.2. Referenční body a trasy vnímání krajiny

Krajinný ráz, chráněný dle § 12 zákona č. 114/1992 Sb., není obecným pojmem, nýbrž pojmem legislativním, který je v zákoně definován. Jedná se především o kategorii vizuální, o vizuální projev přírodních, kulturních a historických charakteristik a jejich vzájemné působení. Vizuální projevy cenných hodnot jednotlivých charakteristik mohou vytvořit estetické hodnoty, harmonické měřítko a harmonické vztahy v krajině.

Takové kvality, jakými jsou estetické hodnoty, harmonické měřítko a harmonické vztahy v krajině, jsou přijímány a prožívány vnímajícím subjektem – pozorovatelem. Jedná se tedy především o kvality vnímané v krajinné scéně – v dílčích scénériích a krajinných panoramatech. Při vnímání takových kvalit krajiny je proto důležité hledisko možností pozorování krajiny (přísnější pohled na únosnost zásahů záměru do rázu krajiny) – **možností celkových výhledů i vnímání nejpůsobivějších scénérií při průchodu krajinou**. Při vnímání hodnot krajinného rázu jsou proto důležité tzv. „referenční body“ a „referenční trasy“ vnímání krajiny. Jedná se o **veřejně přístupná a běžně dostupná místa a trasy, která jsou frekventovaná a ze kterých je krajina nejčastěji vnímána**.

V souvislosti se záměrem byly na základě mapových podkladů a terénní rekognoskace území určeny body a místa, ze kterých bude záměr (resp. jeho vlivy) reálně viditelný – tzv. **referenční body a trasy v krajině**. Obecně se jedná o vyhlídky přístupné z turistických tras, z veřejných cest a silnic, o turistické trasy, cyklotrasy a naučné stezky; referenční body a trasy naopak neleží zásadně v zástavbě, v souvislých lesních porostech, v plochách orné půdy či luk a pastvin, jejichž účelové cesty nejsou určeny pro usměrněný pohyb turistů.

V případě záměru se ukázalo jako poměrně problematické stanovit referenční body a trasy v krajině, neboť jakkoliv se tyto v území reálně viditelnosti záměru nacházejí, jsou často ovlivněny bariérami viditelnosti, které společně s minimální výškovou členitostí území uzavírají pohledy z některých potenciálních bodů či tras. V území se v krajinném obrazu uplatňuje hned několik typů vizuálních bariér. Kromě hlavních vizuálních bariér vymezujících často okraje PDoKP, se v krajinném obrazu vlastního PDoKP uplatňují zejména vzrostlá dřevinná vegetace (obecně zapojená zeleň – břehové porosty Labe a dalších vodních toků či kanálů, rozptýlená krajinná zeleň místy vytvářející nepravidelné formace porostů, vegetace v oblasti slepých ramen apod. – viz Obrázek 14; dále také technicistní prvky v podobě průmyslových objektů či protihlukových stěn).

V dané krajině je problematické stanovit referenční body vnímání krajiny, a to zejména vzhledem k absenci krajinných dominant. Při uplatnění principu relativního výběru je možné stanovit referenční trasy, ze kterých budou vlivy záměru viditelné⁵:

⁵ Uváděny jsou primárně trasy turistické či cyklistické, neboť na těchto trasách se uskutečňuje pohyb osob v rámci rekreačních aktivit, pro které je velmi důležité vnímání krajiny, její estetičnosti a hodnot. Záměr se bude uplatňovat i v pohledech z některých komunikací II. a III. třídy; v jejich případě však převládá funkce přepravní.

- TRASA 1: červená turistická cesta vedená z náměstí v Přelouči směrem ke lávce mezi levým a pravým břehem Labe směrem k Semínu a dále do Kladru nad Labem
- TRASA 2: zelená turistická cesta vedená od železniční stanice v Přelouči směrem k Lohenicím přes jez/most na silnici II/333; z Lohenic dále směrem k rybníku Bohuňov
- TRASA 3: cyklostezka č. 4039 vedená od železniční stanice v Přelouči směrem ke Břehům přes jez/most na silnici II/333

Na daných trasách se však jedná pouze o některé úseky, kde především absence bariér viditelnosti reálně umožní uplatnění některých částí záměru v pohledech do krajiny.

Kromě uvedených tras je dále vhodné zdůraznit, že vzhledem k blízkosti města Přelouče a atraktivnosti některých krajinných prvků dochází v území ke zvýšenému pohybu turistů, resp. pro dané území platí spíše místních obyvatel v rámci volnočasových aktivit (sportování, venčení psů apod.) mimo značených turistických stezek – zejména po cestách podél obou břehů Labe směrem ke Slavíkovým ostrovům a v rámci Slavíkových ostrovů, příp. až do prostoru Labišťat.

3.3.2. Indikátory přítomných znaků nebo hodnot rysů prostorové skladby (analytická kritéria); indikátory přítomných rysů charakteru a identity (souhrnná kritéria)

Přítomnost pozitivních znaků a estetických hodnot, harmonického měřítka a vztahů pro pozorovanou krajinnou scénu v rámci potenciálně dotčeného krajinného prostoru je uvedena v následujících standardizovaných tabulkách, které pracují se soustavou indikátorů důležitých (pozitivních) znaků nebo hodnot krajinného rázu (Tabulka 6).

Tabulka 6: Standardizovaná tabulka přítomnosti indikátorů znaků nebo hodnot rysů prostorové skladby (analytická a syntetická kritéria) v potenciálně dotčeném krajinném prostoru

C.1	Indikátory přítomných znaků nebo hodnot rysů prostorové skladby (analytická kritéria)	přítomnost indikátoru v území	
		ANO	NE
Charakter vymezení v prostoru			
C.1.1	Zřetelné vymezení prostorů terénním horizontem		x
C.1.2	Zřetelné vymezení prostorů okraji porostů	x	
C.1.3	Zřetelné vymezení prostorů cennou zástavbou		x
C.1.4	Vymezení prostorů více horizonty	(x)	
C.1.5	Charakteristické průhledy a přítomnost míst panoramatického vnímání krajiny		x
Rysy prostorové struktury			
C.1.6	Maloplošná struktura (mozaika drobných ploch a prostorů s převažujícím přírodním charakterem)	(x)	
C.1.7	Maloplošná struktura (mozaika s výraznými prvky rozptýlené zeleně v zemědělské krajině)	(x)	
C.1.8	Velkoplošná struktura otevřených ploch a větších porostních celků s harmonickým výrazem	x	

Konfigurace liniových prvků			
C.1.9	Zřetelné linie morfologie terénu (horizonty, hrany, hřbetnice atd.)		x
C.1.10	Zřetelné linie vegetačních prvků	x	
C.1.11	Zřetelné linie zástavby		x
Konfigurace bodových prvků			
C.1.12	Přítomnost zřetelných terénních dominant		x
C.1.13	Přítomnost zřetelných architektonických a technických dominant	x	
C.1.14	Neobvyklý tvar nebo druh dominanty	x	
C.1.15	Přítomnost vedlejších prostorových akcentů		x
C.2	Indikátory přítomných rysů charakteru a identity (souhrnná kritéria)	přítomnost indikátoru v území	
		ANO	NE
Rozlišitelnost			
C.2.1	Výraznost, neopakovatelnost, zapamatovatelnost scenerie	x	
C.2.2	Neopakovatelnost krajinných forem	(x)	
C.2.3	Výraznost a nezaměnitelnost významu prvků krajiny ve vizuální scéně	x	
C.2.4	Výraznost či nezaměnitelnost způsobů hospodářského využití krajiny		x
C.2.5	Kontrast, symetrie, vyvážená asymetrie, gradace, dynamické či statické působení jako výrazný rys kraj. scény		x
Harmonie měřítka krajiny			
C.2.6	Zřetelná harmonie měřítka zástavby bez výrazně měřítkově vybočujících staveb		x
C.2.7	Zřetelný soulad měřítka prostoru a měřítka jednotlivých prvků	(x)	
C.2.8	Dochované tradiční měřítkové vztahy stop hospodářské činnosti a krajiny		x
Harmonie vztahů v krajině			
C.2.9	Soulad forem osídlení a přírodního prostředí		x
C.2.10	Harmonický vztah zástavby a přírodního rámce		x
C.2.11	Soulad hospodářské činnosti a přírodního prostředí	(x)	
C.2.12	Uplatnění kulturních dominant v krajinné scéně	x	
C.2.13	Uplatnění míst s kulturním významem		x
C.2.14	Působivá skladba prvků krajinné scény	x	

pozn.: „(x)” daný indikátor lze v území považovat pouze za částečně přítomný

3.3.3. Identifikované znaky vizuální charakteristiky KR

Znaky vizuální scény – prvky a jejich vzájemná konfigurace v krajinné scéně a jejich struktury se mohou projevovat čitelností, výrazností a nezaměnitelností znaků krajinné scény.

Prostorové členění a vizuální charakteristika

Prostorové členění a vizuální charakteristika jsou podrobně v mnohém řešeny již v kapitole obecné vizuální charakteristiky (kapitola 3.3.1), stejně tak vztah prostoru vůči referenčním bodům a trasám vnímání krajiny. Shrnutí tohoto je pak předloženo v rámci tabulky a prostorové fotografické analýzy území níže (viz Tabulka 7, resp. Obrázek 15 až Obrázek 28).

PDoKP zahrnuje široké ploché labské údolí. Výšková členitost prostoru je minimální. V prostoru dominují plochy orné půdy, mnohdy relativně rozsáhlé. Prostor se vyznačuje relativně hojnou přítomností tvarů nepravidelného charakteru, a to především v rámci krajinných struktur upomínajících na dřívější charakter údolní nivy (Slavíkovy ostrovy, Staré Labe apod.) Tyto struktury se vyznačují poměrně velkou heterogenitou prostoru; vizuální uplatnění této nejen z estetického hlediska pozitivně působící heterogenity je však omezené vzhledem k minimální výškové členitosti území – zejména v dálkových pohledech se uplatňují pouze prvky v prvním krajinném sledu (typicky dřevinná vegetace ohraničující prostor uvedených struktur). Prvky upomínající na původní charakter labské nivy přesto významnou měrou přispívají k estetické hodnotě území; podstatným způsobem k tomu může přispět i racionální uvědomění si přírodovědné cennosti těchto fenoménů, které na území naší republiky vlivem necitlivých zásahů do krajiny na mnoha tocích vymizely. Labská ramena a doprovodná vegetace jsou cenné nejen z ekologického hlediska, ale uchovávají reminiscence na původní tvary Labe.

Dřevinná vegetace se ve větší míře uplatňuje i v podobě liniových struktur doprovázejících břehy vodotečí (zejména Labe, příp. drobných vodních toků) či komunikace/polní cesty/pěšiny. V případě těchto struktur není výjimkou ani vegetace typu stromořadí (jedna řada vzrostlých dřevin ve více méně pravidelných rozestupech s převážnou absencí keřového patra). V ploché údolní krajině tyto linie způsobují poměrně značnou uzavřenost prostoru (zejména v případě hustších porostů). Uplatnění vizuálních bariér v krajině je v mnoha pohledech značné a často hlavní měrou určuje charakter prostoru.

Přírodní dominantou prostoru je řeka Labe, jakkoliv však platí, že ze vzdálenějších míst je vzhledem k morfologii terénu vnímána spíše v podobě hran koryta doprovázeného dřevinnou vegetací; hladina zaklesnutá v napřímeném, resp. upraveném/opevněném korytě patrná zpravidla není. Obdobné platí i v případě tzv. labských hrčáků; ty se nacházejí na Labi přibližně v prostoru mezi Stupněm Přelouč I a Slavíkovými ostrovy, tj. v prostoru se zvýšeným pohybem zejména místních obyvatel v rámci volnočasových aktivit, příp. i turistů (červená turistická značka). Kulturní dominantou prostoru je jez v Přelouči, resp. vodní elektrárna s mostem, která vytváří v ploché údolní krajině relativně významný prvek. Jeho uplatnění v pohledech je však rovněž značně ovlivněné působením vizuálních bariér.

Silueta prostoru je tvořena převážně vrcholky stromů okolních lesních porostů (platí zejména pro severní okraj prostoru) a zástavbou města Přelouč (platí pro jižní okraj prostoru). Vlastní scenerie krajinného prostoru však nevyniká výraznou estetickou působivostí. Konfigurace terénu, resp. charakter a rozmístění dřevinné vegetace často umožňuje alespoň omezené

pohledy mimo PDoKP – za zmínku stojí zejména pohledy na kulturní dominanty města Přelouč (budova záložny, základní škola, kostel sv. Jakuba, evangelický kostel). Průhledy na severní okraj města jsou však v mnoha ohledech degradovány technicistními prvky. Ve východní polovině je to průmyslová zóna rozprostírající se na levém břehu Labe téměř až k břehové hraně, přičemž výjimkou nejsou ani výškově poměrně dominantní stavby. V západní polovině je to poté železniční trať doprovázená protihlukovými stěnami. Právě v západní polovině prostoru se v krajinném obrazu uplatňují výše uvedené kulturní dominanty, byť v omezené míře vzhledem k arondaci historické části města technicistními prvky. Přírodní dominanty se v pohledech mimo prostor neuplatňují.

V rámci prostoru lze z esteticky negativních prvků ve větší míře se uplatňujících v krajině jmenovat vedení silnice II/333 (zejména prvek viaduktu), nadzemní elektrická vedení či čistírnu odpadních vod na levém břehu Labe v úseku naproti Slavíkovým ostrovům. Vlastní PDoKP zahrnuje i průmyslové objekty na levém břehu Labe východně od silnice II/333, tyto jsou však svým působením v krajině v zásadě neoddělitelné od navazujících objektů průmyslové zóny za hranicí PDoKP. Z negativních prvků za hranicí PDoKP je možné uvést elektrárnu ve Chvaleticích, jakkoliv se tato v pohledech uplatňuje pouze v omezené míře (zejména z JZ části prostoru), pouze za dobré viditelnosti.

V PDoKP je možno identifikovat následující hlavní znaky vizuální charakteristiky – viz Tabulka 7.

Obrázek 15: Řeka Labe tvořící osu PDoKP v úseku tzv. labských hrčáků, které dávají toku zcela odlišný charakter od jiných úseků středního Labe nad i pod PDoKP. Patrný je rovněž lichoběžníkový profil toku daný úpravami břehů, resp. celkovou regulací toku. Na obou březích rostou vzrostlé dřeviny, přičemž kromě cíleně vysazených se v některých úsecích jedná rovněž o náletové dřeviny tvořící místy hustý zápoj podél koryta toku.

Obrázek 16: Pohled na jez/objekt vodní elektrárny/most na silnici II/333 – nemovitou kulturní památku – po proudu (z východu, A) a proti proudu (ze západu, B).

Obrázek 17: Drobné vodní toky v území a jejich vegetační doprovod (dřevinná vegetace, resp. travnaté pásy na rozhraní s ornou půdou) – A. tok Švarcavy; B. Živanická svodnice.

Obrázek 18: Silnice II/333 na levém břehu Labe. Pohled směrem k řece Labe/mostu přes řeku v oblasti jezu.

Obrázek 19: Pozemky zemědělské půdy na levém břehu Labe.

A. Území mezi silnicí II/333 a tokem Švarcava – v popředí pozemky orné půdy, dále luční porosty historicky s managementem ve prospěch vzácných druhů modrásků rodu *Phengaris*; po levé straně je patrná trasa železnice vč. PHS, po pravé dřevinná podél Labe (hladina vzhledem k výškovým poměrům vidět není).

B. Území mezi tokem Švarcava a Labišťaty – prostor vyplněn rozsáhlým pozemkem orné půdy; v pohledu se uplatňuje budova ČOV.

Obrázek 20: Pozemky zemědělské půdy na pravém břehu Labe.

A. Pohled směrem na Břehy ze silnice III/32220 mezi jezem v Přelouči a Lohenicemi.

B. Pohled směrem na řeku Labe ze silnice III/32220 mezi jezem v Přelouči a Lohenicemi; řeku Labe v daném pohledu prozrazuje pouze lužní porost na pravém břehu (dřevinná vegetace na pozadí); orná půda členěna drobnou bezejmennou vodotečí.

C. Pohled směrem na řeku Labe z východního okraje Slavíkových ostrovů; patrná je linie dřevin na obou březích Labe.

Obrázek 21: Různé formy linií vzrostlých dřevin/stromořadí v krajině – A. ovocné stromy podél silnice III/32220 mezi jezem v Přelouči a Lohenicemi; B. vzrostlé dřeviny na obou březích Labe (zároveň zde vedou cesty/pěšiny); C. vzrostlé dřeviny na okraji Slavíkových ostrovů podél Labe; D. alej podél cesty v interiéru Slavíkových ostrovů.

Obrázek 22: Slepá ramena v území – A. Staré Labe a B. rameno v rámci Slavíkových ostrovů.

Obrázek 23: Širší lužní porost na pravém břehu Labe východně od Starého Labe.

Obrázek 24: Interiér Slavíkových ostrovů – jeden z lučních porostů historicky s managementem ve prospěch vzácných druhů modrásků rodu *Phengaris*.

Obrázek 25: Vegetace v oblasti Labišťat – A. vzrostlé dřeviny podél toku Labe; B. luční vegetace na východním okraji Labišťat.

Obrázek 26: Pohled z levého břehu Labe (v úseku pod jezem) směrem k Přelouči – v popředí se uplatňuje trasa železnice oddělená od města PHS; za nimi zástavba Přelouče situovaná na mírné terénní vyvýšenině. V pohledu se uplatňují, byť v omezené míře, kulturní dominanty města Přelouč.

Obrázek 27: Uplatnění průmyslových objektů v obrazu krajiny – A. a B. průmyslová zóna na levém břehu Labe v úseku nad jezem; C. pohled směrem k Labi ze silnice III/32220 mezi jezem v Přelouči a Lohenicemi; vegetace na levém okraji patří dřevinnému doprovodu Starého Labe.

Obrázek 28: Objekty v interiéru Slavíkových ostrovů – A. bývalé koupaliště; B. kynologické cvičiště.

Tabulka 7: Standardizovaná tabulka identifikace a klasifikace hlavních znaků vizuální charakteristiky krajinného rázu

C.3	Identifikované hlavní znaky vizuální charakteristiky	klasifikace znaků		
		dle projevu	dle významu	dle cennosti
		+ pozitivní O neutrální - negativní	xxx zásadní xx spoluurčující x doplňující	xxx jedinečný xx význačný x běžný
C.3.1	vizuální uplatnění plochého údolí nivy Labe se stopami intenzivní kultivace krajiny v podobě relativně rozsáhlých pozemků orné půdy	O	xxx	x
C.3.2	vizuální uplatnění řeky Labe doprovázené dřevinnými porosty zpravidla vzrostlých stromů, často v podobě formací stromořadí	+	xx	x
C.3.3	vizuální uplatnění tzv. labských hrčáků, resp. rozmanitosti řeky Labe v daném úseku	+	x-xx	xxx
C.3.4	kontrast úseků prostorově uzavřených (horizonty blízké tvořené zapojenými porosty dřevin – vizuální bariéry) s těmi umožňujícími dálkové pohledy do ploché nivní krajiny	+	xx	x
C.3.5	vizuální uplatnění různých forem rozptýlené krajinné zeleně v podobě solitérních jedinců, zarostlých mezí, doprovodu drobných vodních toků a komunikací/cesty (vč. stromořadí) apod.; často v podobě nepravidelných tvarů	+	xx	x
C.3.6	vizuální uplatnění krajinných struktur upomínajících na dřívější charakter labské nivy (zejména Slavíkovy ostrovy, Staré Labe, Labišťata, příp. luční porosty mimo tyto struktury)	+	x-xx	xx
C.3.7	vizuální uplatnění kulturní dominanty – vodní elektrárny s mostem v oblasti jezu Přelouč	+	x-xx	xxx
C.3.8	vizuální uplatnění kulturních dominant města Přelouč (budova záložny, základní škola, kostel sv. Jakuba, evangelický kostel)	+	x	xx
C.3.9	vizuální uplatnění technicistních prvků arondujících zástavbu města Přelouč	-	xx	x
C.3.10	vizuální uplatnění dalších technicistních prvků území – viadukt na silnici II/333, nadzemní elektrická vedení, ČOV apod.	-	xx	x

4. Posouzení míry vlivu záměru na identifikované znaky a hodnoty

4.1. Vliv záměru na zákonná kritéria krajinného rázu

4.1.1. Vliv na rysy a hodnoty přírodní charakteristiky, vliv na ZCHÚ, vliv na VKP

Míru zásahů záměru do některých znaků a hodnot přírodní charakteristiky KR, indikovaných přítomností (či nepřítomností) standardizovaných indikátorů, ukazuje následující tabulka (Tabulka 8). Posouzení míry vlivů na identifikované a klasifikované znaky přírodní charakteristiky krajinného rázu je pak předloženo v další tabulce (Tabulka 9).

Tabulka 8: Standardizovaná tabulka přítomnosti indikátorů hodnot přírodní charakteristiky – posouzení míry vlivu

A.1	Indikátory přítomnosti hodnot přírodní charakteristiky	přítomnost indikátoru v území		vliv záměru
		ANO	NE	
A.1.1	Přítomnost národního parku (NP) vč. ochranného pásma		x	/
A.1.2	Přítomnost chráněné krajinné oblasti (CHKO)		x	/
A.1.3	Přítomnost národní přírodní rezervace (NPR) vč. ochranného pásma		x	/
A.1.4	Přítomnost národní přírodní památky (NPP) vč. ochranného pásma		x	/
A.1.5	Přítomnost přírodní rezervace (PR) vč. ochranného pásma		x	/
A.1.6	Přítomnost přírodní památky (PP) vč. ochranného pásma		x	/
A.1.7	Přítomnost evropsky významné lokality (EVL) sítě Natura 2000	x		O
A.1.8	Přítomnost ptačí oblasti (PO) sítě Natura 2000		x	/
A.1.9	Přítomnost památného stromu vč. ochranného pásma	x		O
A.1.10	Přítomnost přírodního parku (dle §12 zákona 114/1992 Sb.)		x	/
A.1.11	Přítomnost skladebných prvků ÚSES	x		X-XX
A.1.12	Přítomnost významných krajinných prvků (VKP)	x		XX

pozn.: žádný zásah „O“, resp. „/“ (v případě, že indikátor v území není přítomen), slabý zásah „X“, středně silný zásah „XX“, silný zásah „XXX“, velmi silný zásah „XXXX“

Tabulka 9: Standardizovaná tabulka identifikace a klasifikace hlavních znaků přírodní charakteristiky krajinného rázu – posouzení míry vlivu

A.2	Identifikované hlavní znaky přírodní charakteristiky	klasifikace znaků			vliv záměru
		dle projevu	dle významu	dle cennosti	
		+ pozitivní O neutrální - negativní	xxx zásadní xx spoluurčující x doplňující	xxx jedinečný xx význačný x běžný	O žádný X slabý XX středně silný XXX silný XXXX stírající
A.2.1	řeka Labe s historicky upravenou trasou i profilem koryta, částečně si zachovávající zvlněný charakter	+	xxx	x	XX
A.2.2	rozmanitý charakter hladiny Labe – zejména tzv. labské hrčáky (četné proudy, tišiny a balvanité kaskády)	+	xx	xx	XXX
A.2.3	plochá údolní niva vyplněná převážně pozemky orné půdy	O	xxx	x	X-XX
A.2.4	Staré Labe doprovázené vzrostlými porosty dřevin	+	xx	xx	O
A.2.5	Zajícův rybník, luční porosty a pole v oblasti Starého Labe	+	x	x	O
A.2.6	slepé rameno v oblasti Slavíkových ostrovů doprovázené bohatou dřevinnou vegetací	+	xx	xx	O-X
A.2.7	dřevinné porosty (vč. charakteru stromořadí) a luční porosty v oblasti Slavíkových ostrovů	+	xx	xx	X
A.2.8	strukturou značně rozmanitá Labišťata (dřevinná vegetace, louky či úhory, tůně apod.)	+	x	xx	O-X
A.2.9	formace stromořadí doprovázející levý i pravý břeh Labe, resp. zde vedené cesty či pěšiny	+	xx	x	XX
A.2.10	širší porost luhu západně od Starého Labe	+	x	x	X-XX
A.2.11	břehová vegetace místy vytvářející relativně kompaktní porosty západně od Slavíkových ostrovů	+	x	x	XXX
A.2.12	dřevinná vegetace (často charakteru stromořadí) doprovázející silnice II. a III. třídy	+	x	x	X-XX
A.2.13	dřevinná vegetace podél drobných vodních toků a kanálů, příp. polních cest	+	x	x	X

A.2	Identifikované hlavní znaky přírodní charakteristiky	klasifikace znaků			vliv záměru
		dle projevu	dle významu	dle cennosti	
		+ pozitivní O neutrální - negativní	xxx zásadní xx spouštějící x doplňující	xxx jedinečný xx význačný x běžný	O žádný X slabý XX středně silný XXX silný XXXX stírající
A.2.14	luční porosty vyskytující se mimo struktury upomínající na dřívější charakter labské nivy (tj. mimo Slavíkových ostrovů, Labišťat a Starého Labe)	+	x	x	O-X
A.2.15	ruderalní vegetace v oblasti viaduktu na silnici II/333 s místy hojným zastoupením dřevin (často však s nepůvodními druhy)	O	x	x	X-XX
A.2.16	Živanická svodnice ve formě upraveného koryta nejvýše pouze úzce liniově doprovázená dřevinnou vegetací	+	x	x	X
A.2.17	ústí toku Švarcavy s plošně nevelkým porostem vzrostlých dřevin spíše parkového charakteru	+	x	x	O

Záměr znamená zásah indikátorů hodnot přírodní charakteristiky krajinného rázu výhradně v případě prvků obecné ochrany přírody (prvky ÚSES a VKP), přičemž logicky platí, že tyto se významově překrývají s některými identifikovanými znaky přírodní charakteristiky krajinného rázu. Naopak území soustavy Natura 2000, v území zastoupené v podobě EVL Louky u Přelouče, záměrem dotčené není; stejně tak nebudou dotčeny památné stromy v oblasti Slavíkových ostrovů.

Zásahy spočívají především v zavzdutí toku Labe (s historicky upravenou trasou i profilem koryta) zapříčiněného vybudováním nového jezu (dojde ke změně rychlosti proudění v zavzdutém úseku toku a může také dojít ke změnám fyzikálních a chemických parametrů v nadjezí; negativa zavzdutí jsou umocněna zásahem labských hrčáků – k tomu viz níže), výstavbě plavebního kanálu spojené se zásahy do břehů, ke kterým dochází rovněž zejména v případě úprav území pravého břehu Labe v prostoru horní a dolní rejdy plavebních komor, příp. i některých dalších převážně spíše lokálních zásahů v prostoru břehů. Všechny tyto zásahy se přitom odehrávají v prostoru nadregionálního biokoridoru ÚSES, který je vymezený v souladu s korytem řeky i navazujícím územím.

Součástí záměru je rovněž přeložka Živanické svodnice, která však vzhledem k svému stávajícímu antropogenně značně ovlivněnému přírodě vzdálenému charakteru znamená spíše

příležitost vzhledem k uvažovaným zmírňujícím, resp. revitalizačním opatřením. K dotčení vodního toku Švarcavy a jeho vyústění do Labe v rámci záměru nedochází.

Lesní porosty se v údolní nivě nachází pouze ojediněle, přičemž záměrem budou ovlivněny nejvýše pouze zcela okrajově (při okraji Labišťat), pravděpodobně však vůbec.

Celé zájmové území utváří široká niva řeky Labe s dominancí pozemků orné půdy, zastoupeny však jsou také slepá ramena (Staré Labe, Slavíkovy ostrovy a Labišťata) s přítomností cenných přírodních biotopů, přičemž právě zde jsou vymezena biocentra ÚSES. Záměr je navržen převážně bez zásahu těchto prvků, resp. okrajově a relativně lokálně jsou zasaženy Slavíkovy ostrovy, avšak s výjimkou dílčího kácení vzrostlých stromů na pravém břehu Labe se zásahy odehrávají mimo nejcenější prvky území.

Žádný z identifikovaných znaků přírodní charakteristiky krajinného rázu nebyl dle cennosti klasifikován jako jedinečný. Jako význačné je možné považovat zejména struktury upomínající na dřívější charakter labské údolní nivy (výše již řešená slepá ramena Staré Labe, Slavíkovy ostrovy a Labišťata) a řeku Labe v úseku pod jezem v Přelouči význačnou vzhledem k přítomnosti tzv. labských hrčáků, které významně spoluurčují charakter zdejší krajiny. Jakkoliv je tedy v hodnocení ustoupeno od považování labských hrčáků za jedinečnou přírodní hodnotu, neboť se jedná o prvek do velké míry antropogenně vytvořený, skutečnost úplného setření jednoho z význačných znaků přírodní charakteristiky krajinného rázu (zvýšení heterogenity středního úseku toku Labe opravňuje k považování daného prvku za význačný) vzdutím hladiny v úseku pod jezem Přelouč sejevila v rámci přípravy záměru jako nepřijatelná. Aktuálně navržený rozsah záměru tak v úseku od ř. km 950,10 po stávající jez zachovává původní koryto řeky Labe bez dotčení, tedy i bez dotčení vzdutím. Alespoň část rozsahu stávajících labských hrčáků tak jako určitá upomínka na specifika tohoto úseku středního Labe zůstane zachována. Z biologického hlediska pak bude jako náhrada části dotčeného rozsahu labských hrčáků v prostoru levého břehu vybudován přírodě blízký velkokapacitní biokoridor minimální šířky 6 m, který může znamenat zajímavý prvek i z hlediska přírodní charakteristiky krajinného rázu, jakkoliv jej v optice krajinného rázu spíše jako náhradu za dotčení labských hrčáků považovat nelze, neboť se přeci jen bude jednat o značně odlišný prvek. Zároveň se však bude jednat pouze o jeden z prvků cílících na zmírnění vlivů záměru na přírodní charakteristiky území, které lze bezpochyby podpořit i z hlediska krajinného rázu. Kromě tohoto biokoridoru lze jmenovat např. přírodě blízké opevnění břehů či přírodě blízké rozvolnění koryta, vegetační opevnění, úkryty pro biotu vázanou na vodní tok, poříční tůně, obnažované a trvale zatopené pláže či založení lužních porostů; nedílnou součástí zmírňujících opatření budou rovněž výsadby dřevin, přičemž doporučit lze především realizaci formací typu stromořadí zejména podél liniových prvků záměru (typicky podél nově formovaných břehů Labe, resp. plavebního kanálu i nových, resp. překládaných komunikací (vč. přeložky silnice II/333)) a výsadby solitérních stromů či spíše pouze menších shluků dřevin zejména v prostoru podél přeložky Živanické svodnice či v prostoru nově vzniklého ostrova).

Vliv na rysy a hodnoty přírodní charakteristiky

středně silný

Vliv na ZCHÚ

žádný

Vliv na VKP

středně silný

4.1.2. Vliv na rysy a hodnoty kulturní a historické charakteristiky, vliv na kulturní dominanty

Míru zásahů záměru do některých znaků a hodnot kulturní a historické charakteristiky KR, indikovaných přítomností (či nepřítomností) standardizovaných indikátorů, ukazuje následující tabulka (Tabulka 10). Posouzení míry vlivů na identifikované a klasifikované znaky kulturní a historické charakteristiky krajinného rázu je pak předloženo v další tabulce (Tabulka 11).

Tabulka 10: Standardizovaná tabulka přítomnosti indikátorů hodnot kulturní a historické charakteristiky – posouzení míry vlivu

B.1	Indikátory přítomnosti hodnot kulturní a historické charakteristiky	přítomnost indikátoru v území		vliv záměru
		ANO	NE	
B.1.1	Přítomnost národní kulturní památky (vč. památkového ochranného pásma (OP))		x	/
B.1.2	Přítomnost archeologické památkové rezervace (vč. OP)		x	/
B.1.3	Přítomnost městské památkové rezervace (MPR) (vč. OP)		x	/
B.1.4	Přítomnost vesnické památkové rezervace (VPR) (vč. OP)		x	/
B.1.5	Přítomnost městské památkové zóny (MPZ) (vč. OP)		x	/
B.1.6	Přítomnost vesnické památkové zóny (VPZ) (vč. OP)		x	/
B.1.7	Přítomnost krajinné památkové zóny (KPZ)	x		O
B.1.8	Přítomnost kulturní nemovitě památky (vč. OP)	x		X

pozn.: žádný zásah „O“, resp. „/“ (v případě, že indikátor v území není přítomen), slabý zásah „X“, středně silný zásah „XX“, silný zásah „XXX“, velmi silný zásah „XXXX“

Tabulka 11: Standardizovaná tabulka identifikace a klasifikace hlavních znaků kulturní a historické charakteristiky KR – posouzení míry vlivu

B.2	Identifikované hlavní znaky kulturní a historické charakteristiky	klasifikace znaků			vliv záměru
		dle projevu	dle významu	dle cennosti	
		+ pozitivní O neutrální - negativní	xxx zásadní xx spoluurčující x doplňující	xxx jedinečný xx význačný x běžný	O žádný X slabý XX středně silný XXX silný XXXX stírající
B.2.1	krajinná struktura jako výsledek dlouholetého procesu uplatňování potřeb člověka v krajině v různých historických dobách	O	xxx	x	X
B.2.2	místně zachovalá strukturální pestrost upomínající na dřívější charakter krajiny – oblast slepých ramen, luční porosty, příp. relativně malé plochy polí (malá míra kultivace krajiny vzhledem k limitům území)	+	xx	xx	X
B.2.3	silnice a železnice vedené v původní historické stopě	O	x	x	XX
B.2.4	památkově chráněný objekt vodní elektrárny s mostem přes Labe v Přelouči (nemovitá kulturní památka, resp. kulturní dominanta)	+	xx	xxx	X
B.2.5	plavba jako odvětví neodmyslitelně spjaté s územím po mnoho století	O	x	xx	O

Kulturní a historická charakteristika je v dotčeném území reprezentována zejména místně zachovalou strukturální pestrostí upomínající na dřívější charakter krajiny, ve které byly velikost a charakter kulturních ploch významnou měrou určovány limity území. Tento znak je možné považovat v daném území za význačný, přičemž je zřejmé, že se v mnoha ohledech překrývá se znaky přírodní charakteristiky. Na základě podrobného hodnocení vlivů na prvky strukturální pestrosti krajiny již v kapitole 4.1.1 je možné vlivy na tento znak hodnotit spíše pouze jako slabé.

Jeden ze znaků kulturní a historické charakteristiky krajinného rázu je dle cennosti možno klasifikovat jako jedinečný, a sice památkově chráněný objekt vodní elektrárny s mostem přes Labe v úseku jezu Přelouč (nemovitá kulturní památka); zároveň se jedná o kulturní dominantu území, která vytváří v ploché údolní krajině relativně významný prvek. Záměr znamená zásah do prostoru stávajícího jezu v Přelouči v podobě vybudování nové plavební komory na pravém břehu Labe, přičemž hradící konstrukce stávajícího jezu i objekt vodní elektrárny zůstanou

bez dotčení a budou dále provozovány shodně se stávajícím stavem. V rámci záměru dojde k novému přemostění Labe, resp. k přeložce silnice II/333, která bude z prostoru stávajícího jezu vymístěna směrem na západ, což lze v některých ohledech vnímat spíše jako pozitivní, jakkoliv z hlediska vizuálního uplatnění vodní elektrárny s mostem přes Labe v úseku jezu Přelouč tímto budou částečně dotčeny pohledy na tuto nemovitou kulturní památku ve směru ze západu. V celkovém krajinném kontextu však půjde spíše pouze o slabé vlivy, přičemž jako podstatné se jeví, že na ukončení mostu nad stávající plavební komorou v rámci záměru nově naváže nad novou plavební komorou lávka pro pěší a cyklisty umožňující propojení břehů Labe právě v prostoru jezu (vizuálně bude zábradlí lávky navázáno na původní přemostění), kde jsou vedeny významné referenční trasy vnímání krajiny v podobě zelené turistické trasy a cyklotrasy č. 4039. Území stávajícího jezu tak bude veřejnosti stále přístupné, resp. využívané k propojení levého a pravého břehu Labe, čímž bude zároveň nadále umožněno referenční vnímání hodnot přítomné nemovité kulturní památky. V obdobném duchu lze pozitivně hodnotit rovněž zachování lávky přes Labe v prostoru Slavíkových ostrovů (na červené turistické trase), která bude v rámci záměru pouze v dílčích ohledech upravena při zvednutí s ohledem na dosažení požadované podjezdové výšky. Pravý břeh Labe pak bude prakticky v celé délce upravovaného úseku (cca 2 500 m) nadále přístupný po nové účelové komunikaci, což lze opět vnímat výhradně pozitivně.

Zásahy dřevinné vegetace (často charakteru stromořadí) doprovázející síť zdejších pozemních komunikací jsou předmětem hodnocení již výše z hlediska přírodní charakteristiky, s identifikací slabých až středně silných vlivů. Přičemž i z hlediska kulturní a historické charakteristiky je třeba zdůraznit doporučení na realizaci výsadeb dřevin podél liniových prvků záměru, tedy typicky i podél nových, resp. překládaných komunikací (vč. přeložky silnice II/333), s přednostním využitím formací typu stromořadí.

Vlivy záměru na projev kulturních dominant za hranicí PDoKP je primárně zohledněn v hodnocení vlivu na vizuální charakteristiku území. V tomto ohledu je zde pouze vhodné shrnout, že záměr nikterak nezasáhne zástavbu Přelouče, přičemž pro část zástavby s dochovanou urbanistickou strukturou, vč. cenných prvků památkové ochrany (Bývalá občanská záložna či Kostel sv. Jakuba s farou) či dalších výrazných dominant zástavby (základní škola či evangelický kostel), to logicky platí v rovině vlivů přímých, avšak v podstatném rovněž v rovině vlivů nepřímých (vizuálních), neboť dochované urbanistické struktury a přítomné nemovité památky) či další výrazné dominanty zástavby nevytvářejí v širších krajinných souvislostech dominantní prvky a zástavba Přelouče je na severním okraji arondována technicistními, resp. průmyslovými prvky (průmyslová zóna s mnohdy vysokými objekty hal či komínů, železnice s protihlukovou stěnou, sklady apod.), které značně degradují obraz města. Záměr tuto skutečnost nikterak nepozmění, resp. neumocní stávající negativna. V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že krajinný ráz je ve smyslu zákona č. 114/1992 Sb. z velké části kategorií vizuální. Přítomnost přírodních či v tomto případě kulturních a historických znaků a hodnot je sice důležitá z hlediska významu, cennosti a vzácnosti, avšak pro charakter krajiny se stává

důležitou zejména tehdy, pokud se projevuje vizuálně. Souhrnné hodnocení slabých vlivů na kulturní dominanty tedy reflektuje i analýzy vizuálních vlivů, které jsou předloženy níže v kapitole 4.1.3, přičemž zohledňuje vizuální působení záměru v dílčích pohledech, ve kterých se záměr v krajinné scéně uplatňuje společně s kulturně a historicky významnými kulturními dominantami, přičemž určité vlivy byly v tomto ohledu identifikovány pouze v případě vodní elektrárny s mostem přes Labe v úseku jezu Přelouč.

Vliv na rysy a hodnoty kulturní a historické charakteristiky

slabý

Vliv na kulturní dominanty

slabý

4.1.3. Vliv na estetické hodnoty krajiny, na harmonické měřítko krajiny a vztahy v krajině

Na základě rozboru vizuálních charakteristik a prostorového uspořádání krajiny, na základě skutečností zjištěných terénní rekognoskací a na základě analýzy pohledů nejen z významných míst vnímání krajiny je možno stanovit předpokládanou míru vlivu záměru na znaky a hodnoty vizuální charakteristiky krajinného rázu. Při tomto postupu byla nemalá míra pozornosti věnována i vizuálním vlivům záměru při průchodu, resp. průjezdu územím mimo typicky referenční body a trasy vnímání krajiny. Ostatně vzhledem k blízkosti města Přelouče a atraktivitě některých krajinných prvků dochází v území ke zvýšenému pohybu turistů, resp. pro dané území platí spíše místních obyvatel v rámci volnočasových aktivit (sportování, venčení psů apod.) mimo značených turistických trasách – zejména po cestách podél obou břehů Labe směrem ke Slavíkovým ostrovům a v rámci Slavíkovým ostrovů, příp. až do prostoru Labišťat.

Přítomnost pozitivních znaků a estetických hodnot, harmonického měřítka a vztahů pro pozorovanou krajinnou scénu v rámci PDoKP je patrná v následující standardizované tabulce, která pracuje se soustavou indikátorů důležitých (pozitivních) znaků či hodnot KR, tedy jevů, jejichž přítomnost ukazuje na výraznost krajinného rázu – Tabulka 12. V PDoKP je možno předpokládat následující míru vlivu stavby na hlavní znaky vizuální charakteristiky – Tabulka 13.

Tabulka 12: Standardizovaná tabulka přítomnosti indikátorů znaků nebo hodnot rysů prostorové skladby (analytická a syntetická kritéria) v potenciálně dotčeném krajinném prostoru – posouzení míry vlivu

C.1	Indikátory přítomných znaků nebo hodnot rysů prostorové skladby (analytická kritéria)	přítomnost indikátoru v území		vliv záměru
		ANO	NE	
Charakter vymezení v prostoru				
C.1.1	Zřetelné vymezení prostorů terénním horizontem		x	/
C.1.2	Zřetelné vymezení prostorů okraji porostů	x		X
C.1.3	Zřetelné vymezení prostorů cennou zástavbou		x	/
C.1.4	Vymezení prostorů více horizonty	(x)		O
C.1.5	Charakteristické průhledy a přítomnost míst panoramatického vnímání krajiny		x	/
Rysy prostorové struktury				
C.1.6	Maloplošná struktura (mozaika drobných ploch a prostorů s převažujícím přírodním charakterem)	(x)		X
C.1.7	Maloplošná struktura (mozaika s výraznými prvky rozptýlené zeleně v zemědělské krajině)	(x)		X-XX
C.1.8	Velkoplošná struktura otevřených ploch a větších porostních celků s harmonickým výrazem	x		X
Konfigurace liniových prvků				
C.1.9	Zřetelné linie morfologie terénu (horizonty, hrany, hřbetnice atd.)		x	/
C.1.10	Zřetelné linie vegetačních prvků	x		X-XX
C.1.11	Zřetelné linie zástavby		x	/
Konfigurace bodových prvků				
C.1.12	Přítomnost zřetelných terénních dominant		x	/
C.1.13	Přítomnost zřetelných architektonických a technických dominant	x		X
C.1.14	Neobvyklý tvar nebo druh dominanty	x		O
C.1.15	Přítomnost vedlejších prostorových akcentů		x	/
C.2	Indikátory přítomných rysů charakteru a identity (souhrnná kritéria)	přítomnost indikátoru v území		vliv záměru
		ANO	NE	
Rozlišitelnost				
C.2.1	Výraznost, neopakovatelnost, zapamatovatelnost scenerie	x		X
C.2.2	Neopakovatelnost krajinných forem	(x)		X
C.2.3	Výraznost a nezaměnitelnost významu prvků krajiny ve vizuální scéně	x		X
C.2.4	Výraznost či nezaměnitelnost způsobů hospodářského využití krajiny		x	/

C.2.5	Kontrast, symetrie, vyvážená asymetrie, gradace, dynamické či statické působení jako výrazný rys kraj. scény		x	/
Harmonie měřítka krajiny				
C.2.6	Zřetelná harmonie měřítka zástavby bez výrazně měřítkově vybočujících staveb		x	/
C.2.7	Zřetelný soulad měřítka prostoru a měřítka jednotlivých prvků	(x)		X
C.2.8	Dochované tradiční měřítkové vztahy stop hospodářské činnosti a krajiny		x	/
Harmonie vztahů v krajině				
C.2.9	Soulad forem osídlení a přírodního prostředí		x	/
C.2.10	Harmonický vztah zástavby a přírodního rámce		x	/
C.2.11	Soulad hospodářské činnosti a přírodního prostředí	(x)		X
C.2.12	Uplatnění kulturních dominant v krajině scéně	x		X
C.2.13	Uplatnění míst s kulturním významem		x	/
C.2.14	Působivá skladba prvků krajině scény	x		X

pozn.1: „(x)” daný indikátor lze v území považovat pouze za částečně přítomný

pozn.2: žádný zásah „O”, resp. „/” (v případě, že indikátor v území není přítomen), slabý zásah „X”, středně silný zásah „XX”, silný zásah „XXX”, velmi silný zásah „XXXX”

Tabulka 13: Standardizovaná tabulka identifikace a klasifikace hlavních znaků vizuální charakteristiky krajiněho rázu – posouzení míry vlivu

C.3	Identifikované hlavní znaky vizuální charakteristiky	klasifikace znaků			vliv záměru
		dle projevu	dle významu	dle cennosti	
		+ pozitivní O neutrální - negativní	xxx zásadní xx spoluúčující x doplňující	xxx jedinečný xx význačný x běžný	O žádný X slabý XX středně silný XXX silný XXXX stírající
C.3.1	vizuální uplatnění plochého údolí nivy Labe se stopami intenzivní kultivace krajiny v podobě relativně rozsáhlých pozemků orné půdy	O	xxx	x	X
C.3.2	vizuální uplatnění řeky Labe doprovázené dřevinnými porosty zpravidla vzrostlých stromů, často v podobě formací stromořadí	+	xx	x	XX
C.3.3	vizuální uplatnění tzv. labských hrčáků, resp. rozmanitosti řeky Labe v daném úseku	+	x-xx	xxx	XXX
C.3.4	kontrast úseků prostorově uzavřených (horizonty blízké tvořené zapojenými	+	xx	x	X

C.3	Identifikované hlavní znaky vizuální charakteristiky	klasifikace znaků			vliv záměru
		dle projevu	dle významu	dle cennosti	
		+ pozitivní O neutrální - negativní	xxx zásadní xx spoluurčující x doplňující	xxx jedinečný xx význačný x běžný	O žádný X slabý XX středně silný XXX silný XXXX stírající
	porosty dřevin – vizuální bariéry) s těmi umožňujícími dálkové pohledy do ploché nivní krajiny				
C.3.5	vizuální uplatnění různých forem rozptýlené krajinné zeleně v podobě solitérních jedinců, zarostlých mezí, doprovodu drobných vodních toků a komunikací/cesty (vč. stromořadí) apod.; často v podobě nepravidelných tvarů	+	xx	x	X
C.3.6	vizuální uplatnění krajinných struktur upomínajících na dřívější charakter labské nivy (zejména Slavíkovy ostrovy, Staré Labe, Labišťata, příp. luční porosty mimo tyto struktury)	+	x-xx	xx	X
C.3.7	vizuální uplatnění kulturní dominanty – vodní elektrárny s mostem v oblasti jezu Přelouč	+	x-xx	xxx	X
C.3.8	vizuální uplatnění kulturních dominant města Přelouč (budova záložny, základní škola, kostel sv. Jakuba, evangelický kostel)	+	x	xx	O-X
C.3.9	vizuální uplatnění technicistních prvků arondujících zástavbu města Přelouč	-	xx	x	O
C.3.10	vizuální uplatnění dalších technicistních prvků území – viadukt na silnici II/333, nadzemní elektrická vedení, ČOV apod.	-	xx	x	X

Z výše uvedených tabulek je patrné, že krajina, ve které je záměr navržen, se vyznačuje přinejmenším částečným výskytem mnoha standardizovaných indikátorů pozitivních hodnot krajinného rázu. Krajina má jako celek vizuální atraktivitu a estetickou působivost, byť v některých úsecích podstatným způsobem degradovanou antropogenními zásahy (míněny jak rozsáhlé pozemky orné půdy, tak zejména technicistní prvky soustředěné zejména při okraji zástavby Přelouče). Ve smyslu § 12 zákona jsou v této krajině přítomny estetické hodnoty, harmonické vztahy a částečně i harmonické měřítko. Některé z přítomných hodnot mohou být

záměrem dotčeny, a to převážně slabě až středně silně, resp. ve specifickém případě vizuálního uplatnění labských hrčáků až silně. Při tomto hodnocení je uplatněn princip předběžné opatrnosti, neboť při aplikaci přísnějšího principu nebyla opomenuta ani pozornost bodům nereferenčního či omezeně referenčního vnímání krajiny (s vědomím, že zejména území nivy Labe je využíváno místními obyvateli při volnočasových aktivitách nejen s vazbou na typicky referenční trasy vnímání krajiny), a rovněž byla snaha využít plnou nabízenou škálu hodnocení vlivů – žádný / slabý / středně silný / silný / stírající – a postihnout tak mnohdy drobné rozdíly v dotčení jednotlivých indikátorů znaků a hodnot rysů prostorové skladby a hlavních znaků vizuální charakteristiky krajinného rázu.

Obecně platí, že v případě, kdy je v hodnoceném prostoru přítomen určitý počet jevů, které jsou pozitivními znaky a hodnotami jednotlivých charakteristik krajinného rázu (v řešeném případě typicky ze znaků běžné cennosti řeka Labe doprovázená dřevinnými porosty zpravidla vzrostlých stromů, často v podobě formací stromořadí; a ze znaků cennosti vyšší než běžné krajinné struktury upomínající na dřívější charakter labské nivy (zejména Slavíkovy ostrovy, Staré Labe, Labišťata, příp. luční porosty mimo tyto struktury, kulturní dominantu vodní elektrárny s mostem v oblasti jezu Přelouč a specificky i tzv. labské hrčáky reprezentující rozmanitost řeky Labe v daném úseku), jsou rizika zásahů krajinného rázu významná, přičemž žádný z těchto znaků a hodnot by přinejmenším neměl být v krajině zasažen stírajícím vlivem, a pokud se jedná o znak a hodnotu dle významu spoluurčující či dokonce zásadní pro charakter krajiny, tak v zásadě ani vlivem silným.

Rozdílnost názorů různých posuzovatelů však může vycházet především právě z rozdílné hranice mezi jednotlivými intenzitami vlivů. Rozdílná hranice nejčastěji tkví ve vnímání navrhovaného záměru jakožto součásti krajiny (kde bývá vliv slabší a přijatelnější) nebo pouze jako součásti dílčí krajinné scenerie (kde bývá vliv silnější a průkaznější). Právě z těchto důvodů byla v této studii věnována tak velká pozornost prostorovým fotografickým analýzám území z významných referenčních či i jen částečně referenčních bodů a tras vnímání krajiny (viz kapitola 3.3.3); pro vyhodnocení, zda je oprávněné, aby v celkové formulaci vlivů převážila hlediska vnímání navrhovaného záměru jakožto součásti krajiny v širších krajinných souvislostech (celkové panoramatické pohledy), či je nutné akcentovat dílčí krajinné scenerie.

Je třeba si uvědomit, že každý záměr na splavnění říční sítě je zásahem do krajiny o vyšším stupni významnosti. Z hlediska hodnocení vlivu na krajinný ráz je však pohled usměrněn dikcí zákona. Pokud bychom upřednostnili obecný dojem ve vizuální scéně, resp. tento vztahovali pouze na blízké pohledy, dostali bychom se do neřešitelného sporu mezi subjektivními názory přijímajícími nové zásahy území a názory takové zásahy odmítajícími. Je nevyhnutelnou daností záměru spojeného s realizací nového jezu a nových plavebních komor, nového plavebního kanálu, přeložky silnice II. třídy spojené s novým přemostěním široké řeči a dalších úprav mj. spojených se zásahy břehů Labe, že jeho přítomnost zasahuje dílčí krajinné scenerie, v rámci kterých se některé prvky záměru budou uplatňovat významně rušivě a způsobovat disharmonii ve vztahu k estetickým hodnotám krajiny a zažitým harmonickým vztahům krajiny, tím

významněji, čím více jsou tyto hodnoty a vztahy v krajině přítomny. Z hlediska díkce zákona je však nutné vážit významnost vlivů záměru v rámci těchto dílčích krajinných scénérií vlivy vnímanými v rámci celkového kontextu krajiny, příp. zohlednit i referenční významnost jednotlivých pohledů identifikovaných v rámci celého PDoKP. V případě posuzovaného záměru přitom platí, že prostorovými analýzami území bylo prokázáno, že vzhledem k charakteru území (plochá krajina s relativně hojnou přítomností vertikálních bariér viditelnosti zejména v podobě různých forem dřevinné vegetace) a lokalizaci záměru převážně v prostoru přimknutém ke stávajícímu koridoru řeky Labe budou vizuální vlivy záměru o relativně vyšším stupni významnosti působit převážně v pohledech z blízkého prostoru, bezprostředně navazujícího na jednotlivé prvky záměru, přičemž nedojde k významnému narušení vztahů a vazeb mezi jednotlivými prvky uvnitř řešeného prostoru ani vztahů a vazeb mezi prvky uvnitř prostoru s prvky širšího krajinného rámce. V tomto ohledu tak v zásadě není speciálně třeba zdůrazňovat zásahy význačných či jedinečných znaků a hodnot nad rámce již zmíněného v rámci detailní pozornosti vlivům na přírodní charakteristiky (kapitola 4.1.1) a kulturní a historické charakteristiky a kulturní dominanty (4.1.2).

Jednotlivé zásahy navržené v rámci záměru samy o sobě převážně neznamenaí zásadně dominantní prvky (částečně i díky již zmíněné příznivé kombinaci morfologie terénu v podobě ploché krajiny a vertikálních bariér viditelnosti zejména v podobě různých forem dřevinné vegetace), s určitou výjimkou zejména přeložky silnice II/333 znamenající nové přemostění Labe. Silnice II/333 bude z prostoru stávajícího jezu vymístěna směrem na západ, což lze v ohledech kulturní a historické charakteristiky vnímat spíše jako pozitivní, jakkoliv z hlediska vizuálního uplatnění vodní elektrárny s mostem přes Labe v úseku jezu Přelouč tímto budou částečně dotčeny pohledy na tuto nemovitou kulturní památku a kulturní dominantu ve směru ze západu. Nebude se však ani v případě nejméně příznivých pohledů jednat o dotčení nabývajících vyšších stupňů vlivů, resp. v celkovém krajinném kontextu půjde i s ohledem na technický charakter této nemovité kulturní památky spíše pouze o vlivy slabé. Nové plavební komory v prostoru stávajícího i nového jezu budou v širším krajinném kontextu svým přimknutím k pravému břehu Labe a zejména přítomností okolních krajinných struktur spíše unikat pozornosti. Obdobné pak platí pro vlastní objekt nového jezu, jehož vlivy je však v daném prostoru třeba vnímat zejména s ohledem na vzdutí hladiny a přítomnost labských hrčáků. Širší vizuální uplatnění labských hrčáků je sice omezené vzhledem k morfologii terénu a charakteru řeky Labe s vodní hladinou zaklesnutou v regulovaném korytě, tj. v dálkových pohledech se zpravidla neuplatňují, platí však, že přilehlé břehy Labe jsou přinejmenším místními obyvateli hojně využívané v rámci trávení volného času. Skutečnost úplného setření tohoto význačného znaku přírodní charakteristiky krajinného rázu vzdutím hladiny v úseku pod jezem Přelouč se jevila v rámci přípravy záměru jako nepřijatelná. Aktuálně navržený rozsah záměru tak v úseku od ř. km 950,10 po stávající jez zachovává původní koryto řeky Labe bez dotčení, tedy i bez dotčení vzdutím. Alespoň část rozsahu stávajících labských hrčáků tak jako určitá upomínka na specifika tohoto úseku středního Labe zůstane zachována.

V rámci realizace záměru bude vytvořena nová plavební dráha (nový plavební kanál) vedle stávajícího koryta řeky Labe (na pravém břehu). V ř. km 949,55 navazuje na horní rejdou dolní plavební komory nová trasa plavební dráhy. Šířka plavební dráhy je 50 m, svahy jsou provedeny ve sklonu 1:2,5 a opevněny kamenným záhozem. Realizace záměru je spojena rovněž s dalšími zásahy území zejména v prostoru pravého břehu Labe. Všechny tyto zásahy budou zmírněny realizací opatření, která podpoří začlenění jednotlivých prvků záměru do krajiny. Jmenovat je možné např. přírodě blízké opevnění břehů či přírodě blízké rozvolnění koryta, vegetační opevnění, úkryty pro biotu vázanou na vodní tok, poroční tůně, obnažované a trvale zatopené pláže či založení lužních porostů. Nedílnou součástí zmírňujících opatření budou rovněž výsadby dřevin, přičemž doporučit lze především realizaci formací typu stromořadí zejména podél liniových prvků záměru (typicky podél nově formovaných břehů Labe, resp. plavebního kanálu i nových, resp. překládaných komunikací (vč. přeložky silnice II/333)) a výsadby solitérních stromů či spíše pouze menších shluků dřevin zejména v prostoru podél přeložky Živanické svodnice či v prostoru nově vzniklého ostrova). Na obou březích Labe jsou pak v návaznosti na stávající i nový jez navrženy plochy zázemí pro obsluhu vodního díla a překladiště a deponie pro potřeby údržby vodní cesty. Detaily provedení těchto prvků nejsou aktuálně známy, každopádně i v jejich případě je třeba zdůraznit potřebu výsadeb dřevin k začlenění do krajinných struktur.

Vliv na estetické hodnoty

středně silný

Vliv na harmonické měřítko krajiny

slabý

Vliv na harmonické vztahy v krajině

slabý

5. Závěr

Na základě hodnocení vlivu záměru **Stupeň Přelouč II** na pozitivní hodnoty a významné rysy jednotlivých charakteristik krajinného rázu a estetické a prostorové vztahy a hodnoty je možno odpovědět na tři standardní otázky:

A. Vyznačuje se ráz krajiny v prostoru dotčeném vlivem záměru znaky přírodní, kulturní a historické charakteristiky KR a hodnotami estetickými, mají přítomné znaky a hodnoty jedinečný význam?

Ráz krajiny v PDoKP se vyznačuje přítomností zejména znaků přírodních charakteristik KR; znaky kulturní a historické charakteristiky KR jsou také přítomny, jsou však dány kromě přítomnosti kulturní památky vodní elektrárny s mostem v úseku jezu Přelouč především místně zachovalou strukturální pestrostí území upomínající v některých ohledech na dřívější formy využívání území, tj. jsou úzce spjaty s charakteristikou přírodní. Žádný ze znaků přírodních charakteristik KR nedosahuje jedinečného či neopakovatelného významu. Takového významu dosahuje v rámci znaků kulturních a historických charakteristik již zmíněná vodní elektrárna s mostem v úseku jezu Přelouč a v rámci znaků vizuální charakteristiky tzv. labské hrčáky, resp. rozmanitost řeky Labe v daném úseku.

B. Pokud jsou přítomny znaky jedinečného a neopakovatelného významu, bude do nich záměr nepříznivě zasahovat a jakou měrou?

Záměr, vzhledem ke svému charakteru a vzhledem k charakteru dotčeného území přímo fyzicky zasahuje do znaků, které nabývají jedinečného či neopakovatelného významu. V případě vodní elektrárny s mostem v úseku jezu Přelouč se však jedná nejvýše pouze o slabé vlivy, v zásadě již při hodnocení vlivů nepřímých (vizuálních). Dotčení vizuálního uplatnění tzv. labských hrčáků vzdutím nového jezu lze hodnotit jako silné; alespoň část rozsahu stávajících labských hrčáků však jako určitá upomínka na specifika tohoto úseku středního Labe zůstane zachována.

C. Ovlivní navrhovaná změna podstatným způsobem krajinná panoramata, bude zasahovat do cenných dílčích scenerií?

Vzhledem k charakteru a umístění záměru, resp. jeho jednotlivých částí budou ovlivněny často pouze dílčí scenerie, z nichž pouze některé lze označit jako cenné. Realizace záměru bude jistě představovat změnu KR (i cenných dílčích krajinných scenerií), nikoliv však významné prostorové snížení či setření cenných hodnot stávající krajiny. Vlivy záměru jsou v mnoha pohledech zmírněny či eliminovány vizuálními bariérami v krajině a v případě vlastního toku Labe (a zde přítomných hrčáků) rovněž také skutečností, že se hladina toku vizuálně uplatňuje pouze v pohledech, které jsou činěny z bezprostředního okolí břehů. Obdobné platí i pro vodní elektrárnu s mostem.

Na základě hodnocení vlivu záměru lze shrnout, že jeho realizace bude znamenat následující zásah do zákonem daných kritérií krajinného rázu dle § 12 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění – viz Tabulka 14.

Tabulka 14: Standardizovaná tabulka vlivu na zákonná kritéria krajinného rázu

zákonem daná kritéria krajinného rázu (§ 12 zákona)	vliv záměru
Vliv na rysy a hodnoty přírodní charakteristiky	středně silný
Vliv na rysy a hodnoty kulturní charakteristiky	slabý
Vliv na ZCHÚ	žádný
Vliv na VKP	středně silný
Vliv na kulturní dominanty	slabý
Vliv na estetické hodnoty	středně silný
Vliv na harmonické měřítko krajiny	slabý
Vliv na harmonické vztahy v krajině	slabý

Zásahy území v souvislosti s realizací záměru je nutné zmírnit realizací opatření, která podpoří začlenění jednotlivých prvků záměru do krajiny. Jmenovat je možné např. přírodě blízké opevnění břehů či přírodě blízké rozvolnění koryta, vegetační opevnění, úkryty pro biotu vázanou na vodní tok, poříční tůň, obnažované a trvale zatopené pláže či založení lužních porostů. Nedílnou součástí zmírňujících opatření budou rovněž výsadby dřevin, přičemž doporučit lze především realizaci formací typu stromořadí zejména podél liniových prvků záměru (typicky podél nově formovaných břehů Labe, resp. plavebního kanálu i nových, resp. překládaných komunikací (vč. přeložky silnice II/333)) a výsadby solitérních stromů či spíše pouze menších shluků dřevin zejména v prostoru podél přeložky Živanické svodnice či v prostoru nově vzniklého ostrova). Na obou březích Labe jsou pak v návaznosti na stávající i nový jez navrženy plochy zázemí pro obsluhu vodního díla a překladiště a deponie pro potřeby údržby vodní cesty. Detaily provedení těchto prvků nejsou aktuálně známy, každopádně i v jejich případě je třeba zdůraznit potřebu výsadeb dřevin k začlenění do krajinných struktur.

Mgr. et Ing. Petr Švehlík

6. Literatura a zdroje

BUKÁČEK, R. & MATĚJKA P. a kol. (1997): Metodika hodnocení krajinného rázu, SCHKO ČR.

CULEK, M. (ed.) a kol. (2013): Biogeografické regiony České republiky. Brno: Masaryková univerzita.

DEMEK, J. & MACKOVČIN, P. (eds.) a kol. (2006): Hory a nížiny. Zeměpisný lexikon ČR. Brno: AOPK ČR.

KUPKA, J. (2013): Využití archivních map při identifikaci znaků krajinného rázu na příkladu Osovska. In: Ochrana kulturní krajiny. Praha: ČVUT, s. 57-77.

Mapový portál Seznam (<http://www.mapy.cz>)

Mapový server AOPK ČR (<http://mapy.nature.cz>)

Mapový server HEIS VÚV
(https://heis.vuv.cz/data/webmap/isapi.dll?map=mp_heis_voda&TMPL=MAPWND_MAIN)

Mapový portál CENIA (<http://geoportal.cenia.cz>)

Mapový projekt ÚSOP (<http://drusop.nature.cz>)

Mapová aplikace Laboratoře geoinformatiky UJEP (<http://oldmaps.geolab.cz>)

Mapová aplikace České geologické služby (<http://www.geology.cz/extranet/mapy/mapy-online/mapove-aplikace>)

MÍCHAL, I. (ed.) (1998): Hodnocení krajinného rázu – návrh metodického doporučení. AOPK ČR.

SLAVÍK, B. (1988): Regionálně fyto geografické členění. In: Květena ČSR I., Academia, Praha, mapová příloha.

SKALICKÝ, V. (1988): Regionálně fyto geografické členění. In: Květena ČSR I., Academia, Praha, mapová příloha

Památkový katalog, NPÚ (<https://pamatkovykatalog.cz>)

VOREL, I., BUKÁČEK, R., MATĚJKA, P., CULEK, M. & SKLENIČKA, P. (2004): Posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz (metodický postup). Praha.

VOREL, I. (ed.) et al. (2006), Krajinný ráz a východiska jeho hodnocení. Praha: Nakladatelství Naděжда Skleničková.

VOREL, I. & KUPKA, J. (2009): Metoda posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz. EIA – IPPC – SEA; roč. XIV, č. 2, s. 7–14.

VOREL, I. & KUPKA, J. (2011): Krajinný ráz. Identifikace a hodnocení. Praha: ČVUT.

www.integracons.com

www.ekopontis.cz